

Republica Moldova

PARLAMENTUL

COD Nr. CE152/2014
din 17.07.2014

CODUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Publicat : 24.10.2014 în MONITORUL OFICIAL Nr. 319-324 art. 634 Data intrării în vigoare

MODIFICAT

[LP182 din 11.09.20, MO259-266/09.10.20 art.551; în vigoare 09.10.20](#)

Parlamentul adoptă prezentul cod.

TITLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul I. Domeniul de reglementare

Articolul 1. Obiectul codului

Prezentul cod stabilește cadrul juridic al raporturilor privind proiectarea, organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului de educație din Republica Moldova.

Articolul 2. Cadrul juridic al educației

(1) Raporturile juridice din sfera educației se reglementează prin Constituția Republicii Moldova, prezentul cod, alte acte legislative și normative în vigoare.

(2) Raporturile juridice din sfera educației se reglementează și prin următoarele tratate internaționale: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Carta Națiunilor Unite, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Carta Socială Europeană, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, Convenția UNESCO privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, Declarația de la Bologna, precum și prin alte tratate internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentului cod, următoarele noțiuni principale semnifică:

act de studii echivalent - act de studii eliberat pentru trasee educaționale similare din țară sau de peste hotare;

alternative educaționale - instituții de învățământ sau programe de studii și de formare profesională diferite de cele tradiționale, dar care corespund standardelor educaționale de stat;

cadru al calificărilor - categorii de calificare ce delimitează nivelul de cunoștințe și de competențe profesionale pe care trebuie să le posedă absolvenții învățământului profesional de diferite niveluri în vederea exercitării profesiei obținute;

cadru didactic titular - persoană care ocupă o funcție didactică (în învățământul superior - didactică și științifico-didactică), a cărei activitate de bază se desfășoară într-o singură instituție de învățământ și care este înscrisă nominal în schema de încadrare a instituției;

cadru didactic de sprijin - specialist calificat în domeniul pedagogiei, psihopedagogiei și psihopedagogiei speciale, care acordă asistență psihopedagogică copiilor cu cerințe educaționale speciale;

calitatea în învățământ - ansamblu de caracteristici ale unui program de studiu și ale ofertanților acestuia, prin care sînt satisfăcute așteptările beneficiarilor în raport cu standardele de calitate;

centru de excelență - instituție de învățământ profesional tehnic, cu potențial sporit, avînd atribuții atît în domeniul organizării programelor combinate de formare profesională, cît și în domeniul dezvoltării capacităților sistemului de învățământ profesional tehnic;

centru educațional comunitar - instituție cu destinație educațională, multifuncțională;

cerințe educaționale speciale - necesități educaționale ale copilului/elevului/studentului, care implică o școlarizare adaptată particularităților individuale sau caracteristice unei dizabilități ori tulburări de învățare, precum și o intervenție specifică prin acțiuni de reabilitare sau recuperare corespunzătoare;

certificare - proces de validare formală, în urma unei proceduri standard de evaluare, a competențelor obținute în contextul educației formale, nonformale și informale;

ciclu de studiu - secvență de învățământ și de formare, în învățământul secundar general și superior, cu durată stabilită, care se încheie cu evaluarea finală corespunzătoare, urmată de acordarea calificării profesionale și/sau a unui titlu, după caz, precum și cu eliberarea actului de studii corespunzător;

clase cu predare simultană - clase primare mixte, alcătuite din cel mult două clase componente (de regulă, I-III, II-IV), în care activitățile directe cu elevii unei clase alternează cu activitatea individuală a elevilor altei clase, procesul educațional fiind realizat în conformitate cu curricula corespunzătoare;

complex educațional - instituție de învățământ care întrunește condițiile necesare pentru înmatricularea copiilor și elevilor de diferite vârste la nivelurile preșcolar, primar și gimnazial;

consorțiu - asociație de instituții de învățământ și organizații, care desfășoară activități educaționale, de cercetare, dezvoltare, inovare, creație artistică în baza unui acord de parteneriat încheiat conform legislației în vigoare;

credite de studii transferabile - valori numerice convenționale, alocate fiecărei discipline sau activități distincte din planul de învățământ, care exprimă cantitatea de efort necesară studentului pentru a atinge nivelul minim al obiectivelor și finalităților de învățare programate;

curriculum adaptat - curriculum la o disciplină școlară, în care se realizează corelarea cu potențialul copilului sau elevului cu cerințe educaționale speciale, finalitățile educaționale rămânând neschimbate;

curriculum modificat - curriculum la o disciplină școlară, în care se modifică finalitățile educaționale în funcție de potențialul copilului sau elevului cu cerințe educaționale speciale;

descriptori - criterii calitative de evaluare care descriu modul de manifestare a competențelor elevului și permit determinarea gradului de realizare a acestora (minim, mediu, maxim). În conformitate cu nivelul atins, descriptorii permit acordarea de calificative (suficient, bine, foarte bine);

district școlar - teritoriu arondat unei instituții de învățământ preșcolar, primar sau gimnazial;

educație incluzivă - proces educațional care răspunde diversității copiilor și cerințelor individuale de dezvoltare și oferă oportunități și șanse egale de a beneficia de drepturile fundamentale ale omului la dezvoltare și educație de calitate în medii comune de învățare;

educație timpurie - proces educațional realizat cu copiii cu vârsta cuprinsă între 0 și 6(7) ani în instituții educaționale sau în familie, în scopul dezvoltării lor fizice, cognitive, emoționale și sociale;

educație formală - ansamblul acțiunilor didactice și pedagogice proiectate instituțional prin structuri organizate sistemic, pe niveluri și cicluri de studii, în cadrul unui proces de instruire realizat cu rigurozitate, în timp și spațiu;

educație nonformală - ansamblul acțiunilor instructive proiectate și realizate într-un cadru instituționalizat extrașcolar, constituit ca o punte între cunoștințele asimilate la lecții și cunoștințele acumulate în contextul educației informale;

educație informală - ansamblul influențelor instructive și pedagogice exercitate spontan și continuu asupra individului în familie, în localitate, în cartier, în stradă, în (micro) grupuri sociale, în mediul social (cultural, profesional, economic, religios etc.), în comunitate (națională, zonală, teritorială, locală) și prin mass-media (presa scrisă, radio, televiziune etc.);

evaluare a calității educației - examinare multicriterială a măsurii în care instituția educațională și programele acesteia îndeplinesc standardele educaționale naționale de referință;

evaluare criterială - evaluare a rezultatelor școlare, efectuată prin descriptori, care specifică nivelul performanțelor individuale ale elevului în raport cu competențele urmărite;

examen de bacalaureat profesional - evaluare a competențelor generale și profesionale ale elevilor la finalizarea studiilor în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;

formare continuă a adulților - componentă a învățării pe tot parcursul vieții, care asigură accesul continuu la știință, informație, cultură, în vederea adaptării flexibile a individului la noile realități socioeconomice în permanentă schimbare și în scopul dezvoltării competențelor necesare pentru activitatea profesională și socială;

formare profesională - proces de instruire în urma căruia se obține o calificare atestată printr-un certificat sau o diplomă, eliberate în condițiile legii;

instituții de învățământ alternative - instituții de învățământ altele decât cele care constituie

structura funcțională obligatorie a sistemului de învățământ. Acestea oferă, de regulă, programe sau servicii educaționale alternative;

învățământ dual - învățământ în cadrul căruia instruirea teoretică se realizează în instituția de învățământ, iar cea practică - la întreprindere;

învățământ profesional - programe de formare profesională, finalizate cu obținerea unei calificări, și instituțiile care oferă aceste programe;

măsuri de intervenție și servicii de sprijin pentru incluziunea educațională - ansamblu de măsuri și servicii realizate pentru a răspunde necesităților copiilor, elevilor și studenților cu cerințe educaționale speciale în vederea facilitării accesului acestora la serviciile educaționale din comunitate;

mentor - cadru didactic sau managerial experimentat, cu rol de îndrumător pentru alte cadre didactice sau manageriale, debutante sau cu experiență în profesie, care acordă sprijin pentru dezvoltarea personală și profesională;

mentorat - proces de îndrumare, ghidare, sprijinire a învățării, educării și/sau dezvoltării profesionale, desfășurat între mentor și o altă persoană, fiind bazat pe premisa implicării interactive a ambelor părți, a asumării obligațiilor ce le revin conform statutului deținut;

meserii/specialități conexe - meserii/specialități care necesită aceeași bază de cunoștințe generale și de specialitate, precum și același set de aptitudini și abilități, fiind înrudite sau având trunchi comun;

mobilitate academică - proces de participare a elevilor/studenților și a cadrelor didactice la programe de studii și de cercetare realizate în instituții din țară și din străinătate;

modul psihopedagogic - modul destinat absolvenților care doresc să se încadreze în învățământ în calitate de cadru didactic, care include formarea teoretică în domeniul pedagogiei, psihologiei, didacticii disciplinei și un stagiu obligatoriu de practică;

normă didactică - volum de muncă stabilit pentru realizarea activităților didactice corespunzătoare funcției;

pachet standard de servicii educaționale - sistem de oferte și programe educaționale, orientate spre atingerea unor finalități concrete și dobândirea unui volum de cunoștințe, formarea unor competențe conforme cu standardele educaționale;

plan educațional individualizat - instrument de organizare și realizare coordonată a procesului educațional pentru beneficiarii cu cerințe educaționale speciale;

program prelungit - program în afara orarului de bază, realizat în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și organizat în instituțiile de învățământ, la solicitarea părinților, pentru elevii din clasele I-V;

psihopedagog - specialist având competențe necesare implicării în procesul educațional și în cel de adaptare și integrare școlară a elevilor și de diagnosticare a particularităților individuale ale acestora;

psihopedagog special - specialist în activitatea corecțional-recuperatorie (formarea comunicării verbale, dezvoltarea deprinderilor de percepție auditivă, dezvoltarea sferei cognitive etc.);

sistem de educație - ansamblul instituțiilor și organizațiilor (educaționale, economice, politice, științifice, culturale, obștești), precum și al comunităților (familie, popor, națiune, grupuri profesionale, mass-media) care, în mod direct sau indirect, explicit sau implicit, realizează funcții educaționale, asigurând procesul de formare și dezvoltare a personalității în cadrul educației formale, nonformale și informale;

specialitate - complex de competențe profesionale obținute prin instruire într-un anumit domeniu;

standarde de acreditare - ansamblu de cerințe care definesc nivelul minim obligatoriu de realizare a activităților unei organizații furnizoare de educație care solicită autorizarea de funcționare provizorie, ale unei instituții de învățământ superior/profesional tehnic acreditate care solicită autorizarea de funcționare provizorie/acreditarea unui nou program de formare profesională sau ale unei instituții de învățământ superior/profesional tehnic acreditate care solicită evaluarea externă a calității educației oferite;

standarde educaționale de stat - condițiile obligatorii de realizare a programelor educaționale la toate nivelurile și ciclurile de învățământ în instituțiile publice și private, precum și cerințele minime obligatorii față de conținutul programelor educaționale, volumul maxim de muncă pretins copilului, elevului sau studentului și cadrului didactic, față de infrastructura și dotarea instituției de învățământ, față de nivelul de pregătire al absolvenților și organizarea procesului educativ. Standardele educaționale de stat constituie baza pentru evaluarea obiectivă a calității și a nivelului de instruire și calificare a absolvenților, indiferent de forma de realizare a studiilor;

standarde naționale de referință - ansamblu de cerințe care definesc un nivel optim de realizare a activităților furnizorului de educație/instituției furnizoare de educație în baza bunelor practici existente la nivel național, european sau internațional. Standardele naționale de referință sînt specifice fiecărui program de studii și fiecărei instituții;

studii superioare integrate - durata cumulată a ciclurilor I și II din învățământul superior, care corespunde unui număr de cel puțin 300 de credite de studii transferabile și care se finalizează cu obținerea unei diplome echivalente cu diploma de studii de master.

Articolul 4. Politica de stat în domeniul educației

(1) Educația reprezintă o prioritate națională și factorul primordial al dezvoltării durabile a unei societăți bazate pe cunoaștere.

(2) Prin politica sa în domeniul educației, statul asigură:

a) dreptul fundamental la educație, indispensabil pentru exercitarea celorlalte drepturi ale omului;

b) implementarea mecanismului de bază de formare și dezvoltare a capitalului uman;

c) realizarea idealului și a obiectivelor educaționale, formarea conștiinței și identității naționale, promovarea valorilor general-umane și a aspirațiilor de integrare europeană ale societății.

Capitolul II. Misiunea, idealul și principiile

fundamentale ale educației

Articolul 5. Misiunea educației

Educația are ca misiune:

- a) satisfacerea cerințelor educaționale ale individului și ale societății;
- b) dezvoltarea potențialului uman pentru a asigura calitatea vieții, creșterea durabilă a economiei și bunăstarea poporului;
- c) dezvoltarea culturii naționale;
- d) promovarea dialogului intercultural, a spiritului de toleranță, a nediscriminării și incluziunii sociale;
- e) promovarea învățării pe tot parcursul vieții;
- f) facilitarea reconcilierii vieții profesionale cu viața de familie pentru bărbați și femei.

Articolul 6. Idealul educational

Idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate.

Articolul 7. Principiile fundamentale ale educației

Educația se întemeiază pe următoarele principii fundamentale:

- a) principiul echității - în baza căruia accesul la învățare se realizează fără discriminare;
- b) principiul calității - în baza căruia activitățile de învățămînt se raportează la standardele naționale de referință și la bunele practici naționale și internaționale;
- c) principiul relevanței - în baza căruia educația răspunde nevoilor de dezvoltare personală și social-economice;
- d) principiul centrării educației pe beneficiarii acesteia;
- e) principiul libertății de gândire și al independenței față de ideologii, dogme religioase și doctrine politice;
- f) principiul respectării dreptului la opinie al elevului/studentului ca beneficiar direct al sistemului de învățămînt;
- g) principiul incluziunii sociale;
- h) principiul asigurării egalității;
- i) principiul recunoașterii și garantării drepturilor persoanelor aparținînd minorităților naționale, inclusiv a dreptului la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase;
- j) principiul unității și integralității spațiului educațional;
- k) eficienței manageriale și financiare;

- l) principiul descentralizării și autonomiei instituționale;
- m) principiul răspunderii publice - în baza căruia instituțiile de învățământ răspund public de performanțele lor;
- n) principiul transparenței;
- o) principiul participării și responsabilității comunității, a părinților și a altor actori sociali interesați;
- p) principiul susținerii și promovării personalului din educație;
- q) principiul învățământului laic.

Articolul 8. Parteneriatul în sistemul de educație

(1) În sistemul educațional este încurajat dialogul social și parteneriatul instituțiilor de învățământ cu instituțiile din sfera de cercetare, cu sindicatele, cu mediul de afaceri, cu societatea civilă și cu mass-media, realizate în condițiile legislației în vigoare.

(2) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării proiectează și aplică strategiile naționale de dezvoltare a sistemului educațional cu consultarea autorităților administrației publice centrale și locale, precum și a partenerilor sociali.

Capitolul III. Condițiile de acces, limba de predare și finalitățile educaționale

Articolul 9. Condițiile de acces

(1) Cetățenii Republicii Moldova au drepturi egale de acces la educație și formare profesională inițială și continuă prin sistemul național de învățământ, în condițiile prezentului cod.

(2) Statul asigură finanțarea pachetului standard de servicii educaționale pentru învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal, indiferent de tipul de proprietate a instituției de învățământ. Pachetul standard de servicii educaționale pentru învățământul general se aprobă de Guvern.

(3) Finanțarea de bază a învățământului general se face după principiul "banul urmează elevul", conform căruia resursele alocate pentru un elev sau un copil se transferă la instituția de învățământ în care acesta învață.

(4) Învățământul profesional tehnic și învățământul superior se finanțează de la bugetul de stat în limita planului de admitere aprobat anual de Guvern.

(5) Pachetul de servicii educaționale acordate de stat pentru fiecare nivel al sistemului de învățământ se aprobă de Guvern.

(6) Statul susține persoanele cu cerințe educaționale speciale, de asemenea sprijină elevii și studenții cu performanțe remarcabile.

(7) Statul garantează formarea și dezvoltarea competenței de comunicare eficientă în limba română, în limbile minorităților naționale, după caz, și în cel puțin două limbi de circulație internațională.

(8) Statul asigură condiții de formare și dezvoltare a competențelor de comunicare în limbile engleză, franceză și rusă în toate instituțiile publice de învățământ general.

(9) Statul promovează și susține învățarea pe tot parcursul vieții.

(10) Admiterea în instituțiile de învățământ, transferul elevilor și al studenților de la o instituție de învățământ la alta se realizează în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(11) Cetățenii altor state, precum și apatrizii au acces la educație prin sistemul național de învățământ, în condițiile prezentului cod.

Articolul 10. Limba de predare

(1) În sistemul educațional, procesul de învățământ se desfășoară în limba română și, în limita posibilităților sistemului educațional, în una din limbile de circulație internațională sau, în condițiile alin. (2), în limbile minorităților naționale.

(2) În ariile locuite tradițional sau în număr substanțial de persoane aparținând minorităților naționale, dacă există o cerere suficientă, statul asigură, în limita posibilităților sistemului educațional, ca persoanele aparținând acestor minorități să beneficieze de condiții corespunzătoare de a învăța limba lor minoritară ori de a primi o educație în această limbă la nivelul învățământului obligatoriu.

(3) Studiarea limbii române este obligatorie în toate instituțiile de învățământ de orice nivel și este reglementată de standardele educaționale de stat.

(4) Statul asigură condițiile necesare pentru studiarea limbii române în toate instituțiile de învățământ, inclusiv prin creșterea ponderii disciplinelor studiate în limba română în instituțiile de învățământ general cu altă limbă de predare.

(5) Statul susține metodologic, didactic și curricular învățământul în limba română pentru diasporă, cu respectarea legislației țărilor de reședință.

Articolul 11. Finalitățile educaționale

(1) Educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică.

(2) Educația urmărește formarea următoarelor competențe-cheie:

a) competențe de comunicare în limba română;

b) competențe de comunicare în limba maternă;

c) competențe de comunicare în limbi străine;

d) competențe în matematică, științe și tehnologie;

e) competențe digitale;

f) competența de a învăța să înveți;

- g) competențe sociale și civice;
- h) competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- i) competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

TITLUL II

SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Capitolul I. Structura sistemului de învățămînt

Articolul 12. Structura sistemului de învățămînt

Sistemul de învățămînt este organizat pe niveluri și cicluri în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED-2011):

- a) nivelul 0 - educația timpurie:
  - educația antepreșcolară;
  - învățămîntul preșcolar;
- b) nivelul 1 - învățămîntul primar;
- c) nivelul 2- învățămîntul secundar, ciclul I: învățămîntul gimnazial;
- d) nivelul 3:
  - învățămîntul secundar, ciclul II: învățămîntul liceal;
  - învățămîntul profesional tehnic secundar;
- e) nivelul 4 - învățămîntul profesional tehnic postsecundar;
- f) nivelul 5 - învățămîntul profesional tehnic postsecundar nonterțiar;
- g) nivelul 6 - învățămîntul superior, ciclul I: învățămînt superior de licență;
- h) nivelul 7 - învățămîntul superior, ciclul II: învățămînt superior de master;
- i) nivelul 8 - învățămîntul superior, ciclul III: învățămînt superior de doctorat.

Articolul 13. Învățămîntul obligatoriu

(1) Învățămîntul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățămîntul preșcolar și se finalizează cu învățămîntul gimnazial.

(2) Obligativitatea frecventării învățămîntului obligatoriu încetează la vîrsta de 16 ani.

(3) Responsabilitatea școlarizării obligatorii a copiilor cu vîrsta de pînă la 16 ani revine părinților sau altor reprezentanți legali și autorităților administrației publice locale de nivelurile întîi și al doilea.

(4) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării elaborează, aprobă și monitorizează respectarea

regulamentelor de școlarizare obligatorie a copiilor de vîrstă școlară.

Capitolul II. Organizarea sistemului de învățămînt

Articolul 14. Procesul de învățămînt

(1) Procesul de învățămînt se desfășoară în baza standardelor educaționale de stat, aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare a instituției de învățămînt.

(2) Durata anului de studiu, a stagiilor de practică, a sesiunilor de examene și a vacanțelor se stabilește pentru fiecare nivel de învățămînt prin planul-cadru aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 15. Tipurile instituțiilor de învățămînt

(1) În conformitate cu structura învățămîntului, instituțiile de învățămînt se clasifică după cum urmează:

- a) instituție de educație antepreșcolară - creșă, centru comunitar de educație timpurie;
- b) instituție de învățămînt preșcolar - grădiniță de copii, centru comunitar de educație timpurie;
- c) instituție de învățămînt primar - școală primară;
- d) instituție de învățămînt secundar, ciclul I - gimnaziu;
- e) instituție de învățămînt secundar, ciclul II - liceu;
- f) instituție de învățămînt general cu programe combinate - complex educațional (școală primară-grădiniță, gimnaziu-grădiniță);
- g) instituție de învățămînt profesional tehnic secundar - școală profesională;
- h) instituție de învățămînt profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar-colegiu;
- i) instituție de învățămînt profesional tehnic cu programe combinate - centru de excelență;
- j) instituție de învățămînt secundar vocațional de arte, sport etc. - școală;
- k) instituție de învățămînt superior - universitate, academie de studii, institut, școală superioară, școală de înalte studii etc.;
- l) instituție specializată de învățămînt de formare continuă - institut;
- m) instituție de învățămînt extrașcolar - școală (de arte: arte plastice, muzică, teatru; de sport etc.), centru de creație, club sportiv;
- n) instituție de învățămînt special - instituție specială, școală auxiliară.

(2) În cazul în care instituția de învățămînt oferă programe de studii de mai multe niveluri și are conducere și administrație unică, ea se va numi după nivelul de studii cel mai înalt.

(3) În funcție de tipul de proprietate, instituțiile de învățământ se clasifică după cum urmează:

a) instituție de învățământ publică;

b) instituție de învățământ privată.

Articolul 16. Evaluarea și scara de notare

(1) Scopul evaluării este de a orienta și optimiza învățarea.

(2) Procesul de evaluare și de notare se desfășoară în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) În învățământul preșcolar, monitorizarea rezultatelor învățării se realizează în baza standardelor de învățare și dezvoltare a copiilor cu vârsta de până la 7 ani, precum și a instrumentului de monitorizare a pregătirii copiilor pentru școală, aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Evaluarea rezultatelor învățării, la toate nivelurile de învățământ, se face cu note de la "10" la "1" și, după caz, cu calificativele "excelent", "foarte bine", "bine", "satisfăcător", "nesatisfăcător", "admis", "respins" sau prin descriptori.

(5) În învățământul primar, evaluarea rezultatelor învățării este criterială și se efectuează prin descriptori.

(6) Evaluarea și notarea elevilor cu cerințe educaționale speciale se realizează în baza planurilor educaționale individualizate.

(7) În învățământul superior, pe lângă sistemul național de notare, se aplică și scara de notare cu calificative recomandate în Sistemul european de credite transferabile (A, B, C, D, E, FX, F) pentru completarea suplimentului la diplomă și facilitarea mobilității academice. Echivalarea cu scara națională de notare se face după cum urmează:

A: 9,01-10,0;

B: 8,01-9,0;

C: 7,01-8,0;

D: 6,01-7,0;

E: 5,0-6,0;

FX: 3,01-4,99;

F: 1,0-3,0.

(8) Notarea elevilor și studenților fără respectarea metodologiilor de evaluare și a standardelor naționale constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit legii.

Articolul 17. Actele de studii

(1) Instituțiile de învățământ gimnazial, liceal, profesional tehnic, superior și de formare continuă eliberează persoanelor care au promovat examenele de absolvire acte de studii, potrivit

formatelor elaborate și aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(2) Modelele actelor de studii se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Actele de studii eliberate în formatul aprobat de alte entități juridice nu sînt recunoscute.

(3) În învățămîntul obligatoriu actele de studii se eliberează gratuit. Eliberarea duplicatelor acestor acte se efectuează contra plată, al cărei quantum se stabilește de Guvern.

(4) Actele de studii conferă titularului dreptul de continuare a studiilor la nivelul următor de învățămînt sau de angajare pe piața muncii conform calificării obținute.

(5) În învățămîntul secundar general actele de studii se completează în limba română. În învățămîntul profesional tehnic și în cel superior actele de studii se completează în limbile română și engleză.

(6) La finalizarea fiecărui nivel sau ciclu de învățămînt se eliberează următoarele acte de studii:

a) în învățămîntul gimnazial - Certificat de studii gimnaziale;

b) în învățămîntul liceal - Diplomă de bacalaureat;

c) în învățămîntul profesional tehnic secundar - Certificat de calificare;

d) în învățămîntul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar - Diplomă de studii profesionale;

e) în învățămîntul superior:

- ciclul I - Diplomă de studii superioare de licență;

- ciclul II - Diplomă de studii superioare de master;

- ciclul III - Diplomă de doctor (în domeniul respectiv).

(7) La finalizarea studiilor în învățămîntul secundar vocațional de arte, sport etc. se eliberează actele de studii enumerate la alin. (6), conform nivelului de învățămînt promovat, și certificate de calificare profesională.

(8) La absolvirea de cursuri în cadrul învățării pe tot parcursul vieții se eliberează certificate de perfecționare, de specializare sau de recalificare profesională.

(9) Recunoașterea studiilor și a perioadelor de studii, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor sînt de competența structurii abilitate pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor.

Articolul 18. Managementul sistemului de învățămînt

(1) Managementul sistemului de învățămînt se realizează la trei niveluri: național, local și instituțional.

(2) Competențele manageriale în sectorul educațional se stabilesc după cum urmează:

a) ale organelor centrale - prin prezentul cod;

b) ale organelor locale - prin decizii ale autorităților administrației publice locale, adoptate în condițiile prezentului cod;

c) ale structurilor instituționale - prin Carta universitară și regulamentele instituționale, aprobate în condițiile legii.

(3) Elaborarea, promovarea, monitorizarea implementării și evaluarea impactului politicii naționale în domeniul educației constituie competența Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării poate avea organe desconcentrate în teritoriu cu funcții de gestionare administrativă a învățământului.

(5) Organele locale de specialitate în domeniul învățământului sînt create de autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea în forma organizatorică de subdiviziuni interioare, subordonate consiliilor raionale/municipale. În UTA Găgăuzia aceste organe sînt create de Adunarea Populară și se subordonează acesteia.

(6) Titulatura, structura și regulamentele de funcționare ale organelor locale de specialitate în domeniul învățământului se stabilesc de consiliile raionale/municipale, iar în UTA Găgăuzia - de Adunarea Populară, în baza structurii-tip și a regulamentului-tip aprobate de Guvern.

(7) Managementul calității este asigurat:

a) în învățământul general:

- la nivel național - de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare;

- la nivel local - de organul local de specialitate în domeniul învățământului;

- la nivel instituțional - de managerii instituțiilor de învățămînt general;

b) în învățământul profesional tehnic și în învățământul superior:

- la nivel național - de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, ministerele de resort și Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare;

- la nivel instituțional - de structurile respective de asigurare a calității în învățămînt.

(8) Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare activează în baza regulamentului aprobat de Guvern, în condițiile prezentului cod.

(10) Actele administrative și deciziile de interes general aprobate de entitățile sistemului de învățămînt se publică pe paginile web oficiale ale autorităților și instituțiilor respective.

Articolul 19. Sprijinirea elevilor și studenților capabili de

performanțe înalte

(1) Statul sprijină elevii și studenții capabili de performanțe înalte în instituțiile de învățămînt, inclusiv în centrele de excelență.

(2) Coordonarea acțiunilor prevăzute la alin. (1) este asigurată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) Resursele umane, curriculare, informaționale, materiale și financiare pentru susținerea elevilor și studenților capabili de performanțe înalte se asigură de instituțiile de învățământ și de alte entități conform metodologiei aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Pentru sprijinirea elevilor și studenților capabili de performanțe înalte, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării organizează olimpiade și concursuri, tabere de profil, simpozioane și alte activități specifice și acordă burse și alte forme de sprijin material.

(5) Elevii și studenții capabili de performanțe înalte beneficiază, indiferent de vîrstă, de programe educative care respectă particularitățile lor de învățare și de orientare a performanței. Aceste programe sînt de aprofundare a învățării, de grupare pe abilități, de îmbogățire a curriculumului cu noi domenii, de mentorat și transfer de competență, de accelerare a promovării conform ritmului individual de învățare.

TITLUL III

ÎNVĂȚĂMÎNTUL GENERAL

Capitolul I. Dispoziții generale

Articolul 20. Organizarea învățămîntului general

(1) Învățămîntul general cuprinde:

a) educația timpurie:

- grupele antepreșcolare, pentru copiii cu vîrsta de la 0 la 2 ani;

- grupele preșcolare, pentru copiii cu vîrsta de la 2 la 6 (7) ani, inclusiv grupele pregătitoare;

b) învățămîntul primar: clasele I-IV;

c) învățămîntul gimnazial: clasele V-IX;

d) învățămîntul liceal: clasele X-XII (XIII) .

(2) Învățămîntul general include, de asemenea, învățămîntul special, învățămîntul extrașcolar, alternativele educaționale.

(3) Instituțiile de învățămînt general poartă răspundere pentru respectarea drepturilor și pentru securitatea vieții și sănătății copiilor și elevilor în timpul aflării acestora în cadrul instituției.

(4) Instituțiile de învățămînt general au următoarele atribuții:

a) asigură tuturor copiilor și elevilor educație de calitate, îngrijire și sprijin;

b) identifică copiii și elevii cu dificultăți de învățare și le acordă ajutorul și asistența individuală necesară în procesul de învățare;

c) asigură oportunități de dezvoltare personală copiilor și elevilor cu aptitudini deosebite în anumite domenii;

d) acordă asistența necesară copiilor și elevilor aflați în dificultate, în colaborare cu instituțiile de asistență socială;

e) asigură armonizarea componentei școlare a curriculumului cu cerințele, interesele și preferințele educaționale ale copiilor și elevilor.

(5) În învățământul general, instituțiile de învățământ pot organiza, în caz de necesitate, prestarea de servicii logopedice, de asistență psihopedagogică etc., în modul stabilit de Guvern.

(6) Activitatea instituțiilor de învățământ general este reglementată printr-un regulament-tip aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(7) Instituțiile de învățământ general sînt obligate să prezinte anual organului local de specialitate în domeniul învățământului un raport de activitate care se publică pe pagina web oficială a acestuia. Procedura de publicare a raportului este stabilită de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 21. Înființarea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor

de învățământ general

(1) Instituțiile publice de educație timpurie (educație antepreșcolară și învățământ preșcolar) și de învățământ extrașcolar (de nivel local) sînt înființate, reorganizate și lichidate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi. Instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar (de nivel raional) sînt înființate, reorganizate și lichidate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura buna funcționare a acestor instituții în conformitate cu regulamentele și standardele aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(2) Autoritățile administrației publice locale fondatoare sînt obligate să stabilească districte școlare pentru fiecare instituție publică de învățământ preșcolar, de învățământ primar și/sau gimnazial.

(3) Instituțiile publice de învățământ special și de învățământ profesional tehnic sînt înființate, reorganizate și lichidate la inițiativa fondatorilor, cu aprobarea Guvernului.

(4) Instituțiile de învățământ private de toate nivelurile pot fi înființate, reorganizate și lichidate în modul prevăzut de legislația civilă și de prezentul cod.

(5) Instituțiile de învățământ private acreditate sînt parte componentă a sistemului național de învățământ și își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentului cod.

(6) Instituțiile de învățământ publice pot avea statut de persoană juridică în condițiile legislației în vigoare.

(7) La inițiativa autorităților administrației publice locale, a autorităților administrației publice centrale, a instituțiilor publice și cu acordul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, în funcție de necesitățile locale, pot fi organizate structuri de învățământ fără statut de persoană juridică, ca subunități ale unei unități de învățământ cu personalitate juridică, acestea fiind subordonate aceluiași executor de buget, în condițiile legii.

Articolul 22. Durata anului de studii

(1) Anul de studii în învățământul general începe la 1 septembrie. În învățământul primar, durata anului de studii este de 33 de săptămîni, repartizate pe semestre relativ egale. În învățământul gimnazial și liceal, anul de studii are durata de 35 de săptămîni, repartizate pe

semestre relativ egale. În clasele terminale a IX-a și a XII-a, durata anului de studii este de 34 de săptămâni, repartizate pe semestre relativ egale.

(2) Perioada, numărul și durata vacanțelor, precum și durata orelor de clasă (lecțiilor) în învățământul general se stabilesc de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Capitolul II. Educația timpurie

Articolul 23. Organizarea educației timpurii

(1) Educația timpurie are drept scop principal dezvoltarea multilaterală a copilului și pregătirea pentru integrarea în activitatea școlară.

(2) Educația timpurie include două cicluri:

a) educația antepreșcolară, pentru copiii cu vârsta de la 0 la 2 ani;

b) învățământul preșcolar, pentru copiii cu vârsta de la 2 la 6 (7) ani.

(3) Educația timpurie se desfășoară în creșe, grădinițe, centre comunitare de educație timpurie sau în alte instituții care prestează servicii în conformitate cu standardele educaționale de stat.

(4) Educația timpurie poate fi organizată și în instituții rezidențiale - pentru copiii orfani sau cei rămași fără îngrijire părintească, în instituții sanatoriale - pentru copiii cu boli cronice, precum și în instituții de învățământ special, în instituții penitenciare și în instituții medicale.

Articolul 24. Educația antepreșcolară

Educația antepreșcolară se realizează în familie, aceasta beneficiind de finanțare de la bugetul public național conform legislației în vigoare. La solicitarea părinților, autoritățile administrației publice locale pot organiza educația antepreșcolară, cu finanțare de la bugetele locale.

Articolul 25. Învățământul preșcolar

(1) În instituția de învățământ preșcolar sînt înscriși, la solicitare, în mod obligatoriu, fără probe de concurs, toți copiii din districtul școlar corespunzător.

(2) Statul suportă cheltuielile pentru serviciile de învățământ preșcolar și de îngrijire în instituțiile publice pentru toți copiii, inclusiv pentru copiii cu cerințe educaționale speciale.

Capitolul III. Învățământul primar

Articolul 26. Misiunea învățământului primar

Învățământul primar contribuie la formarea copilului ca personalitate liberă și creativă și asigură dezvoltarea competențelor necesare continuării studiilor în învățământul gimnazial.

Articolul 27. Organizarea învățământului primar

(1) Învățământul primar include clasele I-IV și se organizează ca învățământ cu frecvență, de regulă, în prima jumătate a zilei. Pentru persoanele cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități, învățământul primar se poate organiza ca învățământ la distanță, învățământ la domiciliu, studiu individual.

(2) În clasa I sînt înscriși, în mod obligatoriu, fără probe de concurs, toți copiii din districtul școlar corespunzător.

(3) În clasele cu profil de arte și sport, înscrierea în clasa I poate avea loc în baza unor probe de aptitudini specifice profilului.

(4) Școlarizarea devine obligatorie după împlinirea vârstei de 7 ani.

(5) Școlarizarea copiilor care nu au împlinit vârsta de 7 ani către începutul anului școlar se decide în baza cererii părinților sau a altor reprezentanți legali ai acestora, în funcție de gradul de maturitate psihosomatică, confirmat de specialiști, în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(6) În învățămîntul primar se pot organiza grupe sau clase cu program prelungit, finanțate din surse bugetare și din alte surse legale, în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(7) Învățămîntul primar se organizează și în instituții rezidențiale - pentru copiii orfani sau cei rămași fără îngrijire părintească, în instituții sanatoriale - pentru copiii cu boli cronice, precum și în instituții de învățămînt special, în instituții penitenciare și în instituții medicale.

(8) Învățămîntul primar se finalizează cu testarea națională, organizată în baza metodologiei aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Capitolul IV. Învățămîntul gimnazial

Articolul 28. Misiunea învățămîntului gimnazial

Învățămîntul gimnazial contribuie la formarea unei personalități libere și creative prin asigurarea dezvoltării competențelor elevilor, precum și prin consilierea și orientarea acestora în determinarea traseului individual optim către învățămîntul liceal, profesional tehnic secundar sau profesional tehnic postsecundar.

Articolul 29. Organizarea învățămîntului gimnazial

(1) Învățămîntul gimnazial include clasele V-IX și se organizează ca învățămînt cu frecvență. Pentru persoanele cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități, învățămîntul gimnazial se poate organiza ca învățămînt la distanță, învățămînt la domiciliu, studiu individual.

(2) Înscrierea în gimnaziu se face în mod obligatoriu, fără probe de concurs, pentru elevii din districtul școlar corespunzător.

(3) Înscrierea în gimnaziu la clasele cu profil de arte și sport are loc în baza unor probe de aptitudini specifice profilului.

(4) Învățămîntul gimnazial se organizează și în instituții rezidențiale - pentru copiii orfani sau cei rămași fără îngrijire părintească, în instituții sanatoriale - pentru copiii cu boli cronice, precum și în instituții de învățămînt special, în instituții penitenciare și în instituții medicale.

(5) Învățămîntul gimnazial se finalizează cu examene naționale de absolvire, la promovarea cărora se eliberează certificatul de studii gimnaziale.

(6) Modul de organizare a examenelor naționale de absolvire a învățămîntului gimnazial este

stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Capitolul V. Învățământul liceal

Articolul 30. Misiunea învățământului liceal

Învățământul liceal asigură dezvoltarea la elevi a competențelor definite prin Curriculumul național și consilierea lor în alegerea traseului educațional sau profesional individual către învățământul superior sau învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar, în funcție de potențial, vocație și performanțe.

Articolul 31. Organizarea învățământului liceal

(1) Învățământul liceal se organizează în licee ca învățământ cu frecvență (clasele X-XII) sau cu frecvență redusă (clasele X- XIII) . Pentru persoanele cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități, învățământul liceal se poate organiza ca învățământ la distanță, învățământ la domiciliu, studiu individual.

(2) Învățământul liceal se organizează cu următoarele filiere:

a) teoretică, cu profilurile umanist și real;

b) vocațională, cu profilurile de arte, de sport, teologic, militar.

(3) Guvernul poate decide, la propunerea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, și organizarea altor profiluri.

(4) Învățământul liceal cu frecvență redusă (clasele X-XIII) se organizează pentru absolvenții învățământului gimnazial și profesional tehnic secundar, angajați pe piața muncii sau care au împlinit 20 de ani, în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(5) Admiterea elevilor în învățământul liceal se face prin concurs, în baza metodologiei aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, care se face publică la începutul anului școlar care precede sesiunea de admitere.

(6) Concursul de admitere în liceele cu profil de arte și sport include suplimentar și probe de aptitudini specifice profilului.

(7) Absolvenții școlilor profesionale au dreptul să se înscrie la studii liceale în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(8) Învățământul liceal se încheie cu examenul național de bacalaureat, care se organizează în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(9) În caz de nepromovare, examenul de bacalaureat poate fi susținut repetat, în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(9¹) În decursul unui an sînt organizate 3 sesiuni ale examenului național de bacalaureat. Pentru participarea la a 3-a sesiune anuală de bacalaureat, candidatul achită o taxă de examen în mărimea stabilită de către Guvern.

(10) Persoanele care au absolvit forme de învățământ echivalente învățământului liceal pot solicita susținerea examenului de bacalaureat în regim de externat. Modul de susținere a examenului de bacalaureat în regim de externat se stabilește de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(11) La promovarea examenului național de bacalaureat se eliberează diploma de bacalaureat, care conferă dreptul de admitere în învățământul superior și în învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar.

(12) Elevilor care nu au promovat examenul național de bacalaureat li se eliberează un certificat de studii liceale, care conferă dreptul de a urma programe de pregătire profesională în instituții de învățământ profesional tehnic secundar și profesional tehnic postsecundar.

Capitolul VI. Învățământul pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale. Educația incluzivă

Articolul 32. Învățământul pentru copiii și elevii cu cerințe

educaționale special

Învățământul pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale este parte integrantă a sistemului de învățământ și are drept scop educarea, reabilitarea și/sau recuperarea și incluziunea educațională, socială și profesională a persoanelor cu dificultăți de învățare, de comunicare și interacțiune, cu deficiențe senzoriale și fizice, emoționale și comportamentale, sociale.

Articolul 33. Organizarea învățământului pentru copiii și elevii

cu cerințe educaționale special

(1) Învățământul pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale este gratuit, se organizează în instituțiile de învățământ general, inclusiv în instituțiile de învățământ special, sau prin învățământ la domiciliu.

(2) Statul asigură integrarea în sistemul de învățământ a copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale prin:

a) înscrierea copilului sau elevului cu cerințe educaționale speciale în grupa sau clasa corespunzătoare din instituția de învățământ special;

b) înscrierea copilului sau elevului cu cerințe educaționale speciale în grupa sau clasa din instituțiile de învățământ general.

(3) Statul asigură incluziunea copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale prin abordarea individualizată, determinarea formei de incluziune, examinarea și/sau reexaminarea complexă a copilului sau elevului cu cerințe educaționale speciale, realizate în baza unei metodologii aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării de către structuri abilitate, constituite la nivel central și local, care funcționează în modul stabilit de Guvern.

(4) Determinarea formei de incluziune, evaluarea și/sau reevaluarea periodică a gradului de dezvoltare a copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale se efectuează în prezența părinților sau a altor reprezentanți legali, la solicitarea acestora.

(5) Instituțiile de învățământ general în care sînt înscriși copiii sau elevii cu cerințe educaționale speciale și instituțiile de învățământ special colaborează cu instituțiile de protecție socială, alte organizații publice sau private, persoane fizice sau juridice din țară și din străinătate și beneficiază, în condițiile legii, de sprijin în organizarea învățării.

(6) Instituțiile de învățământ special, instituțiile de învățământ general și autoritățile publice responsabile asigură condiții de ordin ambiental și oferă servicii educaționale în funcție de necesitățile individuale ale copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale, inclusiv prin facilitarea învățării alfabetului Braille, limbajului mimico-gestual, formelor alternative de scriere, de comunicare, de orientare și a aptitudinilor de mobilitate.

(7) În instituțiile de învățământ general activează cadre didactice de sprijin abilitate pentru incluziunea copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale.

Articolul 34. Învățământul special

(1) Învățământul special se realizează în instituții de învățământ special cu sau fără servicii rezidențiale și în instituții de învățământ alternative care acordă asistență recuperatorie copiilor și elevilor cu deficiențe senzoriale și alte deficiențe, inclusiv celor integrați în învățământul general, precum și consultații metodice cadrelor didactice ce activează în grupele sau clasele în care învață acești copii/elevi, în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(2) În funcție de categoriile de cerințe educaționale speciale, învățământul special se organizează în următoarele tipuri de instituții:

a) instituții speciale - pentru copiii și elevii cu deficiențe senzoriale (auditive sau vizuale);

b) școli auxiliare - pentru copiii și elevii cu dificultăți severe de învățare (dificultăți multiple, asociate).

(3) Învățământul special pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale se desfășoară în conformitate cu Curriculumul național, cu planurile-cadru de învățământ, aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, și cu planurile educaționale individualizate.

(4) În clasele V-XII din instituțiile speciale pentru elevii cu deficiențe senzoriale, disciplinele școlare sînt predate de cadre didactice cu pregătire generală, care au urmat cursuri de specializare în domeniul psihopedagogiei speciale.

(5) În învățământul special organizat pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale sînt angajate cadre didactice cu pregătire calificată în domeniul psihopedagogiei speciale și asistenței sociale.

Articolul 35. Învățământul la domiciliu

(1) Instruirea la domiciliu se organizează pe o perioadă de timp determinată pentru copiii și elevii care, din cauza problemelor de sănătate sau a unei dizabilități, sînt lipsiți temporar de posibilitatea de a se deplasa.

(2) Instruirea la domiciliu se desfășoară în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, prin coordonare cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Capitolul VII. Învățământul extrașcolar

Articolul 36. Misiunea învățământului extrașcolar

(1) Învățământul extrașcolar se realizează în afara programului și activității școlare prin activități complementare procesului educațional desfășurat în instituțiile de învățământ și are menirea să dezvolte potențialul cognitiv, afectiv și acțional al copiilor și tinerilor, să răspundă

intereselor și opțiunilor acestora pentru timpul liber.

(2) Învățămîntul extrașcolar asigură posibilități suplimentare de informare, documentare, comunicare, dezvoltare, incluziune socială și autorealizare.

Articolul 37. Organizarea învățămîntului extrașcolar

(1) Învățămîntul extrașcolar este benevol și se organizează, în funcție de interesele și opțiunile copiilor și tinerilor, în instituțiile de învățămînt general și în instituțiile de învățămînt extrașcolar publice și private (centre, palate și case de creație, școli de arte, sport etc.), sub formă de activități educative specifice, desfășurate în grup și/sau individual, sub îndrumarea cadrelor didactice cu pregătire specială, în colaborare cu familia, unități socioculturale, mass-media, organizații de copii și tineret.

(2) Modul de funcționare a instituțiilor de învățămînt extrașcolar este prevăzut în regulamentul-tip aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) În funcție de specificul activității, fiecare instituție de învățămînt extrașcolar își elaborează propriul regulament de funcționare, coordonat cu organul local de specialitate în domeniul învățămîntului. În regulamentul de funcționare al instituțiilor de învățămînt extrașcolar se va specifica în mod explicit nomenclatorul serviciilor educaționale oferite gratuit beneficiarilor.

(4) Accesul la activitățile oferite de instituțiile de învățămînt extrașcolar publice, conform Nomenclatorului de servicii educaționale gratuite aprobat de Guvern, este liber pentru toți solicitanții cu vârsta cuprinsă între 5 și 21 de ani, cu respectarea principiului nediscriminării.

(5) Instituțiile de învățămînt extrașcolar publice pot presta servicii educaționale contra plată doar suplimentar la cele prevăzute în planul de învățămînt și curriculum, conform legislației în vigoare.

Articolul 38. Alternativele educaționale

(1) Statul garantează dreptul la educație diferențiată în baza pluralismului educațional prin admiterea alternativelor educaționale în sistemul național de învățămînt.

(2) Alternativele educaționale, publice și private, se înființează cu aprobarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, conform legislației în vigoare.

(3) Modul de organizare, funcționare, evaluare și acreditare a alternativelor educaționale se stabilește de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Alternativele educaționale beneficiază de autonomie organizațională și funcționează în conformitate cu standardele educaționale de stat și cu specificul alternativei.

Capitolul VIII. Standardele educaționale de stat în învățămîntul general

Articolul 39. Standardele educaționale de stat

(1) Standardele educaționale de stat constituie un ansamblu de documente normative și reprezintă un sistem de criterii și norme referitoare la nivelul de calitate care se dorește a fi atins de diverse componente și aspecte ale sistemului educațional.

(2) Standardele educaționale de stat în învățământul general vizează:

- a) elaborarea Curriculumului național ca document de reglementare;
- b) structurarea la elevi a competențelor definite prin Curriculumul național;
- c) dezvoltarea competențelor profesionale ale cadrelor manageriale și didactice;
- d) elaborarea manualelor și a altor suporturi și resurse educaționale;
- e) asigurarea condițiilor și a resurselor materiale necesare pentru un proces educațional eficient.

(3) Standardele educaționale de stat și tipurile acestora sînt definite, elaborate și aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Standardele educaționale de stat sînt obligatorii pentru toate instituțiile de învățămînt publice și private.

(5) Standardele educaționale de stat constituie baza pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și pentru evaluarea obiectivă a nivelului de pregătire generală a persoanei, indiferent de tipul, locul și forma de realizare a învățămîntului.

Capitolul IX. Curriculumul în învățămîntul general

Articolul 40. Structura curriculumului

(1) Curriculumul în învățămîntul general conturează viziunea asupra parcursului educațional, proiectînd așteptările societății cu privire la rezultatele scontate ale învățării pentru fiecare disciplină școlară, pe niveluri de învățămînt.

(2) În învățămîntul general, Curriculumul național include: cadrul de referință, planul-cadru pentru învățămîntul primar, gimnazial și liceal, curriculumul pentru educația timpurie, curricula disciplinelor obligatorii și opționale, manualele școlare, ghidurile metodologice și alte resurse de învățare.

(3) Structura curriculumului pe discipline școlare este definită în cadrul de referință al Curriculumului național.

(4) Curriculumul pentru învățămîntul general se aprobă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(5) Curriculumul poate fi adaptat sau modificat pentru a satisface nevoile copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale. Modul de parcurgere a curriculumului este reflectat în planul educațional individualizat pentru copilul/elevul cu cerințe educaționale speciale.

(6) Planul-cadru include disciplinele obligatorii, disciplinele opționale, precum și numărul maxim și minim de ore aferente fiecăreia dintre acestea. Ponderea disciplinelor opționale crește în clasele finale ale învățămîntului gimnazial și liceal.

(7) Disciplinele opționale incluse în planul-cadru au o pondere de 10-15% în învățămîntul primar, 15-20% în învățămîntul gimnazial și 20-25% în învățămîntul liceal.

(8) Planul-cadru este obligatoriu pentru toate instituțiile de învățămînt general și se aprobă de

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării cu cel puțin 6 luni înainte de începerea noului an școlar.

(9) În cazul alternativelor educaționale, planurile-cadru și programele curriculare sînt elaborate de reprezentanții instituțiilor care le implementează și sînt aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(10) Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și cele ale UTA Găgăuzia pot stabili componenta locală a curriculumului pentru instituțiile din subordine, care va avea o pondere de cel mult 5% din cota disciplinelor opționale - în învățămîntul primar și gimnazial și de cel mult 10% din cota disciplinelor opționale - în învățămîntul liceal.

Articolul 41. Manualele școlare

(1) În instituțiile de învățămînt general se utilizează manuale școlare, elaborate în baza Curriculumului național, selectate și editate prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(2) În instituțiile de învățămînt general se pot utiliza și manuale alternative, elaborate în baza Curriculumului național, selectate pe bază de concurs și recomandate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) Elevii din învățămîntul primar și gimnazial sînt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit.

(4) Elevii claselor X-XII sînt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(5) Elevii din familiile social vulnerabile beneficiază de facilități la închirierea manualelor școlare, în condițiile stabilite de Guvern.

Capitolul X. Evaluarea în învățămîntul general

Articolul 42. Organizarea evaluării

(1) Evaluarea în învățămîntul general reprezintă un ansamblu de acțiuni sistemice, prin care se analizează și se apreciază:

- a) sistemul de învățămînt general în ansamblu;
- b) curriculumul școlar;
- c) instituțiile de învățămînt general;
- d) rezultatele școlare;
- e) personalul didactic și de conducere;
- f) procesul educațional și managerial.

(2) Evaluarea în învățămîntul general se realizează:

a) la nivel național - de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și alte structuri abilitate;

b) la nivel local - de către organul local de specialitate în domeniul învățămîntului al

administrației publice locale de nivelul al doilea și al UTA Găgăuzia (în continuare - *organul local de specialitate în domeniul învățământului*);

c) la nivel instituțional - de către conducerea instituțiilor de învățământ.

Articolul 43. Evaluarea curriculumului școlar

Evaluarea curriculumului școlar, în general, și a produselor curriculare, în special, constituie parte componentă a evaluării sistemice în învățământul general și se realizează de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și alte structuri abilitate.

Articolul 44. Evaluarea rezultatelor școlare

(1) Evaluarea rezultatelor școlare are ca obiectiv evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor elevilor în baza standardelor educaționale de stat.

(2) Evaluarea continuă se realizează prin evaluări formative și sumative de către cadrele didactice și, după caz, de către conducerea instituției de învățământ, de către organele locale de specialitate în domeniul învățământului și de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) Instituția de învățământ este autonomă în alegerea formelor și strategiilor de evaluare continuă a rezultatelor școlare, fără a depăși prevederile curriculare.

(4) Evaluarea finală de certificare a performanței educaționale în învățământul general se realizează de către entitatea națională cu funcții de evaluare și examinare, care activează în baza unui regulament de organizare și funcționare aprobat de Guvern.

(5) În instituțiile de învățământ cu altă limbă de predare decât limba română, la absolvirea învățământului gimnazial și liceal se susține un examen obligatoriu la limba română.

(6) Examenele de absolvire a învățământului gimnazial și liceal se desfășoară în baza unui regulament elaborat de entitatea națională cu funcții de evaluare și examinare și aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(7) Se interzice publicarea subiectelor examenelor de absolvire a gimnaziului și de bacalaureat, precum și a soluțiilor la acestea, pînă la începerea examenului respectiv sau pe durata desfășurării acestuia. Încălcarea prevederilor prezentului alineat se pedepsește conform legislației în vigoare.

Articolul 45. Evaluarea cadrelor didactice

(1) Evaluarea internă a cadrelor didactice din învățământul general se efectuează anual în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(2) Evaluarea externă a cadrelor didactice din învățământul general se efectuează o dată la 5 ani de către organele abilitate, în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) Metodologia de evaluare prevede, în mod obligatoriu, consultarea opiniilor elevilor, părinților și ale altor cadre didactice din instituția de învățământ respectivă.

Articolul 46. Evaluarea cadrelor de conducere

(1) Evaluarea activității cadrelor de conducere ale instituțiilor de învățământ general se efectuează de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, în baza unei

metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(2) Evaluarea cadrelor de conducere din învățământul general este obligatorie cel puțin o dată la 5 ani.

(3) Directorul instituției de învățământ general prezintă raportul anual de activitate la adunarea comună a consiliului profesoral și consiliului de administrație ale instituției.

Articolul 47. Evaluarea instituțiilor

(1) Evaluarea activității instituțiilor de învățământ general se efectuează de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, în baza standardelor de calitate aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, la cererea conducătorului instituției, precum și la inițiativa Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare sau a organului local de specialitate în domeniul învățământului.

(2) Raportul de evaluare a instituției de învățământ general se publică pe pagina web oficială a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, a organului local de specialitate în domeniul învățământului și pe cea a instituției de învățământ.

Capitolul XI. Managementul învățământului general

Articolul 48. Structurile de conducere ale organului local

de specialitate în domeniul învățământului

(1) Structurile de conducere ale organului local de specialitate în domeniul învățământului includ consiliul de administrație, consiliul consultativ și conducătorul organului local respectiv.

(2) Consiliul de administrație se constituie prin ordinul conducătorului organului local de specialitate în domeniul învățământului.

(3) Componenta nominală a consiliului consultativ se aprobă prin decizia autorității administrației publice locale de nivelul al doilea, iar în UTA Găgăuzia - prin hotărîrea Adunării Populare a Găgăuziei.

(4) Conducătorul organului local de specialitate în domeniul învățământului este desemnat prin concurs, în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, și numit în funcție, pentru un termen de 4 ani, prin decizia autorității administrației publice locale de nivelul al doilea/prin hotărîrea Adunării Populare a Găgăuziei. Una și aceeași persoană poate deține funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului pentru cel mult două termene consecutive.

Articolul 49. Organele de conducere ale instituției de învățământ

general

(1) La nivelul instituției de învățământ general funcționează:

a) consiliul de administrație al instituției de învățământ, cu rol de decizie în domeniul administrativ, care este format din: director, un director adjunct, un reprezentant delegat de administrația publică din unitatea administrativ-teritorială de nivelul întâi în care se află instituția, trei reprezentanți ai părinților, delegați de adunarea generală a părinților, doi reprezentanți ai

cadrelor didactice, delegați de consiliul profesoral, și un reprezentant al elevilor, delegat de consiliul elevilor din instituție;

b) consiliul profesoral al instituției de învățământ, cu rol de decizie în domeniul educațional, care este format din personalul didactic din instituția respectivă și este condus de directorul instituției de învățământ.

(2) Consiliul de administrație este condus de o altă persoană decât directorul instituției de învățământ, desemnată de membrii consiliului prin vot secret.

(3) La ședințele consiliului de administrație pot participa reprezentanți ai societății civile și ai mediului de afaceri.

(4) Consiliul de administrație funcționează în baza unui regulament-cadru aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(5) Consiliul de administrație al instituției de învățământ general are următoarele competențe:

a) participă, prin reprezentanții săi, în comisia de concurs pentru desemnarea directorului instituției de învățământ;

b) participă, prin reprezentanții săi, la evaluarea directorului instituției de învățământ;

c) avizează bugetul instituției;

d) aprobă planul de dezvoltare al instituției;

e) gestionează resursele financiare provenite din alte surse decât cele bugetare;

f) aprobă componenta școlară a planului-cadru la nivelul instituției;

g) avizează normele de completare a claselor, numărul de clase și schema de încadrare a personalului instituției.

Articolul 50. Personalul de conducere

(1) Personalul de conducere al instituției de învățământ general se compune din director și directori adjuncți.

(2) Directorul instituției de învățământ general are următoarele atribuții:

a) reprezintă instituția;

b) emite ordine, semnează în numele instituției actele juridice emise de instituție;

c) angajează, evaluează, promovează și eliberează din funcție personalul instituției;

d) este responsabil de executarea bugetului instituției;

e) elaborează schema de încadrare a personalului instituției;

f) elaborează și propune spre aprobare consiliului de administrație componenta școlară a curriculumului;

g) elaborează normele de completare a claselor și numărul de clase.

(3) În activitatea de conducere, directorul instituției este asistat de unul sau mai mulți directori adjuncți.

(4) Numărul de posturi de director adjunct în instituțiile de învățământ publice se stabilește de organul local de specialitate în domeniul învățământului, conform normativelor aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(5) Funcțiile de director și de director adjunct se ocupă prin concurs, în baza criteriilor de competență profesională și managerială. Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției de director și de director adjunct se aprobă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Cel puțin un director adjunct responsabil de procesul educațional trebuie să aibă studii pedagogice.

(6) Directorul și directorii adjuncți ai instituției publice de învățământ general sînt numiți în funcție pentru un termen de 5 ani. La expirarea acestui termen, contractul individual de muncă al conducătorului încetează de drept, funcția devenind vacantă.

(7) Directorul instituției de învățământ general încheie un contract individual de muncă cu organul local de specialitate în domeniul învățământului, iar directorul adjunct - cu directorul instituției de învățământ general.

(8) Directorul instituției de învățământ general poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea contractului individual de muncă, în condițiile și temeiurile prevăzute de legislația muncii, precum și în următoarele cazuri:

a) comiterea încălcărilor financiare;

b) nerespectarea deontologiei profesionale;

c) necorespunderea cu standardele în vigoare a managementului promovat;

d) încălcarea drepturilor copiilor, elevilor, angajaților și părinților;

e) obținerea repetată a calificativului "nesatisfăcător" la evaluarea instituției efectuată de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

Articolul 51. Numărul de clase și schema de încadrare a personalului

(1) Procesul educațional se realizează în clase sau grupe, conform normativelor stabilite de organul local de specialitate în domeniul învățământului, în baza standardelor educaționale de stat și normativelor sanitaro-epidemiologice de stat.

(2) Normativele privind numărul de clase pe ani de studii din instituția de învățământ publică sînt stabilite de organul local de specialitate în domeniul învățământului.

(3) Numărul de clase pe ani de studii și numărul de elevi în fiecare clasă în instituțiile de învățământ publice sînt propuse, în fiecare an, de conducerea instituției, în baza capacității de proiect a instituției și a prognozei efectivului de elevi, sînt avizate de consiliul de administrație și aprobate de organul local de specialitate în domeniul învățământului.

(4) Schema de încadrare a personalului include lista posturilor de conducere, didactice,

didactice auxiliare și nedidactice din instituția de învățământ și volumul estimativ de muncă (numărul de ore sau de norme) stabilit pentru fiecare post pentru anul de studii respectiv.

(5) Schema de încadrare a personalului în instituțiile de învățământ publice este elaborată în fiecare an de către conducerea instituției de învățământ, în funcție de numărul de clase, este avizată de consiliul de administrație al instituției și prezentată pentru aprobare organului local de specialitate în domeniul învățământului pînă la sfîrșitul lunii martie.

(6) Numărul de clase și schema de încadrare a personalului pentru instituțiile de învățământ publice aprobate sînt comunicate instituțiilor de învățământ pînă la sfîrșitul lunii aprilie. Instituțiile de învățământ sînt obligate să facă public numărul de clase pînă la sfîrșitul lunii mai.

(7) Numărul de clase și schema de încadrare servesc drept bază pentru planificarea instituțională, angajarea de personal, precum și pentru elaborarea proiectului bugetului.

Articolul 52. Preluarea managementului instituției de învățământ

în caz de gestionare defectuoasă

(1) În caz de gestionare defectuoasă a instituției publice de învățământ general, constatată într-un raport de evaluare al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării are dreptul să preia de la autoritatea publică respectivă managementul instituției respective și finanțarea aferentă acesteia.

(2) Criteriile și procedurile de preluare a managementului, în caz de gestionare defectuoasă a instituției de învățământ general, sînt stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) După preluarea de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a managementului instituției publice de învățământ general, contractul individual de muncă încheiat cu directorul instituției de învățământ în cauză se reziliază.

Capitolul XII. Personalul din învățământul general

Articolul 53. Categoriile de personal

(1) Personalul din învățământul general este constituit din personal de conducere, personal didactic, personal didactic auxiliar și personal nedidactic.

(2) Personalul de conducere din învățământul general este format din director și director adjunct.

(3) În învățământul general, funcțiile didactice sînt:

a) în educația timpurie - educator, cadru didactic de sprijin, conducător muzical, logoped, psiholog, psihopedagog, metodist;

b) în învățământul primar - învățător, profesor, cadru didactic de sprijin, asistent didactic, logoped, psiholog, psihopedagog, conducător de cerc;

c) în învățământul gimnazial și liceal - profesor, psiholog, psihopedagog, pedagog social, cadru didactic de sprijin, conducător de cerc;

d) în învățământul special - educator, învățător, profesor, psiholog, logoped, maistru-instructor, instructor, maistru, psihopedagog, conducător de cerc, metodist.

(4) În structurile de asistență psihopedagogică, funcțiile didactice sînt: psihopedagog, psihopedagog special, pedagog, logoped, psiholog.

(5) În instituțiile de învățămînt extrașcolar, funcțiile didactice sînt: conducător de cerc, maestru-instructor, dirijor, maestru de cor, maestru de balet, regizor, acompaniator, conducător artistic, psiholog, metodist.

(6) În instituțiile de învățămînt de arte și sport, funcțiile didactice sînt: profesor, conducător artistic, maestru de balet, maestru de concert, maestru de cor, dirijor, acompaniator, regizor, antrenor-instructor, maestru-instructor, antrenor.

(7) Personalul didactic auxiliar este format din:

- a) bibliotecar școlar;
- b) informatician;
- c) laborant;
- d) instructor extrașcolar;
- e) instructor-animator;
- f) asistent al educatorului.

(8) Personalul nedidactic este format din:

- a) secretar;
- b) asistent medical;
- c) kinetoterapeut;
- d) tehnician;
- e) meșter-acordor de instrumente muzicale;
- f) administrator de patrimoniu;
- g) administrator financiar (contabil);
- h) alt personal administrativ gospodăresc, auxiliar și de deservire cu titluri de funcții conform Clasificatorului ocupațiilor din Republica Moldova.

Articolul 54. Angajarea personalului didactic

(1) În învățămîntul general, posturile didactice vacante se ocupă prin concurs, organizat la nivelul instituției de învățămînt, conform unei metodologii aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. La concursul pentru ocuparea unui post didactic poate participa orice candidat care îndeplinește condițiile de eligibilitate prevăzute de legislația în vigoare. Tinerii specialiști ocupă posturile vacante prin repartizare.

(2) Angajarea personalului didactic în instituțiile de învățămînt se face prin încheierea unui

contract individual de muncă cu directorul instituției, conform legislației în vigoare.

(3) Absolvenții programelor de învățământ superior de alt profil decât cel pedagogic au dreptul de a profesa în învățământ numai după ce au urmat programul unui modul psihopedagogic.

Articolul 55. Normarea activității didactice

(1) Activitatea cadrelor didactice din învățământul general se realizează într-un interval zilnic de 7 ore, respectiv 35 de ore săptămânal, și include:

a) activități de predare-învățare-evaluare, de instruire practică, conform planurilor-cadru de învățământ;

b) activități de educație complementare procesului de învățământ;

c) activități de consiliere a copiilor, elevilor și părinților în probleme de psihologie-pedagogie;

d) activități de mentorat;

e) activități de dirigenție;

f) activități de pregătire pentru realizarea procesului educațional;

g) activități de elaborare a planurilor educaționale individualizate și de predare-învățare-evaluare, de instruire practică, conform planurilor de învățământ pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale.

(2) Norma didactică de predare-învățare-evaluare și instruire practică în învățământul primar, gimnazial și liceal constituie 18 ore săptămânal.

(3) Norma didactică de predare-învățare-evaluare și instruire practică se reduce, în cazul cadrelor didactice care au calitatea de mentor, în modul stabilit de Guvern.

Articolul 56. Grade didactice și manageriale

(1) Cadrelor didactice și de conducere din învățământul general li se pot acorda următoarele grade didactice și manageriale: doi, unu și superior.

(2) Procedura de acordare a gradelor didactice și manageriale se stabilește de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 57. Angajarea personalului didactic auxiliar și nedidactic

Angajarea personalului didactic auxiliar și nedidactic în instituțiile de învățământ se face prin încheierea unui contract individual de muncă cu directorul instituției, conform legislației în vigoare.

Articolul 58. Activitatea de mentorat

(1) În învățământul general este promovată activitatea de mentorat prin care o persoană cu experiență (mentorul) oferă sprijin, ajutor și schimb de experiență și cunoștințe unei alte persoane pentru a-i favoriza dezvoltarea profesională și achiziția de competențe sau cunoștințe.

(2) Cadrul didactic sau managerial poate deveni mentor dacă are o pregătire specială obținută în cadrul formării inițiale sau continue și experiență în domeniul profesat.

(3) Activitatea de mentorat se desfășoară sub următoarele forme:

- a) mentorat de practică;
- b) mentorat de inserție profesională;
- c) mentorat de dezvoltare profesională.

(4) Mentoratul de practică se realizează prin îndrumarea de către un cadru didactic experimentat a studentului stagiar.

(5) Mentoratul de inserție profesională se realizează la locul de muncă și asigură integrarea și dezvoltarea profesională a cadrului didactic debutant.

(6) Mentoratul de dezvoltare profesională se realizează la locul de muncă și asigură dezvoltarea profesională și avansarea în carieră a cadrelor didactice.

TITLUL IV

ÎNVĂȚĂMÎNTUL PROFESIONAL TEHNIC

Capitolul I. Dispoziții generale

Articolul 59. Sistemul de învățământ profesional etnic

(1) Sistemul de învățământ profesional tehnic include ansamblul instituțiilor de învățământ care oferă programe de:

a) formare profesională a muncitorilor calificați, a maiștrilor, tehnicienilor și altor categorii de specialiști în conformitate cu Cadrul Național al Calificărilor, cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor, cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor, aprobate de Guvern, precum și cu nivelurile 3, 4 și 5 ISCED;

b) recalificare a muncitorilor și specialiștilor în diverse domenii de formare profesională;

c) consolidare a competențelor profesionale ale muncitorilor calificați, în conformitate cu cerințele economiei și ale pieței muncii.

(2) Instituțiile de învățământ profesional tehnic sînt înființate, reorganizate și lichidate de către Guvern la inițiativa fondatorului.

(3) Organizarea generală a învățământului profesional tehnic este reglementată de prezentul cod și de regulamentul-cadru aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Formarea profesională în instituțiile de învățământ profesional tehnic se organizează în baza standardelor și Curriculumului în învățământul profesional tehnic.

(5) În învățământul profesional tehnic, pentru anumite meserii/profesii poate fi aplicat și învățământul dual, în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării prin coordonare cu alte organe centrale de resort și cu agenții economici interesați.

(6) Învățământul dual se desfășoară, paralel, în instituții de învățământ profesional tehnic și în întreprinderi sau alte unități economice.

(7) Învățământul profesional tehnic se poate desfășura și în instituții penitenciare, prin organizarea de școli profesionale sau programe de formare profesională atribuite instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar care funcționează în vecinătatea acestora, cu aprobarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și Ministerului Justiției.

(8) Durata și structura anului de studii în învățământul profesional tehnic se reglementează prin planul-cadru de învățământ aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 60. Condițiile de acces

(1) Admiterea în instituțiile de învățământ profesional tehnic se realizează în baza studiilor gimnaziale sau liceale.

(2) Persoanele care au dobândit certificate de studii liceale sau echivalente acestora pot fi admise în instituțiile de învățământ profesional tehnic numai la programe de formare profesională tehnică secundară și postsecundară.

(3) Învățământul profesional tehnic se finanțează:

a) de la bugetul de stat;

b) din taxele de studii achitate de către persoanele fizice și juridice interesate;

c) din alte surse legal constituite.

(4) Instituțiile de învățământ profesional tehnic pot percepe de la candidați taxe de înscriere pentru organizarea și realizarea admiterii, în cuantumul stabilit de Guvern.

(5) Planul de admitere în învățământul profesional tehnic cu finanțare de la bugetul de stat se stabilește de Guvern.

(6) Formarea profesională a persoanelor cu cerințe educaționale speciale se efectuează, conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor și Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor, în clasele de meserii din instituțiile de învățământ special și în cadrul învățământului profesional tehnic.

Capitolul II. Organizarea învățământului profesional tehnic

Articolul 61. Programele de formare profesională

(1) Programele de formare profesională din învățământul profesional tehnic sînt de trei tipuri:

a) programe de formare profesională tehnică secundară (nivelul 3 ISCED);

b) programe de formare profesională tehnică postsecundară (nivelul 4 ISCED);

c) programe de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară (nivelul 5 ISCED).

(2) Programele de formare profesională se realizează în instituții de învățământ profesional tehnic publice și private (școli profesionale, colegii și centre de excelență), autorizate provizoriu sau acreditate, în parteneriat cu întreprinderi și organizații adecvate profilului de instruire.

(3) Învățământul profesional tehnic se organizează și în instituții rezidențiale - pentru copiii orfani sau cei rămași fără îngrijire părintească, în instituții de învățământ special, în instituții

penitenciare și în instituții medicale.

(4) Învățământul profesional tehnic secundar se organizează ca învățământ cu frecvență.

(5) Învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar se organizează ca învățământ cu frecvență sau cu frecvență redusă.

Articolul 62. Programele de formare profesională tehnică secundară

(1) Programele de formare profesională tehnică secundară asigură formarea profesională inițială și continuă a muncitorilor calificați, în limitele categoriilor de calificare existente.

(2) Învățământul profesional tehnic secundar are durata de:

a) 3 ani - pentru instruirea în meserii conexe, în baza studiilor gimnaziale;

b) 2 ani - pentru instruirea într-o meserie, în baza studiilor gimnaziale;

c) 1-2 ani - pentru învățământul dual, în baza studiilor gimnaziale;

d) 1-2 ani - în funcție de complexitatea meseriei, în baza studiilor liceale sau a studiilor medii de cultură generală.

(3) În cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară cu durata de 2 ani, pentru instruirea într-o meserie, în grupele de elevi pot fi incluse persoane care nu au absolvit 9 clase, dar care au atins vârsta de 16 ani, cu acordul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Procesul de instruire în cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară se realizează în conformitate cu standardele naționale de referință și cu standardele de acreditare elaborate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare și aprobate de Guvern.

(5) Admiterea la programele de formare profesională tehnică secundară se organizează în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(6) Competențele pe care trebuie să le dețină absolvenții programelor de formare profesională tehnică secundară sînt formulate în Cadrul Național al Calificărilor.

(7) Programele de formare profesională tehnică secundară se finalizează cu susținerea examenului de calificare, la promovarea căruia se eliberează un certificat de calificare și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

(8) Certificatul de calificare permite încadrarea în câmpul muncii conform calificării obținute, precum și continuarea studiilor în licee cu filieră teoretică și/sau în programe de formare profesională tehnică postsecundară, în funcție de nivelul de pregătire obținut anterior în programele educaționale parcurse, în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 63. Programele de formare profesională tehnică

postsecundară și postsecundară nonterțiară

(1) Programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară asigură pregătirea maiștrilor, tehnicienilor, tehnologilor, personalului medical și farmaceutic, altor specialiști în diverse domenii în conformitate cu nivelurile 4 și 5 ISCED.

(2) Programele de formare profesională tehnică postsecundară corespund nivelului 4 ISCED și au durata de:

- a) 4 ani - pentru programe integrate, în baza studiilor gimnaziale;
- b) 5 ani - pentru programe integrate, la profilurile medicină și farmacie, în baza studiilor gimnaziale;
- c) 3 ani - pentru programe integrate, la specialitățile coregrafie și asistent al educatorului, în baza studiilor gimnaziale;
- d) 3 ani - la forma de învățământ cu frecvență redusă, în baza certificatului de studii liceale și a studiilor medii de cultură generală;
- e) 2 - 3 ani - la specialități conexe meseriei inițiale, în baza certificatului de calificare;
- f) 2 ani - la forma de învățământ cu frecvență, în baza certificatului de studii liceale și a studiilor medii de cultură generală.

(3) Programele de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară corespund nivelului 5 ISCED și au durata de:

- a) 4-5 ani - pentru programe integrate, în baza studiilor gimnaziale;
- b) 2-3 ani - în baza diplomei de bacalaureat.

(4) Admiterea la programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară se face în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor și în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, pe locuri cu finanțare de la bugetul de stat sau cu taxă de studii achitată de către persoane fizice sau juridice.

(5) Procesul de instruire la programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară se realizează în conformitate cu standardele naționale de referință și cu standardele de acreditare.

(6) Programele de formare profesională tehnică postsecundară se finalizează cu susținerea obligatorie, în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, a examenului de bacalaureat profesional, a examenului de calificare și/sau a lucrării de diplomă, precum și cu susținerea benevolă a examenului național de bacalaureat.

Programele de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară se finalizează:

- a) cu susținerea obligatorie, în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, a examenului de bacalaureat profesional, a examenului de calificare și/sau a lucrării de diplomă, precum și cu susținerea benevolă a examenului național de bacalaureat - pentru elevii care au studiat în baza programelor integrate (studiilor gimnaziale);
- b) cu susținerea obligatorie a examenului de calificare și/sau a lucrării de diplomă - pentru elevii care au studiat în baza diplomei de bacalaureat.

Învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar se finalizează cu eliberarea diplomei de studii profesionale, care conferă titularului dreptul de încadrare în câmpul muncii și de participare la concursul de admitere în ciclul I de studii superioare la o specialitate din

domeniul studiat.

(7) Competențele pe care trebuie să le dețină absolvenții programelor de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară sînt formulate în Cadrul Național al Calificărilor.

(8) Instituțiile care oferă programe de formare profesională tehnică secundară, postsecundară și postsecundară nonterțiară pot constitui consorții cu instituții de învățămînt profesional tehnic și/sau de învățămînt superior în condițiile legii.

Articolul 64. Standardele și Curriculumul în învățămîntul profesional ethnic

(1) Standardele educaționale de stat în învățămîntul profesional tehnic sînt elaborate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cu participarea reprezentanților patronatelor, coordonate cu autoritățile administrației publice centrale de resort și aprobate de Guvern.

(2) Curriculumul pe module/discipline în învățămîntul profesional tehnic se elaborează de experți în domeniu, pe niveluri de învățămînt (secundar, postsecundar și postsecundar nonterțiar) și pe domenii de formare profesională, în conformitate cu Cadrul Național al Calificărilor, se coordonează cu comitetele sectoriale și se aprobă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării prin coordonare cu organele centrale de resort.

(3) Curriculumul în învățămîntul profesional tehnic include:

- a) planul-cadru de învățămînt și planurile de învățămînt pe meserii și specialități;
- b) curricula pe module/discipline;
- c) ghiduri metodologice de aplicare a curricula.

(4) Elevii din învățămîntul profesional tehnic sînt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 65. Evaluarea calității

(1) Evaluarea calității în învățămîntul profesional tehnic se realizează în baza standardelor naționale de referință, a standardelor de acreditare și a metodologiei elaborate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare și aprobate de Guvern.

(2) Evaluarea calității în învățămîntul profesional tehnic vizează:

- a) capacitatea instituțională;
- b) eficiența educațională, inclusiv rezultatele școlare;
- c) calitatea programelor de formare profesională;
- d) managementul instituțional al calității;
- e) concordanța dintre evaluarea internă și situația reală.

(3) Evaluarea calității în învățămîntul profesional tehnic include:

- a) evaluarea programelor de formare profesională;

b) evaluarea instituțiilor care oferă programe de formare profesională.

(4) Evaluarea externă a calității în învățământul profesional tehnic se realizează de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, precum și de către alte structuri abilitate.

(5) Evaluarea internă a calității în învățământul profesional tehnic se realizează de către structuri instituționale de asigurare a calității, în baza standardelor naționale de referință și a celor de acreditare, precum și în baza regulamentului instituțional.

(6) Evaluarea curriculumului, a procesului educațional și a rezultatelor școlare în învățământul profesional tehnic se reglementează prin metodologia elaborată de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare și aprobată de Guvern.

Articolul 66. Calificările în învățământul profesional ethnic

(1) Calificările în învățământul profesional tehnic se atribuie în conformitate cu Cadrul Național al Calificărilor, elaborat în baza standardelor ocupaționale pentru fiecare nivel al învățământului profesional, în corespundere cu Cadrul European al Calificărilor și cu necesitatea de calificări pe piața muncii.

(2) Cadrul Național al Calificărilor se elaborează de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în colaborare cu ministerele de resort, comitetele sectoriale, instituțiile de învățământ profesional tehnic, agenții economici și alți parteneri sociali, și se aprobă de Guvern.

(3) Nivelurile de calificare delimitează parametrii cantitativi și calitativi ai competențelor profesionale pe care trebuie să le dețină absolventul pentru a putea exercita meseria/profesia, specialitatea obținută, în conformitate cu Cadrul Național al Calificărilor.

(4) În instituțiile de învățământ profesional tehnic pot fi obținute calificări conforme cu Cadrul Național al Calificărilor, cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor și cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor.

(5) Examenul de calificare, de certificare a competențelor dobândite în contextul educației nonformale și informale și/sau susținerea tezei sau proiectului de diplomă se desfășoară conform criteriilor stabilite de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare în colaborare cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și cu organele centrale de resort.

(6) Calificările acordate de instituțiile de învățământ profesional tehnic se introduc în Registrul Național al Calificărilor în Învățământul Profesional, elaborat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în colaborare cu organele centrale de resort.

(7) Modulele/disciplinele din programele de formare profesională, în baza cărora se atribuie calificările, pot fi exprimate în credite, conform Sistemului european de credite transferabile, în baza acordurilor încheiate între instituțiile ofertante de programe de formare profesională.

Articolul 67. Stagiile de practică și relațiile cu piața muncii

(1) Stagiile de practică ale elevilor/studentilor, de a căror organizare sînt responsabile instituțiile de învățământ profesional tehnic, se desfășoară în atelierele, laboratoarele și gospodăriile instituției de învățământ respective, în întreprinderi, instituții și alte organizații interesate să funcționeze ca bază de practică, inclusiv cele de creație.

(2) Agenții economice pot oferi locuri pentru stagiile de practică elevilor/studentilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic în conformitate cu acordurile sau contractele încheiate cu instituțiile de învățământ respective.

(3) Parteneriatul dintre instituțiile de învățământ profesional tehnic și mediul de afaceri se realizează prin:

a) repartizarea absolvenților în câmpul muncii;

b) oferirea de locuri pentru stagiile de practică;

c) organizarea învățământului dual;

d) organizarea târgurilor locurilor de muncă;

e) angajarea reprezentanților de înaltă calificare din mediul profesional în activitatea de elaborare a Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor, a Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor și a Clasificatorului ocupațiilor și a standardelor ocupaționale;

f) alte activități și acțiuni legale.

(4) Domeniile de formare profesională, pentru care se constituie comitete sectoriale, precum și componența nominală a acestora, sînt propuse de Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, prin coordonare cu organele centrale de resort, și sînt aprobate de Guvern. Condițiile de constituire și funcționare a comitetelor sectoriale se stabilesc de Guvern.

(5) Autoritățile publice, instituțiile publice și întreprinderile de stat sînt obligate să ofere anual locuri pentru stagii de practică în proporție de cel puțin 10% din efectivul de personal.

(6) Instituțiile de învățământ profesional tehnic pot desfășura activități de antreprenoriat în condițiile stabilite de Guvern, inclusiv în atelierele de producții proprii care desfășoară și activități comerciale.

Articolul 68. Norma didactică

(1) Norma didactică include:

a) activitatea de predare-învățare-evaluare și de instruire practică, conform planurilor de învățământ și curriculumului modular și pe discipline;

b) activitatea metodico-științifică și de creație;

c) activitatea complementară educațională și de îndrumare;

d) alte activități prevăzute de regulamentele instituționale.

(2) Norma didactică de predare-învățare-evaluare și instruire practică se diferențiază în funcție de nivelul de învățământ, de profil și specialitate, de planul de învățământ, în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Capitolul III. Managementul învățământului

profesional tehnic

Articolul 69. Administrarea învățământului profesional ethnic

(1) Instituțiile de învățământ profesional tehnic sînt subordonate Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și, după caz, organelor centrale de resort.

(2) Instituțiile de învățământ profesional tehnic funcționează în baza unui regulament propriu, elaborat în conformitate cu regulamentul-cadru aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) Directorii instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic sînt selectați prin concurs, organizat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării sau de ministerele de resort, și sînt numiți în funcție pe un termen de 5 ani, una și aceeași persoană avînd dreptul la cel mult două mandate consecutive, conform regulamentului aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Directorul instituției de învățământ profesional tehnic poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea contractului individual de muncă în condițiile și temeiurile prevăzute de legislația muncii, precum și în următoarele cazuri:

a) comiterea de încălcări financiare;

b) nerespectarea deontologiei profesionale;

c) necorespunderea cu standardele în vigoare a managementului promovat;

d) încălcarea drepturilor elevilor, angajaților și părinților;

e) evaluarea negativă a mai mult de 30% din programele de studii, fapt constatat de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

(5) Organele administrative și consultative ale instituțiilor de învățământ profesional tehnic sînt alcătuite din consiliul de administrație, consiliul profesoral și consiliul metodic-științific, consiliul artistic (în cazul instituțiilor de învățământ cu profil de arte).

(6) Atribuțiile organelor administrative și consultative sînt stabilite în actele normative elaborate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și în regulamentele instituțiilor de învățământ profesional tehnic.

(7) Consiliul profesoral este organul colectiv de conducere al instituției de învățământ profesional tehnic și este condus de directorul instituției.

(8) Directorul instituției de învățământ profesional tehnic prezintă anual Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și ministerelor de resort raportul de activitate al instituției, aprobat de consiliul profesoral, care se publică pe pagina web oficială a instituției.

Capitolul IV. Personalul din învățământul profesional tehnic

Articolul 70. Categoriile de personal

(1) Personalul din învățământul profesional tehnic se constituie din următoarele categorii:

a) personal de conducere;

b) personal didactic;

c) personal didactic auxiliar;

d) personal nedidactic, constituit din personal administrativ gospodăresc, auxiliar și de deservire.

(2) Structura instituției și numărul posturilor pentru fiecare categorie de personal se stabilesc prin statele de personal aprobate de fondator.

Articolul 71. Personalul de conducere, didactic și didactic auxiliary

(1) Funcțiile de conducere sînt: director, director adjunct, șef de secție.

(2) Personalul didactic este format din cadre didactice (profesor, maistru-instructor), metodist, psiholog, psihopedagog, maestru de concert, conducător de cerc, dirijor de cor, dirijor de orchestră.

(3) Personalul didactic auxiliar este format din bibliotecar, laborant și pedagogul social din căminele pentru elevi.

(4) Angajarea personalului de conducere și a personalului didactic se face prin concurs, organizat în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 72. Formarea personalului didactic din învățămîntul

profesional ethnic

(1) Formarea inițială a profesorilor, metodiștilor, psihologilor și psihopedagogilor din învățămîntul profesional tehnic se realizează în instituțiile de învățămînt superior, iar a profesorilor de discipline de specialitate și a pedagogilor sociali din căminele pentru elevi - în instituțiile de învățămînt profesional tehnic postsecundar nonterțiar și în cele de învățămînt superior, în cadrul programelor de profil.

(2) Posturile de maistru-instructor și conducător de cerc pot fi ocupate de persoane cu calificare și experiență profesională în domeniu, indiferent de nivelul formării inițiale.

(3) Specialiștii proveniți din sectorul economic sau artistic vor urma modulul de pregătire psihopedagogică pentru a obține dreptul de a profesa în calitate de cadru didactic.

Articolul 73. Evaluarea cadrelor didactice

(1) Evaluarea internă a cadrelor didactice din învățămîntul profesional tehnic se efectuează anual în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(2) Evaluarea externă a cadrelor didactice din învățămîntul profesional tehnic se efectuează o dată la 5 ani de către organele abilitate, în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 74. Gradele didactice și manageriale

(1) Cadrelor didactice și de conducere din învățămîntul profesional tehnic li se pot acorda următoarele grade didactice și manageriale: doi, unu și superior.

(2) Procedura de acordare a gradelor didactice și manageriale se stabilește de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

TITLUL V

ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR

Capitolul I. Dispoziții generale

Articolul 75. Misiunea învățămîntului superior

(1) Învățămîntul superior este un factor-cheie pentru dezvoltarea culturală, economică și socială a societății bazate tot mai mult pe cunoaștere și un promotor al drepturilor omului, dezvoltării durabile, democrației, păcii și justiției.

(2) Învățămîntul superior are drept misiune:

- a) crearea, păstrarea și diseminarea cunoașterii la cel mai înalt nivel de excelență;
- b) formarea specialiștilor de înaltă calificare competitivi pe piața națională și internațională a muncii;
- c) crearea oportunităților de formare profesională pe parcursul întregii vieți;
- d) păstrarea, dezvoltarea și promovarea valorilor naționale cultural-istorice în contextul diversității culturale.

Articolul 76. Structura generală a învățămîntului superior

(1) Învățămîntul superior se realizează pe două filiere: academică și profesională avansată.

(2) Învățămîntul superior este structurat pe trei cicluri:

- a) ciclul I - studii superioare de licență (nivelul 6 ISCED);
- b) ciclul II - studii superioare de master (nivelul 7 ISCED);
- c) ciclul III - studii superioare de doctorat (nivelul 8 ISCED).

(3) În cadrul studiilor superioare de doctorat și postdoctorat se realizează activități de cercetare, dezvoltare și inovare.

Articolul 77. Organizarea învățămîntului superior

(1) Formarea profesională în instituțiile de învățămînt superior se realizează prin programe corespunzătoare de studii.

(2) Programele de studii superioare includ activități educaționale și de cercetare sau creație artistică, care asigură formarea într-un domeniu academic sau profesional avansat, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare.

(3) Organizarea programelor de studii superioare este de competența instituțiilor de învățămînt superior în conformitate cu prezentul cod.

(4) Programele de studii superioare se diferențiază în funcție de:

- a) ciclul de învățămînt superior;

- b) domeniul de formare profesională;
- c) forma de organizare a învățămîntului superior.

Articolul 78. Forme de organizare a învățămîntului superior

(1) Studiile superioare de licență și de master se organizează în următoarele forme de învățămînt:

- a) cu frecvență;
- b) cu frecvență redusă;
- c) la distanță.

(2) Studiile superioare de doctorat se organizează în următoarele forme de învățămînt:

- a) cu frecvență;
- b) cu frecvență redusă.

Articolul 79. Autonomia universitară

(1) Instituțiile de învățămînt superior dispun de statut de autonomie universitară.

(2) Autonomia universitară constă în dreptul comunității universitare de organizare și autogestionare, de exercitare a libertăților academice fără niciun fel de ingerințe ideologice, politice sau religioase, de asumare a unui ansamblu de competențe și obligații în concordanță cu politicile și strategiile naționale ale dezvoltării învățămîntului superior.

(3) Autonomia universitară vizează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, activității didactice și de cercetare științifică, administrării și finanțării și se realizează, în principal, prin:

- a) organizarea, desfășurarea și perfecționarea procesului de învățămînt și de cercetare științifică;
- b) stabilirea specialităților;
- c) elaborarea planurilor de studii și a programelor analitice în conformitate cu standardele educaționale de stat;
- d) organizarea admiterii candidaților la studii, ținînd cont de criteriile specifice profilului instituției de învățămînt superior;
- e) selectarea și promovarea personalului didactic, științifico-didactic și științific, precum și a celorlalte categorii de personal din instituția de învățămînt;
- f) stabilirea criteriilor de evaluare a activității didactice și de cercetare științifică;
- g) acordarea titlurilor didactice;
- h) eligibilitatea tuturor organelor de conducere, prin vot secret;

i) rezolvarea problemelor sociale ale studenților și personalului;

j) asigurarea ordinii și disciplinei în spațiul universitar;

k) găsirea surselor suplimentare de venituri;

1) stabilirea relațiilor de colaborare cu diverse instituții de învățământ și științifice, centre și organizații din țară și din străinătate.

(4) În plan financiar, autonomia universitară se realizează prin:

a) administrarea resurselor financiare prin conturi bancare, inclusiv a mijloacelor alocate de la bugetul de stat;

b) utilizarea resurselor disponibile pentru desfășurarea activității statutare, conform propriilor decizii;

c) acumularea veniturilor proprii din taxe, servicii acordate, lucrări executate și din alte activități specifice, conform nomenclatorului serviciilor prestate aprobat de Guvern;

d) administrarea bunurilor proprietate a instituției și asigurarea condițiilor optime de dezvoltare a bazei materiale a instituției;

e) utilizarea bunurilor proprietate a instituției și a drepturilor aferente pentru realizarea scopurilor statutare ale instituției de învățământ superior.

(5) Instituțiile de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice dispun de autonomie universitară în limitele reglementate de cadrul normativ al autorităților de resort.

Articolul 80. Condiții de acces

(1) Cetățenilor Republicii Moldova li se asigură accesul în învățământul superior:

a) pe locuri cu finanțare de la bugetul de stat, în limitele stabilite anual de Guvern;

b) pe locuri cu taxă de studii achitată de persoane fizice sau juridice;

c) pe locuri cu finanțare mixtă.

(2) Cetățenii Republicii Moldova pot beneficia o singură dată de dreptul de acces în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat, în fiecare ciclu al învățământului superior.

(3) Prin derogare de la alin. (2), pot beneficia repetat de dreptul de acces în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat persoanele care:

a) au pierdut capacitatea de muncă, în condițiile prevăzute de Codul muncii, la profesarea în specialitatea (profesia) obținută anterior;

b) suferă de o boală profesională și/sau dizabilitate;

c) optează pentru programe speciale lansate pe piața muncii de Guvern.

Articolul 81. Nomenclatorul domeniilor de formare profesională

și al specialităților

(1) Studiile superioare se reglementează prin Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților.

(2) Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților este parte componentă a standardelor educaționale de stat și determină domeniile și specialitățile în baza cărora se realizează formarea profesională în învățământul superior.

(3) Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților se aprobă de Guvern, la propunerea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării de comun acord cu ministerele de resort.

Articolul 82. Tipurile și categoriile instituțiilor

(1) Învățământul superior este organizat în universități, academii de studii, institute, școli superioare, școli de înalte studii și altele asemenea (în continuare - *instituții de învățământ superior sau universități*).

(2) Instituțiile de învățământ superior sînt înființate, reorganizate și lichidate de către Guvern la inițiativa fondatorului.

(3) În funcție de programele de studii superioare oferite, instituțiilor de învățământ superior li se atribuie una din următoarele trei categorii:

a) categoria A;

b) categoria B;

c) categoria C.

(4) Instituția de învățământ superior este de categoria A dacă:

a) realizează studii superioare în unul sau mai multe domenii de formare profesională;

b) desfășoară activități de cercetare, dezvoltare, inovare sau de creație artistică;

c) oferă programe de studii superioare de licență, master și doctorat.

(5) Instituția de învățământ superior este de categoria B dacă:

a) realizează studii superioare în unul sau mai multe domenii de formare profesională;

b) desfășoară activități de cercetare, dezvoltare, inovare sau de creație artistică;

c) oferă programe de studii superioare de licență și master.

(6) Instituția de învățământ superior este de categoria C dacă:

a) realizează studii superioare într-un domeniu de formare profesională;

b) desfășoară activități de cercetare sau de creație artistică;

c) oferă programe de studii superioare de licență.

(7) Constituie excepție de la categoriile menționate la alin. (3) Academia de Administrare

Publică, care oferă programe de studii de master, de doctorat și de dezvoltare profesională continuă a personalului din serviciul public, precum și asigură științifico-metodic activitatea autorităților publice.

(8) Categoria instituției de învățământ superior se atribuie în urma procesului de evaluare externă a calității în vederea acreditării programelor de studii și a acreditării instituționale și se aprobă de Guvern.

(9) Instituțiilor de învățământ superior nou-înființate, pînă la acreditarea instituțională, li se atribuie categoria C.

(10) Filialelor înființate în Republica Moldova ale instituțiilor de învățământ superior acreditate în alte state li se atribuie categoria corespunzătoare celei a instituției de învățământ superior din țara de origine, cu condiția ca instituția de evaluare externă a calității care a acordat acreditarea să fie inclusă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior.

(11) Instituțiile de învățământ superior pot desfășura activități antreprenoriale și de transfer tehnologic în condițiile stabilite de Guvern.

Articolul 83. Evaluarea instituțiilor

(1) Instituțiile de învățământ superior sînt supuse evaluării externe a calității o dată la 5 ani, în baza metodologiei și a criteriilor elaborate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare și aprobate de Guvern.

(2) Evaluarea externă a instituțiilor de învățământ superior este luată în calcul la:

a) ierarhizarea instituțiilor de învățământ superior pe categorii în cadrul procedurii de acreditare;

b) autorizarea de funcționare provizorie, acreditarea și re acreditarea periodică a instituțiilor de învățământ superior, precum și la ierarhizarea programelor de studii.

(3) Ierarhizarea instituțiilor de învățământ superior se efectuează în baza metodologiei aprobate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

(4) În funcție de categoria instituției de învățământ superior și ierarhia programelor de studii se determină:

a) numărul de locuri cu finanțare de la bugetul de stat acordate instituției de învățământ superior;

b) fondurile bugetare alocate instituției de învățământ superior pentru activități de cercetare, dezvoltare, inovare și creație artistică;

c) alte norme în condițiile legii.

(5) Structura internă a instituției de învățământ superior se stabilește în conformitate cu misiunea și obiectivele asumate prin Carta universitară.

Articolul 84. Filiale și consorții

(1) În scopul asigurării calității, sporirii eficienței, asigurării vizibilității internaționale și concentrării resurselor disponibile, instituțiile de învățământ superior, conform legislației în vigoare:

- a) se pot asocia în consorții cu alte instituții de învățământ superior din țară și de peste hotare;
- b) pot obține statutul de filială a altor instituții de învățământ superior din țară sau de peste hotare;
- c) pot fuziona cu alte instituții de învățământ, formînd o singură instituție de învățământ cu statut de persoană juridică.

(2) Instituțiile de învățământ superior se pot asocia în consorții și cu organizații de cercetare, dezvoltare, inovare sau de creație artistică, în baza unui contract de parteneriat, conform legislației în vigoare.

Articolul 85. Admiterea în învățământul superior

(1) Admiterea în învățământul superior se organizează numai la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu, în condițiile legii.

(2) Planul de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat se aprobă de Guvern.

(3) Admiterea în fiecare ciclu de studii superioare se organizează prin concurs, în baza metodologiei proprii a instituției de învățământ superior, în limita capacității de înmatriculare stabilită prin acreditare sau autorizarea de funcționare provizorie. Criteriile de organizare a concursului de admitere se stabilesc prin Regulamentul-cadru de organizare a admiterii în învățământul superior, aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Admiterea la programele de studii superioare se organizează în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților.

(5) Instituțiile de învățământ superior pot percepe de la candidați, în condițiile legii, taxe de înscriere la concursul de admitere în cuantumul stabilit de instituția de învățământ în baza metodologiei proprii, publicată pe pagina web oficială a instituției.

(6) Metodologia de admitere în instituția de învățământ superior se publică pe pagina web oficială a instituției și se afișează la sediul instituției cu doi ani înainte de punerea ei în aplicare.

(7) Monitorizarea admiterii în învățământul superior se realizează de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 86. Contractul de studii

(1) Contractul de studii reglementează raporturile studentului cu instituția de învățământ superior sub aspect academic, financiar, social și alte aspecte specifice instituției de învățământ superior.

(2) Contractul de studii prevede obiectul contractului, drepturile și obligațiile părților, taxa pentru întregul ciclu de studii, precum și alte reglementări conform legislației.

Articolul 87. Durata anului universitar

(1) În ciclul I de studii superioare (licența), anul academic este constituit din două semestre relativ egale, care includ două sesiuni de examene, stagiile de practică și două vacanțe.

(2) Durata unui semestru constituie în medie 15 săptămîni de contact direct cu studenții.

(3) Perioada de desfășurare și durata sesiunilor de examene, precum și durata vacanțelor se stabilesc de instituția de învățământ superior.

(4) Calendarul academic se stabilește de senatul instituției de învățământ superior.

Articolul 88. Sistemul de credite de studii transferabile

(1) În sistemul de învățământ superior se aplică Sistemul european de credite transferabile (ECTS).

(2) Creditele de studii transferabile măsoară cantitatea de muncă necesară studentului în cadrul unui curs/disciplină academică pe parcursul unei unități de timp pentru a atinge nivelul minim al obiectivelor și finalităților de învățare programate și se alocă după cum urmează:

a) pentru un semestru academic - 30 de credite de studii transferabile;

b) pentru un an academic - 60 de credite de studii transferabile.

(3) Instituțiile de învățământ superior pot accepta cel mult 30 de credite de studii transferabile acumulate în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, în baza cadrului normativ în vigoare.

(4) Metodologia de aplicare a sistemului de credite de studii transferabile se aprobă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Capitolul II. Organizarea programelor de studii

în învățământul superior

Articolul 89. Ciclul I - studii superioare de licență

(1) Admiterea la studiile superioare de licență se organizează pe bază de concurs de către instituția de învățământ superior la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.

(2) La concursul de admitere în ciclul I de studii superioare pot participa deținătorii diplomei de bacalaureat, ai diplomei de studii profesionale sau ai unui act echivalent de studii, recunoscut de structura abilitată pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor.

(3). Studiile superioare de licență corespund unui număr de 180-240 de credite de studii transferabile, câte 30 de credite pentru fiecare semestru.

(4) Durata studiilor superioare de licență și numărul corespunzător de credite de studii transferabile atribuit unui program de formare profesională (domeniu, specialitate) se stabilesc de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării ținând seama de:

a) Cadrul Național al Calificărilor în învățământul superior;

b) cadrul ocupațional și competențele necesare pentru profesare conform calificării obținute;

c) specificul domeniului de formare profesională.

(5) Forma de evaluare finală a studiilor superioare de licență se stabilește de senatul instituției de învățământ superior.

(6) Studiile superioare de licență se finalizează cu susținerea examenului și/sau tezei/proiectului de licență și cu eliberarea diplomei de studii superioare de licență.

(7) Diploma de studii superioare de licență este însoțită de suplimentul la diplomă, redactat în limbile română și engleză.

(8) În cadrul studiilor superioare de licență, studentul poate obține credite suplimentare în proporție de cel mult 10% din numărul total de credite alocate programului de studii urmat. Creditele suplimentare acumulate la diverse discipline conexe se specifică în suplimentul la diplomă.

Articolul 90. Ciclul II - studii superioare de master

(1) Admiterea la studiile superioare de master se organizează pe bază de concurs de către instituția de învățământ superior acreditată la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și cu regulamentul instituțional. Data începerii anului universitar în ciclul II de studii superioare se stabilește de senatul instituției de învățământ superior.

(2) La concursul de admitere în ciclul II de studii superioare pot participa deținătorii diplomei de studii superioare de licență sau ai unui act echivalent de studii, recunoscut de structura abilitată pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor.

(3) Studiile superioare de master corespund unui număr de 90-120 de credite de studii transferabile, câte 30 de credite pentru fiecare semestru.

(4) În cazul înscrierii în ciclul II de studii superioare la un program de studii diferit de domeniul absolvit la ciclul I de studii superioare, candidații urmează să acumuleze 30 de credite de studii transferabile la disciplinele fundamentale și de specialitate aferente domeniului de studii pentru care optează, ceea ce reprezintă minimul curricular inițial necesar.

(5) Minimul curricular inițial necesar pentru continuarea studiilor superioare în ciclul II la alt domeniu de formare profesională poate fi obținut în perioada studiilor superioare de licență.

(6) În ciclul I și ciclul II de studii superioare trebuie să fie acumulate cel puțin 300 de credite de studii transferabile.

(7) Planul de admitere la programele de studii superioare de master se stabilește de senatul instituției de învățământ superior, în funcție de capacitatea de înmatriculare stabilită în urma acreditării sau autorizării provizorii a programelor respective.

(8) În ciclul II de studii superioare, activitățile didactice sînt susținute de cadre didactice cu titlu științific sau, în cazul învățămîntului artistic și sportiv, cu titlu onorific.

(9) Studiile superioare de master se finalizează cu susținerea publică a tezei/proiectului de master și cu eliberarea diplomei de studii superioare de master. Tezele/proiectele de master se publică pe pagina web oficială a instituției de învățământ superior.

(10) Diploma de studii superioare de master este însoțită de suplimentul la diplomă redactat în limbile română și engleză.

(11) Diploma de studii superioare de master atestă faptul că titularul a obținut competențe academice și/sau profesionale specifice, inclusiv competențe manageriale, de cercetare, dezvoltare și inovare.

(12) Instituțiile de învățământ superior pot iniția programe de studii superioare de master, cu respectarea cerințelor de acreditare, la solicitarea instituțiilor/organizațiilor publice sau private interesate, cu condiția ca acestea să asigure finanțarea programelor corespunzătoare din surse proprii.

(13) În ciclul II de studii superioare se oferă:

a) programe de aprofundare, care asigură dezvoltarea competențelor într-o specialitate din domeniul studiat la ciclul I;

b) programe interdisciplinare sau pluridisciplinare, care asigură dezvoltarea unor competențe transversale specifice în două sau mai multe domenii de formare profesională;

c) programe complementare, care suplimentează competențele obținute în cadrul studiilor superioare de licență, în vederea extinderii ariei de inserție profesională în câmpul muncii.

(14) Programele de studii superioare de master trebuie să conțină și o componentă de cercetare sau creație artistică în corespundere cu specificul programului de studii urmat.

Articolul 91. Studiile superioare integrate

(1) În ciclul I și ciclul II de studii superioare pot fi organizate studii superioare integrate în următoarele domenii, reglementate prin norme de drept internațional: medicină și farmacie; medicină veterinară; arhitectură.

(2) Admiterea la studii superioare integrate se realizează concomitent și în condiții similare cu admiterea la studiile superioare de licență, în limita locurilor prevăzute în planul de înmatriculare aprobat de Guvern.

(3) În învățământul superior integrat, durata cumulată a ciclurilor I și II va corespunde unui număr de cel puțin 300 de credite de studii transferabile.

(4) Studiile superioare integrate se finalizează cu susținerea examenului/lucrării de absolvire și cu eliberarea diplomei echivalente cu diploma de studii superioare de master.

Articolul 92. Programe comune de studii superioare

(1) Programul comun de studii superioare este o formă de colaborare dintre două sau mai multe instituții responsabile în comun de:

a) elaborarea și aprobarea programului de studii superioare de licență/master/doctorat;

b) organizarea admiterii;

c) supervizarea academică, conferirea calificării și asigurarea calității.

(2) Colaborarea, de regulă, se realizează în cadrul unui consorțiu al instituțiilor de învățământ superior cu alte instituții și organizații.

(3) Calificarea comună este acordată și diploma comună este eliberată în una din următoarele formule:

a) o diplomă comună suplimentar la una sau mai multe diplome naționale;

b) o diplomă comună emisă de către instituțiile care oferă programul comun de studiu fără eliberarea diplomei naționale;

c) una sau mai multe diplome naționale eliberate oficial și un certificat pentru atestarea calificării acordate în comun.

(4) Diplomele și certificatele comune se perfectează în limbile de comunicare stabilite în cadrul parteneriatului și în limba engleză.

(5) Un program comun de studii superioare presupune că:

a) instituțiile membre ale consorțiului sînt autorizate provizoriu sau acreditate în țara de origine;

b) fiecare membru al consorțiului dispune de permisiunea autorităților naționale abilitate în acest scop pentru organizarea programului comun;

c) studenții din fiecare instituție participantă la programul comun realizează o perioadă de studiu în instituțiile partenere, dar nu neapărat în toate instituțiile consorțiului;

d) perioada de aflare a studenților la instituțiile sau organizațiile partenere ale instituției de învățămînt superior constituie o parte substanțială a programului comun;

e) perioadele de studiu și examenele promovate la instituțiile partenere sînt recunoscute deplin și în mod automat, în condițiile legii;

f) cadrele didactice din instituțiile participante la consorțiu vor contribui în comun și în mod egal la realizarea programului de studiu.

(6) Procedura de autorizare de funcționare provizorie și de acreditare a programelor comune de studii superioare se stabilește de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

(7) Cotutela este un acord privind supervizarea/îndrumarea în comun a unui student al programului de master sau de doctorat de către doi conducători științifici, dintre care cel puțin unul este din Republica Moldova. Acordul de cotutelă se semnează între instituțiile care organizează programul de studii superioare în cotutelă, studentul semnînd contractul de studii cu ambele instituții.

Articolul 93. Specialitățile duble

(1) În cadrul studiilor superioare de licență pot fi pregătiți specialiști la specialități duble numai în domeniile științe ale educației și militare.

(2) Durata studiilor la specialitățile duble la ciclul I de studii superioare în domeniul științe ale educației este mai mare cu un an.

(3) Studiile superioare în programele de studii la specialități duble se finalizează cu acordarea unei singure calificări și cu eliberarea unei singure diplome universitare în două specialități.

Articolul 94. Ciclul III - studii superioare de doctorat

(1) Programele de studii superioare de doctorat se desfășoară în școli doctorale și se finanțează prin mecanisme distincte. Școlile doctorale se organizează în cadrul instituțiilor de învățămînt

superior, precum și în cadrul consorțiilor sau parteneriatelor naționale și internaționale, constituite inclusiv cu participarea organizațiilor din sfera științei și inovării.

(2) Școlile doctorale sînt structuri organizatorice și administrative, constituite de instituțiile ofertante de programe de studii superioare de doctorat într-un anumit domeniu sau în domenii interdisciplinare.

(3) Școlile doctorale gestionează bugetul alocat programelor de studii superioare de doctorat și sînt supuse evaluării externe periodice în vederea asigurării calității, conform prevederilor legale. Fondurile alocate programelor de studii superioare de doctorat nu pot fi folosite în alte scopuri.

(4) Programele de studii superioare de doctorat corespund unui număr de 180 de credite de studii transferabile.

(5) Studiile superioare de doctorat se realizează prin programe de două tipuri:

a) doctorat științific, care are ca finalitate producerea de cunoaștere științifică originală, recunoscută pe plan internațional. Doctoratul științific constituie o precondiție pentru dezvoltarea carierei profesionale în învățămîntul superior și în cercetare;

b) doctorat profesional, în domeniile artelor și sportului, care are ca finalitate producerea de cunoaștere originală în baza aplicării metodei științifice și a reflecției sistematice asupra unor creații artistice sau asupra unor performanțe sportive de înalt nivel național și internațional. Doctoratul profesional poate satisface precondiția pentru dezvoltarea carierei profesionale în învățămîntul superior și în cercetare în domeniile artelor și sportului.

(6) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării propune Guvernului spre aprobare acordarea sau retragerea, după caz, a dreptului de organizare a studiilor superioare de doctorat instituțiilor de învățămînt superior, consorțiilor, parteneriatelor naționale și internaționale, inclusiv celor constituite cu participarea organizațiilor din sfera științei și inovării, în baza rezultatelor evaluării externe a acestora.

(7) Admiterea în ciclul III de studii superioare se organizează de instituțiile de învățămînt superior, de consorțiile, parteneriatele naționale și internaționale, inclusiv de cele constituite cu participarea organizațiilor din sfera științei și inovării, la programe de doctorat acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu legislația din domeniul educației.

(8) La concursul de admitere la studiile superioare de doctorat pot participa candidații deținători ai diplomei de studii superioare de master sau ai unui act de studii echivalent, recunoscut de structura abilitată cu recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor.

(9) Studiile superioare de doctorat pot fi organizate ca învățămînt cu frecvență sau cu frecvență redusă.

(10) Planul de înmatriculare la studiile superioare de doctorat cu finanțare de la bugetul de stat se aprobă de Guvern.

(11) În calitate de conducător de doctorat poate fi desemnată persoana care deține titlul de doctor sau doctor habilitat. Metodologia aprobării conducătorilor de doctorat se stabilește de Guvern.

(12) Studiile superioare de doctorat se finalizează cu susținerea publică a tezei de doctorat, cu conferirea titlului de doctor (în domeniul respectiv) și cu eliberarea diplomei de doctor de către

instituția organizatoare a programului de studii superioare de doctorat în urma confirmării de către autoritatea națională abilitată pentru confirmarea titlurilor științifice.

(13) În cazul finalizării studiilor superioare de doctorat fără susținerea publică a tezei de doctorat, se eliberează un certificat care atestă frecventarea studiilor superioare de doctorat în domeniul respectiv, ceea ce constituie experiență profesională de cercetare.

(14) Diploma de doctor conferă dreptul de a profesa în domeniul științelor; artei/ sportului, precum și de a ocupa posturi în instituții de învățământ superior, în organizații din sfera științei și inovării, dar și în alte instituții și organizații din economia națională.

(15) Diploma de doctor conferă și dreptul de înscriere în programele de postdoctorat.

(16) Regulamentul de organizare și de desfășurare a programelor de doctorat și de postdoctorat este elaborat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și aprobat de Guvern.

Articolul 95. Programele de postdoctorat

(1) Programele de postdoctorat se organizează în scopul realizării de cercetări științifice fundamentale și aplicative avansate.

(2) Programele de postdoctorat sînt destinate persoanelor cu diplomă de doctor și au durata de cel mult 3 ani.

(3) Programele de postdoctorat sînt organizate în cadrul instituțiilor care realizează activități de cercetare, dezvoltare și inovare.

(4) Programele de postdoctorat se finanțează prin concurs de proiecte, organizat de instituții publice și private, din surse externe, granturi, burse, precum și din fonduri speciale ale instituțiilor de învățământ superior și ale organizațiilor din sfera științei și inovării, în condițiile legii.

(5) Pe durata realizării programului de postdoctorat, postdoctorandul se poate încadra, prin cumul, în funcția de cercetător științific în instituții de învățământ superior sau în organizații din sfera științei și inovării în conformitate cu prevederile legislației în domeniul muncii.

(6) Programele de postdoctorat se finalizează cu susținerea publică a tezei de doctor habilitat sau în baza sintezei lucrărilor științifice publicate. Titlul de doctor habilitat se conferă de către instituția care a organizat programul de postdoctorat. Confirmarea titlului și eliberarea diplomei se realizează de către autoritatea națională abilitată pentru confirmarea titlurilor științifice.

Articolul 96. Standardele educaționale de stat în învățământul superior

(1) Învățământul superior se organizează și se desfășoară în baza standardelor de conținut, standardelor de competențe, standardelor naționale de referință și standardelor de acreditare.

(2) Standardele de conținut și standardele de competențe se elaborează de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării pe domenii de formare profesională și se aprobă de Guvern.

(3) Standardele naționale de referință și standardele de acreditare se elaborează pe domenii de formare profesională de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, se coordonează cu ministerele de resort și se aprobă de Guvern.

Articolul 97. Cadrul Național al Calificărilor

(1) Cadrul Național al Calificărilor în învățământul superior asigură transparența învățământului superior, mobilitatea academică și recunoașterea diplomelor la nivel internațional.

(2) Cadrul Național al Calificărilor în învățământul superior include:

a) descrierea domeniilor de formare profesională;

b) descrierea calificărilor și ocupațiilor;

c) finalitățile de studiu și competențele (descriptori de nivel pe cicluri de studii superioare);

d) volumul de muncă necesar pentru fiecare ciclu de studii, exprimat în credite de studii transferabile;

e) metodele de învățare, predare și evaluare;

f) procedurile de asigurare a calității în învățământul superior.

(3) Cadrul Național al Calificărilor în învățământul superior se elaborează pentru fiecare ciclu de studii și domeniu de formare profesională, în corespundere cu Cadrul European al Calificărilor și necesarul de calificări pe piața națională și europeană a muncii.

(4) Cadrul Național al Calificărilor în învățământul superior este elaborat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în colaborare cu organele centrale de resort, instituțiile de învățământ superior, agenții economici, alți parteneri sociali, și se aprobă de Guvern.

(5) Calificările acordate în învățământul superior se introduc în Registrul Național al Calificărilor în Învățământul Superior, administrat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 98. Curriculumul în învățământul superior

(1) Curriculumul în instituțiile de învățământ superior este elaborat în conformitate cu prevederile Cadrului Național al Calificărilor, pentru fiecare ciclu de studii și domeniu, și este aprobat de senatul instituției.

(2) Concordanța între curriculumul oferit de instituția de învățământ superior și calificarea acordată în urma absolvirii unui program de studii superioare este un criteriu obligatoriu de evaluare a calității instituției de învățământ superior.

Articolul 99. Evaluarea în învățământul superior

(1) Evaluarea externă a procesului educațional în învățământul superior se efectuează de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

(2) Evaluarea internă a procesului educațional în învățământul superior se realizează de către structurile instituționale de asigurare a calității, în baza unui regulament instituțional.

(3) Rezultatele academice ale studenților se evaluează:

a) pe parcursul semestrului;

b) la sfârșitul semestrului;

c) la finalizarea programului de studii în cadrul fiecărui ciclu al învățămîntului superior.

(4) Forma de evaluare la finalizarea programului de studii în învățămîntul superior se stabilește de senatul instituției de învățămînt.

Articolul 100. Stagiile de practică

(1) Stagiile de practică ale studenților reprezintă una dintre formele obligatorii de formare a specialiștilor de înaltă calificare.

(2) Stagiile de practică, se organizează de instituțiile de învățămînt superior și se realizează în cadrul instituțiilor, organizațiilor, companiilor, societăților și al altor structuri conform unui regulament-cadru aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) Structurile care oferă instituțiilor de învățămînt superior locuri pentru stagiile de practică ale studenților pot beneficia, din partea acestor instituții, de:

a) prioritate în selectarea de absolvenți pentru încadrare în propria structură;

b) parteneriat în organizarea de incubatoare de afaceri, laboratoare științifice, proiecte comune etc.;

c) transfer tehnologic și schimb de experiență;

d) formare continuă a personalului în instituția de învățămînt superior.

(4) Stagiile de practică se efectuează în baza contractului încheiat de instituția de învățămînt superior și/sau studenți cu structurile ofertante de locuri de practică.

(5) Structurile care oferă locuri pentru stagiile de practică ale studenților beneficiază de facilități fiscale în modul stabilit de legislația în vigoare.

Capitolul III. Managementul învățămîntului superior

Articolul 101. Managementul învățămîntului superior

(1) În învățămîntul superior managementul se realizează pe două niveluri: la nivel național - de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și la nivel instituțional - de către structurile de conducere și administrative ale instituțiilor de învățămînt superior.

(2) Managementul învățămîntului superior se axează pe următoarele principii:

a) principiul autonomiei universitare și libertății academice;

b) principiul responsabilității publice;

c) principiul conducerii strategice;

d) principiul gestionării eficiente și transparente.

Articolul 102. Sistemul organelor de conducere ale instituțiilor

de învățămînt superior

Sistemul organelor de conducere ale instituțiilor de învățământ superior este format din senat, consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională, consiliul științific, consiliul facultății, consiliul de administrație și rectorul instituției.

Articolul 103. Senatul

(1) Senatul instituției de învățământ superior reprezintă organul colectiv suprem de conducere, format din personal științifico-didactic și nedidactic, ales prin votul secret al corpului profesoral-didactic al facultăților, departamentelor, centrelor științifice, din studenți, aleși de formațiunile academice și asociațiile studențești, din reprezentanți ai organelor sindicale, în conformitate cu regulamentul instituțional elaborat în baza unui regulament-cadru aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Sînt din oficiu membri ai senatului rectorul, prorectorii și decanii.

(2) Durata mandatului senatului este de 5 ani, sincronizată cu durata mandatului rectorului. Durata mandatului membrilor senatului din rîndul studenților este de un an, cu posibilitatea reînnoirii mandatului.

(3) Senatul are următoarele competențe și atribuții:

a) asigură respectarea principiului libertății academice și al autonomiei universitare;

b) elaborează și aprobă Carta universitară;

c) aprobă Planul de dezvoltare strategică instituțională;

d) aprobă bugetul instituției;

e) elaborează și aprobă metodologiile și regulamentele de organizare a activităților și programelor academice, de cercetare și creație artistică din cadrul instituției, precum și metodologiile și regulamentele de recrutare, angajare și evaluare a cadrelor didactice;

f) aprobă structura organizatorică și funcțională a instituției de învățământ. În cazul instituțiilor de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice, structura organizatorică și funcțională este propusă de senat și aprobată de conducătorii autorităților de resort din domeniile apărării, securității și ordinii publice în subordinea cărora se află instituțiile respective;

g) elaborează și aprobă regulamentul privind modul de alegere a rectorului, în baza regulamentului-cadru aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;

h) confirmă, fără drept de modificare, lista membrilor Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională.

(4) Senatul este condus de rectorul instituției.

Articolul 104. Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională

(1) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională are următoarele competențe și atribuții:

a) coordonează elaborarea Planului de dezvoltare strategică instituțională, care cuprinde viziunea, misiunea, strategia de dezvoltare a instituției de învățământ și acțiunile principale pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, și îl prezintă senatului pentru aprobare;

b) monitorizează, evaluează eficiența utilizării resurselor financiare și prezintă senatului pentru aprobare proiectul bugetului instituției de învățământ;

c) aprobă contractul-tip de studii și cuantumul taxelor de studii;

d) asigură managementul instituțional privind drepturile de proprietate intelectuală și de transfer tehnologic;

e) ia decizii, cu avizul favorabil al senatului, privind:

- dezvoltarea și consolidarea patrimoniului instituției, cu cel puțin 2/3 din numărul voturilor membrilor;

- inițierea și închiderea programelor de studii, cu cel puțin 2/3 din numărul voturilor membrilor;

- metodologia de salarizare și stimulare a personalului;

- activitățile de antreprenariat, parteneriatele public-private și cooperarea cu mediul de afaceri;

- angajarea în consorții și fuzionarea cu alte instituții de învățământ superior;

f) organizează și desfășoară alegerile pentru postul de rector în conformitate cu regulamentul instituțional de organizare și desfășurare a alegerilor.

(2) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională se constituie din nouă membri, după cum urmează:

a) trei membri desemnați: de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării- un membru, de Ministerul Finanțelor - un membru, de fondator - un membru. Membrii desemnați nu pot avea calitatea de salariat în cadrul ministerelor respective;

b) doi membri din rîndul cadrelor didactice titulare care nu dețin funcții de conducere și nu sînt membri ai senatului, selectați prin vot secret de adunarea generală a membrilor consiliilor facultăților și a reprezentanților studenți din senat și din consiliile facultăților;

c) doi membri delegați din partea senatului care sînt experți externi și nu au calitatea de titulari ai instituției respective;

d) rectorul;

e) prorectorul responsabil de probleme financiare.

(2¹) Prin derogare de la prevederile alin. (2), în componența Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională al instituției de învățământ superior private nu se includ reprezentanți desemnați de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Ministerul Finanțelor. Deciziile Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională al instituției de învățământ superior private sînt adoptate cu votul a 5 membri.

(3) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională se desemnează pentru un mandat de 5 ani.

(4) Președintele Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională este ales de membrii acestuia. Angajații instituției nu pot fi aleși în funcția de președinte al Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională.

(5) Componenta Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională trebuie să includă economiști și juriști. Persoana desemnată de Ministerul Finanțelor trebuie să dețină competențe specifice privind monitorizarea și auditarea financiară.

(6) La constituirea Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională se respectă principiul egalității de gen.

(7) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională se întrunește cel puțin o dată în trimestru sau ori de câte ori este necesar, la inițiativa președintelui sau a cel puțin 1/3 din numărul membrilor.

(8) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională desemnați de instituția de învățământ beneficiază de o indemnizație lunară, cu excepția rectorului și a prorectorului. Indemnizația respectivă se plătește din bugetul instituției de învățământ pentru membrii desemnați de aceasta, iar pentru membrii desemnați de fondator și ministerele de resort - din bugetul fondatorului. Cuantumul indemnizației este de 1000 de lei pentru membri și de 2000 de lei pentru președintele Consiliului. Prevederile prezentului alineat nu se aplică în cazul instituțiilor de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice.

(9) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională poartă răspundere pentru deciziile luate, în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 105. Conducerea instituțiilor

(1) Conducerea operativă a instituției de învățământ superior este asigurată de rector, asistat de prorectori, cu sprijinul consiliului de administrație.

(2) Rectorul este executorul de buget al instituției de învățământ superior.

(3) Rectorul se alege de către adunarea generală a cadrelor didactice și științifice titulare și a reprezentanților studenți din senat și din consiliile facultăților cu votul majorității membrilor.

(4) Inițierea procesului de alegere a rectorului se face de către Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională prin publicarea unui anunț cu 2 luni înainte de expirarea mandatului rectorului în exercițiu.

(5) Pot fi aleși în postul de rector candidații care dețin titluri științifice sau științifico-didactice și au experiență de cel puțin 5 ani în învățământul superior și cercetare.

(6) Candidații la postul de rector membri ai Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională nu pot participa la procesul de organizare și desfășurare a alegerilor.

(7) Dosarele candidaților la postul de rector se depun la Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională, care verifică corespunderea acestora cu condițiile stipulate la alin. (5). Alegerile pot avea loc în cazul în care au fost înregistrate dosarele a cel puțin 2 candidaturi eligibile.

(8) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională face publică lista candidaților eligibili și organizează procesul de alegere a candidatului la funcția de rector de către adunarea generală a cadrelor didactice și științifice titulare și a reprezentanților studenți din senat și din consiliile facultăților. Alegerile se realizează prin vot universal, direct, secret și liber exprimat.

(9) Rectorul este confirmat în post, în baza rezultatelor alegerilor, prin ordinul fondatorului, în termen de cel mult 3 luni.

(10) Rectorul poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea mandatului la inițiativa majorității membrilor senatului sau a Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională, a fondatorului, prin decizia adunării generale a cadrelor didactice și științifice titulare și a reprezentanților studenți din senat și din consiliile facultăților, cu votul majorității membrilor, în caz de:

a) îndeplinire necorespunzătoare a condițiilor specificate în contractul individual de muncă și în Carta universitară;

b) nerespectare a obligațiilor de responsabilitate publică specificate la art.107 alin. (1).

(11) Rectorul numește prorectorii pe perioada mandatului său nu mai târziu de 6 luni de la data investirii în funcție.

(12) Rectorul inițiază, prin intermediul comisiilor de concurs aprobate de senat, concursul pentru funcția de decan și șef de departament/catedră, conform regulamentului instituțional, în termen de cel mult 6 luni de la vacantarea funcției respective.

(13) Funcția de rector, prorector și decan poate fi deținută de una și aceeași persoană nu mai mult de două mandate consecutive, a câte 5 ani fiecare.

(14) Rectorii, prorectorii, decanii și șefii de departament/catedră din cadrul instituțiilor de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice sînt numiți în funcții de conducătorii autorităților de resort din domeniile apărării, securității și ordinii publice, în subordinea cărora se află instituțiile respective, conform cadrului normativ special al domeniilor menționate.

(15) Fondatorul încheie un contract individual de muncă cu rectorul, care include și prevederi ce țin de condițiile de salarizare. Acestea se stabilesc de către fondator la propunerea senatului. Rectorul încheie un contract individual de muncă cu prorectorul.

(16) Pentru accesarea mijloacelor financiare publice, rectorul încheie contracte cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării sau cu organele centrale de resort.

(17) Rectorul prezintă anual senatului, Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională și fondatorilor un raport privind activitatea instituției, care se publică pe pagina web oficială a instituției.

Articolul 106. Administrarea patrimoniului

(1) Instituțiile de învățământ superior publice și private au patrimoniu propriu pe care îl gestionează conform legii.

(2) Clădirile și terenurile în/pe care, la data intrării în vigoare a prezentului cod, își desfășoară activitatea instituțiile de învățământ superior publice fac parte din domeniul public al statului și nu pot fi înstrăinate, iar celelalte bunuri sînt proprietatea instituțiilor de învățământ superior publice.

(3) Instituțiile de învățământ superior publice sînt în drept să procure din surse proprii, precum și din orice alte surse legale, bunuri imobile și mobile, terenuri sau orice alt patrimoniu necesar pentru activitatea acestora. Bunurile respective reprezintă proprietatea instituțiilor de învățământ superior publice.

(4) Bunurile care constituie proprietatea instituției de învățământ superior publice pot fi date în locațiune, în arendă sau pot fi vîndute doar cu condiția că veniturile obținute vor fi folosite pentru

dezvoltarea instituției respective.

(5) Deciziile privind bunurile care constituie proprietatea instituțiilor de învățământ superior publice se iau cu votul a 2/3 din numărul membrilor Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională, inclusiv al reprezentantului Ministerului Finanțelor, cu avizul pozitiv al senatului, aprobat cu votul a 2/3 din numărul membrilor, în conformitate cu Planul de dezvoltare strategică instituțională. Deciziile luate sînt aduse la cunoștința fondatorilor.

(6) Bunurile aflate în gestiunea instituțiilor de învățământ superior publice se folosesc în scopuri educaționale, de cercetare, dezvoltare și inovare, precum și pentru servicii auxiliare (cămine, cantine, săli de sport etc.). Acestea nu pot fi folosite în calitate de gaj pentru accesarea creditelor bancare.

(7) Bunurile aflate în gestiunea instituțiilor de învățământ superior publice - bunuri ce fac parte din domeniul public al statului - pot fi concesionate în scopuri lucrative sau date în locațiune, arendă și administrare pe perioade de pînă la 5 ani prin decizii ale Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională, cu votul a 2/3 din numărul membrilor, inclusiv al reprezentantului Ministerului Finanțelor, cu avizul pozitiv al senatului aprobat cu votul a 2/3 din numărul membrilor. Aceste decizii sînt aduse la cunoștința fondatorilor.

(8) Instituțiile de învățământ superior au posibilitatea de a crea, independent sau în parteneriat, prin decizii ale Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională, cu votul a 2/3 din numărul membrilor, inclusiv al reprezentantului Ministerului Finanțelor, instituții publice de cercetare și inovare, centre experimentale și didactice, clinici universitare, spitale universitare, stațiuni și terenuri didactice, incubatoare de afaceri, cluburi sportive și studiouri de creație, precum și societăți comerciale, prin care să își realizeze misiunea și să valorifice propriile rezultate ale activităților de cercetare și inovare desfășurate. Aceste decizii sînt aduse la cunoștința fondatorilor. Orice profit realizat din asemenea activități constituie venitul propriu al instituției de învățământ superior și urmează a fi investit obligatoriu în scopul realizării misiunii asumate prin Carta universitară.

(9) Instituțiile de învățământ superior private sînt titulare ale dreptului de proprietate ori ale altor drepturi reale pe care le exercită asupra patrimoniului, în condițiile legii.

(10) Proprietățile dobîndite din activitățile de antreprenoriat ale instituției de învățământ sînt proprietate a instituției.

Articolul 107. Responsabilitatea publică

(1) Responsabilitatea publică a instituției de învățământ superior constă în:

a) respectarea legislației în vigoare, a Cartei universitare și a politicilor naționale în domeniul învățămîntului superior;

b) aplicarea reglementărilor în vigoare cu privire la asigurarea și evaluarea calității în învățămîntul superior;

c) respectarea politicilor de echitate și etică universitară cuprinse în Carta universitară;

d) asigurarea eficienței utilizării resurselor și a calității actului managerial, conform prezentului cod;

e) asigurarea transparenței proceselor decizionale și a activităților desfășurate, conform

legislației în vigoare;

f) respectarea libertății academice a personalului didactic și științific, precum și a drepturilor și libertăților studenților.

(2) Rectorul și președintele Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională sînt responsabili de asigurarea respectării obligațiilor ce derivă din principiul de responsabilitate publică.

Articolul 108. Consiliul de etică și management

(1) Misiunea de verificare a asigurării responsabilității publice a instituțiilor de învățămînt superior revine Consiliului de etică și management, care se constituie la nivel național, este o structură deliberativă independentă și funcționează în baza unui regulament elaborat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Consiliul este format, cu respectarea principiului nediscriminării și transparenței, din 11 membri, după cum urmează:

a) trei reprezentanți numiți de Consiliul Rectorilor;

b) doi reprezentanți numiți de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;

c) un reprezentant numit de Ministerul Finanțelor;

d) doi reprezentanți numiți de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare;

e) un reprezentant al sindicatelor din domeniul educației;

f) un reprezentant al asociațiilor și organizațiilor studențești;

g) un reprezentant al societății civile.

(2) Nu pot face parte din Consiliul de etică și management rectorii, membrii consiliilor de dezvoltare strategică instituțională ale instituțiilor de învățămînt superior, precum și persoanele care exercită funcții de demnitate publică.

(3) Secretariatul Consiliului de etică și management este asigurat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și include obligatoriu un jurist.

(4) Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza Consiliul de etică și management în legătură cu nerespectarea prevederilor art.107 alin. (1). Din momentul primirii unei astfel de sesizări, Consiliul de etică și management are obligația de a investiga aspectele invocate și de a răspunde în termen de 3 luni.

(5) În cazul în care se constată nerespectarea prevederilor ce țin de responsabilitatea publică conform art.107 alin. (1), Consiliul de etică și management, în termen de 10 zile de la data constatării, sesizează Consiliul de dezvoltare strategică instituțională al instituției de învățămînt superior, cu informarea fondatorului.

(6) Dacă, în termen de 3 luni de la data sesizării de către Consiliul de etică și management, instituția de învățămînt superior nu întreprinde acțiuni de corectare a abaterilor de la obligațiile de responsabilitate, fondatorul aplică, în termen de cel mult 4 luni de la data constatării abaterii, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) propune adunării generale a cadrelor didactice și științifice titulare și a reprezentanților studenți din senat și din consiliile facultăților revocarea din funcție a rectorului;

b) reduce sau sistează finanțarea de la bugetul de stat;

c) inițiază procedura de reorganizare sau lichidare a instituției de învățământ superior.

Articolul 109. Carta universitară

(1) Carta universitară este documentul care stabilește misiunea, principiile academice, obiectivele, structura și organizarea universității și a altor instituții de învățământ superior.

(2) Carta universitară prevede, în mod obligatoriu:

a) procedura de alegere/desemnare/revocare a personalului de conducere;

b) normele de etică și deontologie academică;

c) principiile de gestiune a resurselor instituției de învățământ superior;

d) condițiile de constituire, de stabilire a destinației și de utilizare a propriilor fonduri;

e) condițiile de încheiere a contractelor cu instituții publice și agenți economici în scopul realizării unor programe sau proiecte de cercetare fundamentală și aplicativă, de creație artistică, de transfer tehnologic și de perfecționare a calificării profesionale a specialiștilor;

f) condițiile de asociere cu alte instituții de învățământ superior sau organizații;

g) principii generale de construire, modernizare, gestionare și utilizare a bazei materiale a instituției de învățământ superior, aferente procesului de învățământ și cercetării științifice;

h) principiile de cooperare cu instituții de învățământ superior din străinătate și de aderare la organizații europene și internaționale;

i) principiile de colaborare a universităților cu sindicatele și organizațiile studențești legal constituite;

j) modul de administrare a drepturilor de proprietate intelectuală în instituția de învățământ superior;

k) orice alte aspecte considerate relevante de către senat și care corespund legislației în vigoare.

(3) Carta universitară se elaborează și se adoptă de senat numai după consultarea comunității universitare.

(4) Carta universitară se adoptă după obținerea avizului favorabil din partea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Avizul se emite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în cel mult 30 de zile de la data solicitării instituției de învățământ superior.

(5) În cazul în care Ministerul Educației, Culturii și Cercetării nu răspunde solicitării instituției de învățământ superior în termenul prevăzut la alin. (4), Carta universitară se consideră avizată favorabil.

Articolul 110. Relațiile cu piața muncii și mediul de afaceri

(1) Instituțiile de învățământ superior colaborează cu mediul de afaceri la formarea cadrelor de înaltă calificare.

(2) Relațiile de parteneriat ale instituțiilor de învățământ superior cu mediul de afaceri se realizează prin:

a) stabilirea rolurilor, interdependenței și responsabilităților tuturor actorilor implicați în procesul de formare și inserție profesională;

b) stabilirea unui cadru facilitator și cooperant de interacțiune a sistemului de învățământ superior cu piața muncii;

c) fondarea de societăți comerciale pentru practicarea activităților economice ce țin exclusiv de scopurile specificate în Planul de dezvoltare strategică instituțională;

d) realizarea parteneriatului public-privat.

(3) Prestarea serviciilor de către instituțiile de învățământ superior și de către mediul de afaceri, precum și beneficierea de aceste servicii, se abordează în mod egal și echitabil.

(4) Parteneriatul dintre învățământul superior și mediul de afaceri prevede:

a) crearea centrelor comune de ghidare și consiliere în carieră și de angajare a absolvenților pe piața muncii;

b) organizarea târgurilor și a burselor locurilor de muncă;

c) crearea incubatoarelor de afaceri și a laboratoarelor de cercetare comune;

d) organizarea formării profesionale continue;

e) oferirea locurilor pentru stagii de practică;

f) angajarea reprezentanților de înaltă calificare din mediul de afaceri în activitatea de elaborare a Cadrului Național al Calificărilor, a Clasificatorului ocupațiilor și a standardelor profesionale;

g) implicarea cadrelor de înaltă calificare din mediul de afaceri în monitorizarea și evaluarea calității învățământului superior;

h) integrarea dimensiunii de gen în toate activitățile relevante;

i) oferirea oportunităților de conciliere a studiilor și responsabilităților familiale pentru tineri;

j) alte activități și acțiuni legale.

(5) Monitorizarea angajării absolvenților pe piața muncii se realizează de către instituțiile de învățământ superior în colaborare cu angajatorii.

Articolul 111. Angajarea absolvenților pe piața muncii

(1) Angajarea pe piața muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior se efectuează

în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) Pentru angajarea absolvenților în primul an după absolvire, agenții economici persoane juridice de drept privat beneficiază de facilități fiscale în modul stabilit de legislația în vigoare.

Articolul 112. Asigurarea calității

(1) Asigurarea calității în învățământul superior este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale de elaborare, planificare și implementare de programe de studii, prin care se formează și se consolidează încrederea beneficiarilor că instituția ofertantă de educație satisface și îmbunătățește standardele de calitate în conformitate cu misiunea asumată de aceasta.

(2) Managementul calității în învățământul superior este asigurat:

a) la nivel național - de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare;

b) la nivel instituțional - de structuri interne de asigurare a calității.

(3) Un sistem de asigurare a calității pe deplin funcțional presupune parcurgerea a două etape succesive:

a) autorizarea de funcționare provizorie, care reprezintă actul de înființare a instituției și acordă dreptul de a desfășura procesul de învățământ și de a organiza admiterea la studii;

b) acreditarea, care acordă, suplimentar la drepturile prevăzute la lit.a), dreptul de a organiza examenul de finalizare a studiilor, precum și dreptul de a emite diplome, certificate și alte acte de studii recunoscute de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 113. Evaluarea calității

(1) Evaluarea calității în învățământul superior constă în examinarea multicriterială a măsurii în care o instituție ofertantă de educație și programul acesteia îndeplinesc standardele naționale de referință.

(2) Evaluarea calității în învățământul superior reprezintă un ansamblu complex de activități de autoevaluare, evaluare internă și evaluare externă a calității, în conformitate cu standardele de acreditare, criteriile și indicatorii aprobați.

(3) Autoevaluarea și evaluarea internă a calității în învățământul superior sînt realizate de către structurile instituționale responsabile de asigurarea calității, în conformitate cu standardele naționale de referință.

(4) Evaluarea externă a calității în învățământul superior este realizată de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare sau o altă agenție de evaluare a calității, înscrisă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior.

(5) Evaluarea calității în învățământul superior vizează:

a) capacitatea instituțională;

b) eficiența educațională, inclusiv rezultatele academice;

- c) calitatea programelor de formare profesională inițială și continuă;
- d) managementul instituțional al calității;
- e) rezultatele cercetărilor științifice și/sau ale creației artistice;
- f) concordanța dintre evaluarea internă și situația reală.

Articolul 114. Evaluarea externă în vederea autorizării

de funcționare provizorie sau acreditării

(1) Orice persoană juridică, publică sau privată, interesată în oferirea de programe de studii superioare se supune obligatoriu procesului de evaluare externă, în vederea autorizării de funcționare provizorie, înainte de a începe să activeze.

(2) Autorizarea de funcționare provizorie a programelor de studii din învățământul superior expiră după prima promoție de absolvenți.

(3) Acreditării sînt supuse atît instituția de învățămînt superior, cît și programele de studii.

(4) În învățămîntul superior, acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) se face pentru fiecare program care conduce la o calificare universitară distinctă.

(5) Instituțiile de învățămînt superior nu pot obține autorizare de funcționare provizorie sau acreditare pentru programele de studii superioare de master și de doctorat (ciclurile II și III) dacă nu sînt acreditate programele de studii superioare de licență (ciclul I) din același domeniu.

(6) În instituțiile care nu au drept misiune principală oferirea de programe de studii, evaluarea instituțională se face, exclusiv, pe subdiviziunea administrativă care organizează programele de studii.

(7) Evaluarea externă în vederea autorizării de funcționare provizorie sau acreditării se declanșează și se desfășoară conform metodologiilor elaborate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare și aprobate de Guvern.

(8) După obținerea acreditării, programele de studii și instituțiile de învățămînt superior sînt supuse evaluării externe periodice, în vederea reabilitării, cel puțin o dată la 5 ani.

(9) În cazul obținerii rezultatelor negative la evaluarea externă a instituțiilor de învățămînt superior, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării reține dreptul de activitate a instituțiilor sau de organizare a programelor de studii, studenții fiind repartizați la programe similare din alte instituții de învățămînt pînă la înlăturarea motivelor care au stat la baza rezultatelor negative ale evaluării. Prevederile prezentului alineat se aplică și programelor de studii superioare de doctorat oferite de organizațiile din sfera științei și inovării, precum și organizațiilor respective în ceea ce privește organizarea studiilor superioare de doctorat.

(10) Decizia cu privire la autorizarea de funcționare provizorie, la acreditare, neacreditare sau la retragerea dreptului de activitate a unei instituții de învățămînt superior sau de organizare a unui program de studii se adoptă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în baza rezultatelor evaluării efectuate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

Articolul 115. Agenția Națională de Asigurare a Calității

în Educație și Cercetare

(1) Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare este o autoritate administrativă în subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Culturii și Cercetării, instituită de Guvern, finanțată din bugetul de stat și din venituri proprii.

(2) Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare are următoarele atribuții și responsabilități:

a) realizează politicile statului în domeniul calității învățământului profesional tehnic, superior și al calității în formarea continuă;

b) elaborează, în conformitate cu standardele europene în domeniu, și face publică propria metodologie de evaluare și acreditare a instituțiilor ofertante de programe de formare profesională și a programelor acestora pe care o propune spre aprobare Guvernului;

c) formulează și revizuieste periodic, în baza bunelor practici europene și internaționale, standardele de acreditare, standardele naționale de referință și indicatorii de performanță utilizați la evaluarea și asigurarea calității în învățământ;

d) evaluează, pe bază contractuală, instituțiile ofertante de programe de formare profesională, precum și programele acestora, în vederea autorizării de funcționare provizorie, acreditării și re acreditării în învățământul profesional tehnic, în învățământul superior și în formarea continuă;

e) efectuează, în bază contractuală, la solicitarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, evaluarea calității unor programe și instituții ofertante de programe de formare profesională în învățământul profesional tehnic, superior și în formarea continuă;

e¹) acreditează instituțiile și asigură calitatea în învățământul general;

e²) evaluează modul de realizare a Curriculumului național și administrează examenele și evaluările în învățământul general;

f) asigură obiectivitatea și validitatea rezultatelor obținute în procesul evaluării externe a instituțiilor ofertante de programe și a programelor acestora;

g) asigură transparența în procesul de evaluare externă, inclusiv prin publicarea rezultatelor evaluării;

h) elaborează și publică lucrări în domeniul evaluării și acreditării instituțiilor de învățământ;

i) publică manuale, ghiduri metodice, lucrări de sinteză a bunelor practici de evaluare și de asigurare internă și externă a calității;

j) elaborează Codul de etică profesională a experților antrenați în evaluare;

k) prezintă Guvernului raportul anual de activitate și îl publică pe pagina sa web oficială;

l) elaborează periodic rapoarte de autoevaluare a calității propriei activități în vederea pregătirii evaluării externe de către agenții similare din alte țări;

m) colaborează cu agenții similare din alte țări pentru dezvoltarea și aplicarea de măsuri eficiente de îmbunătățire a calității programelor de formare profesională;

n) face demersurile necesare ca, în cel mult 3 ani de la înființare, să fie înscrisă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior.

(3) În exercitarea atribuțiilor, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare are următoarele drepturi:

a) să antreneze colaboratori externi, experți în domeniul său de activitate, remunerați;

b) să alcătuiască, în baza unei metodologii transparente și folosind criterii de competență și competitivitate, propriul registru de evaluatori, pe care îi pregătește metodologic și îi delegă pentru efectuarea misiunilor de evaluare externă a calității;

c) să verifice, la încheierea misiunii de evaluare, respectarea metodologiei de evaluare aplicate de experți;

d) să informeze instituția evaluată și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării despre rezultatele evaluării externe.

(4) Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare se constituie din :

a) Consiliul de conducere;

b) comisiile de profil;

c) aparatul administrativ.

(5) În cadrul Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare funcționează subdiviziunea de evaluare a programelor și a instituțiilor ofertante de programe de formare profesională din învățământul superior, subdiviziunea de acreditare a programelor și instituțiilor ofertante de programe de formare profesională din învățământul superior, subdiviziunea dedicată învățământului profesional tehnic, precum și alte subdiviziuni necesare pentru realizarea atribuțiilor sale, constituite de către Consiliul de conducere.

(6) Pe lângă subdiviziuni funcționează, conform regulamentului propriu de organizare și funcționare, comisii pe specialități, care își întocmesc registre de experți-evaluatori pe bază de concurs deschis.

(7) Conducerea executivă a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare este exercitată de către președintele Consiliului de conducere, numit în funcție de Guvern, asistat de vicepreședinte și secretarul general.

(8) Consiliul de conducere este constituit din 15 membri: cadre cu funcții științifico-didactice și științifice și câte un reprezentant al studenților și al mediului de afaceri. Membrii Consiliului de conducere nu pot deține funcții de demnitate publică, funcția de rector sau de director al instituției de învățământ.

(11) Președintele, vicepreședintele și secretarul general al Consiliului de conducere sînt aleși din rîndul membrilor acestuia, pentru un mandat de 4 ani.

(12) Modul de funcționare a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, atribuțiile președintelui, vicepreședintelui, secretarului general și ale comisiilor de profil, condițiile, procedurile de selectare și desemnare a acestora, structura și efectivul-limită ale aparatului administrativ, metodologia de calculare a taxelor, precum și taxele percepute pentru

procedurile de evaluare se stabilesc prin regulamentul aprobat de Guvern.

Capitolul IV. Cercetarea științifică în învățământul superior

Articolul 116. Cercetarea științifică

(1) În instituțiile ofertante de programe de învățământ superior, activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare și de creație artistică se realizează în scopul producerii de cunoaștere și al formării profesionale a specialiștilor de înaltă calificare.

(2) În instituțiile de învățământ superior, activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare se efectuează în cadrul catedrelor, departamentelor, laboratoarelor și altor unități proprii și/sau în parteneriat cu alte instituții, agenți economici sau autorități publice.

(3) Finanțarea cercetării în instituțiile ofertante de programe de master și doctorat se face, în baza criteriilor de calitate și performanță, prin mecanisme distincte, stabilite printr-un regulament aprobat de Guvern, și din alte surse legal constituite.

(4) Modul de organizare și desfășurare a cercetării științifice în instituțiile de învățământ superior se reglementează prin Carta universitară, prin regulamentele de organizare și funcționare a școlii doctorale, a programelor de studii superioare de doctorat, aprobate de senat, și prin alte acte normative.

(5) Finanțarea de la bugetul de stat a proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare, de creație artistică și sport se efectuează exclusiv pe bază de concurs, organizat de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare.

(6) Instituțiile de învățământ superior pot beneficia de finanțare instituțională pentru domeniile cercetării și inovării în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare.

(7) Instituțiile de învățământ superior sînt deținătoare de drept a proprietății intelectuale generate din propria activitate de cercetare finanțată de la bugetul de stat și sînt autonome în valorificarea rezultatelor cercetărilor științifice.

(8) Instituțiile de învățământ superior și instituțiile de cercetare ofertante de programe de studii superioare au obligația de a recompensa autorii rezultatelor de cercetare care au devenit obiect al dreptului de proprietate intelectuală cu cel puțin 15% din veniturile obținute prin comercializarea acestora.

(9) Pentru cadrele didactice din învățământul superior în domeniul artelor sau sportului, activitatea de creație artistică sau în domeniul sportului poate substitui activitatea de cercetare științifică.

Capitolul V. Personalul din învățământul superior

Articolul 117. Categoriile de personal

(1) Personalul din învățământul superior se constituie din:

a) personal științifico-didactic: lector universitar, conferențiar universitar, profesor universitar;

b) personal științific: cercetător științific, cercetător științific superior, cercetător științific coordonator, cercetător științific principal;

c) personal didactic: asistent universitar, formator, maestru de concert, maestru de instruire, antrenor;

d) personal didactic auxiliar: bibliotecar, informatician, laborant metodist, acompaniator;

e) alte categorii de personal: personal administrativ și tehnic, secretar-referent, tehnician, inginer-tehnician, medic, asistent medical, precum și personal auxiliar și de deservire.

(2) În învățământul superior sînt următoarele titluri:

a) științifice - doctor și doctor habilitat;

b) științifico-didactice - conferențiar universitar și profesor universitar.

(3) Titlurile științifico-didactice de conferențiar universitar și de profesor universitar se conferă de către senatul instituției de învățământ superior, în funcție de domeniul științific, și se confirmă de către autoritatea națională abilitată pentru confirmarea titlurilor științifice.

(4) Conferirea titlurilor științifico-didactice se reglementează printr-un regulament elaborat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și aprobat de Guvern.

(5) Personalului din învățământul superior i se garantează dreptul la libertate academică în conformitate cu prevederile Cartei universitare.

(6) Personalul din învățământul superior are drepturi și îndatoriri care decurg din Carta universitară, din contractul individual de muncă, precum și din legislația în vigoare.

(7) Protecția drepturilor salariaților, precum și a drepturilor de proprietate intelectuală asupra rezultatelor creației științifice, culturale sau artistice este garantată și se asigură în conformitate cu prevederile Cartei universitare și cu legislația în vigoare.

(8) Personalul științifico-didactic și științific are dreptul de a publica studii, articole, volume sau opere de artă, de a candida la obținerea de granturi naționale și internaționale, fără restricții ale libertății academice.

Articolul 118. Ocuparea funcțiilor didactice, științifico-didactice

și științifice

(1) Funcțiile didactice, științifico-didactice și științifice în învățământul superior se ocupă prin concurs, în conformitate cu regulamentul-cadru aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(2) Angajarea prin cumul a personalului didactic, științifico-didactic și științific se realizează în baza echivalării funcțiilor, după cum urmează:

a) funcția de cercetător științific se echivalează cu funcția de asistent universitar și viceversa;

b) funcția de cercetător științific superior se echivalează cu funcția de lector universitar și viceversa;

c) funcția de cercetător științific coordonator se echivalează cu funcția de conferențiar universitar și viceversa;

d) funcția de cercetător științific principal se echivalează cu funcția de profesor universitar și viceversa.

Articolul 119. Normarea activității științifico-didactice și de cercetare

(1) Norma științifico-didactică se constituie din:

a) activitatea didactică auditorială (contact direct cu studenții), realizată prin:

- ore de curs;

- seminare, lucrări de laborator, lucrări practice, lucrări de proiectare, stagii didactice/ clinice și alte forme aprobate de senat;

b) activitatea didactică neauditorială, realizată prin:

- conducerea stagiilor de practică;

- conducerea activităților didactico-artistice sau sportive;

- conducerea proiectelor sau tezelor de licență, de master, de doctorat;

- monitorizarea activității individuale a studenților;

- activități de evaluare și monitorizare;

- consultații, ghidare directă a activității individuale a studentului;

- alte activități prevăzute de regulamentele instituționale;

c) activitatea de cercetare, transfer tehnologic, de creație artistică și sportivă, realizată prin:

- efectuarea cercetărilor științifice sau realizarea creației artistice;

- elaborarea de curricula;

- elaborarea produselor de program;

- publicarea articolelor științifice;

- brevetarea rezultatelor cercetării;

- elaborarea și editarea monografiilor, culegerilor științifice;

- realizarea tezelor de doctorat;

- realizarea creațiilor componistice, literare, de arte plastice, decorative sau design;

- montarea spectacolelor;

- realizarea rolurilor centrale în producții teatrale, cinematografice și/sau televizate;

- participarea la proiecte științifice și coordonarea de proiecte științifice;

- participarea la conferințe științifice, festivaluri artistice și competiții sportive;

- alte activități prevăzute de regulamentele instituționale;

d) activitatea metodică, realizată prin:

- pregătirea pentru predarea cursului;

- elaborarea suporturilor de curs;

- proiectarea didactică a activităților, inclusiv a celor individuale;

- elaborarea de curricula;

- elaborarea recomandărilor metodice pentru studenți;

- elaborarea metodologiilor și a testelor de evaluare a rezultatelor academice;

- conducerea seminarelor metodologice;

- alte activități prevăzute de regulamentele instituționale.

(2) Norma activității de cercetare pentru cadrele științifice titulare se stabilește în conformitate cu legislația în vigoare.

(3) Activitatea didactică se cuantifică în ore convenționale în cadrul unei unități de timp, de regulă săptămână, semestru, an.

(4) În învățământul superior, unitatea de timp pentru curs, seminar, activități de laborator și lucrări practice este de 2 ore convenționale. Ora convențională în învățământul superior constituie 45 de minute.

(5) Activitățile incluse în norma științifico-didactică și prevăzute la alin.(1) lit.b), c) și d) se cuantifică în ore convenționale în baza metodologiei aprobate de senatul instituției de învățământ superior, în funcție de profil și specializare.

(6) Norma didactică anuală a personalului didactic include și ghidarea directă a activității individuale a studentului.

(7) În norma didactică a asistentului universitar nu pot fi incluse ore de curs.

(8) Suma totală a orelor de muncă dintr-o normă științifico-didactică, realizată prin cumularea activităților menționate la alin.(1), este de 35 de ore astronomice pe săptămână.

(9) Senatul instituției de învățământ superior stabilește diferențiat norma științifico-didactică, în baza propriei metodologii.

(10) Norma de activitate a altor categorii de personal din învățământul superior se stabilește în conformitate cu Codul muncii.

(11) Personalul de conducere din învățământul superior (rector, prorector, decan, șef de departament sau șef de catedră) poate cumula funcții științifico-didactice și științifice în conformitate cu regulamentele instituționale.

(12) Norma didactică constituită din activitățile prevăzute la alin.(1) lit.a) și b) poate fi redusă pentru realizarea activităților prevăzute la alin.(1) lit.c) și d), în baza metodologiei aprobate de

senat.

Articolul 120. Evaluarea personalului didactic, științifico-didactic

și științific

(1) Evaluarea personalului implicat în activitatea didactică și de cercetare din învățământul superior face parte din sistemul de asigurare a calității și se realizează periodic în conformitate cu regulamentele instituționale.

(2) Evaluarea personalului implicat în activitatea didactică și de cercetare din învățământul superior se efectuează în funcție de performanțele didactice, performanțele de cercetare, participarea la viața academică, de alte criterii prevăzute în regulamentul instituțional.

(3) Evaluarea personalului științifico-didactic este realizată de către:

- a) administrația instituției;
- b) șeful de departament sau catedră;
- c) comisia de asigurare a calității;
- d) colegi și experți;
- e) studenți;
- f) alte structuri abilitate.

(4) Evaluarea personalului științifico-didactic de către studenți este obligatorie.

TITLUL VI

ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR MEDICAL ȘI FARMACEUTIC.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL ÎN DOMENIILE MILITĂRIEI, SECURITĂȚII

ȘI ORDINII PUBLICE

Articolul 121. Învățământul superior medical și farmaceutic

(1) Învățământul superior medical și farmaceutic se realizează în instituții de învățământ publice acreditate sau autorizate provizoriu prin studii superioare integrate de specialitate și studii de rezidențiat și formare profesională medicală continuă.

(2) Programele de studii superioare în domeniul medical și farmaceutic se organizează în exclusivitate ca învățământ cu frecvență, cu durata de 4-6 ani, pentru fiecare semestru alocându-se câte 30 de credite de studii transferabile.

(3) Admiterea în programele de studii superioare în domeniul medical și farmaceutic se face în baza diplomei de bacalaureat, prin concurs, conform criteriilor stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării prin coordonare cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

(4) Programele de studii superioare în domeniul medical și farmaceutic corespund nivelului 7 ISCED și se finalizează cu susținerea examenului de absolvire și cu eliberarea diplomei de licență în

medicină sau în farmacie, care conferă dreptul de participare la concursul de admitere la studii de rezidențiat, de înscriere la programele de studii superioare de doctorat și permite angajarea pe piața muncii conform cadrului ocupațional.

(5) Studiile de rezidențiat se organizează cu durata de 2-5 ani de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și au ca obiectiv formarea profesională obligatorie a medicilor și farmaciștilor pe specialități.

(6) Admiterea la studii de rezidențiat se organizează prin concurs, conform criteriilor stabilite de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale prin coordonare cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(7) Studiile de rezidențiat se finalizează cu susținerea examenului de absolvire și cu eliberarea diplomei de medic specialist, care conferă dreptul de a desfășura activitate practică independentă conform calificării obținute și de a urma studiile de secundariat clinic.

(8) Studiile de secundariat clinic se organizează cu durata de 2 ani de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și au ca obiectiv formarea profesională aprofundată a medicilor specialiști.

(9) Studiile de secundariat clinic se finalizează cu susținerea examenului de absolvire și cu eliberarea unui certificat care conferă dreptul de a desfășura activitate practică independentă conform calificării obținute.

(10) Formarea continuă în domeniul medical și farmaceutic este obligatorie pe parcursul întregii activități profesionale și se organizează sub diverse forme de instruire reglementate de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Articolul 122. Învățământul în domeniile militariei, securității

și ordinii publice

(1) Învățământul în domeniile militariei, securității și ordinii publice este parte integrantă a sistemului național de învățământ.

(2) Învățământul în domeniile militariei, securității și ordinii publice se organizează și se realizează în conformitate cu prevederile prezentului cod, cu regulamentele-cadru elaborate de autoritățile de resort, prin coordonare cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, și aprobate de Guvern, precum și în conformitate cu regulamentele instituționale.

(3) Învățământul în domeniile militariei, securității și ordinii publice asigură:

a) formarea, specializarea și perfecționarea profesională a ofițerilor și a subofițerilor pentru autoritățile administrației publice centrale și alte structuri ale statului din domeniile apărării, securității și ordinii publice;

b) specializarea și perfecționarea profesională a personalului civil care activează în autoritățile administrației publice centrale și în alte structuri ale statului din domeniile apărării, securității și ordinii publice;

c) organizarea și desfășurarea cercetării științifice în domeniile de interes pentru ministere și alte structuri ale sistemelor de apărare, de securitate și de ordine publică;

d) servicii de consultanță, suport științific și expertiză în domeniile apărării, securității și ordinii publice pentru structurile guvernamentale și nonguvernamentale, în conformitate cu legislația în vigoare.

(4) Înființarea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor de învățământ în domeniile militariei și securității se efectuează de Guvern, cu aprobarea Președintelui Republicii Moldova, în conformitate cu prezentul cod și cu alte acte normative în vigoare.

(5) Înființarea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor de învățământ în domeniul ordinii publice se efectuează de Guvern, în conformitate cu prezentul cod și cu alte acte normative în vigoare.

(6) Instituțiile de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice se subordonează autorităților de resort respective.

(7) Învățământul în domeniile militariei, securității și ordinii publice se organizează în instituții publice de învățământ profesional tehnic, de învățământ superior - de licență, de master și de doctorat - și de formare profesională continuă, cu finanțare de la bugetul de stat și cu taxă în condițiile prevăzute de legislația în vigoare.

(8) Structura organizatorică a învățământului în domeniile militariei, securității și ordinii publice este elaborată de consiliul profesoral și senatul instituției de învățământ și aprobată de autoritatea în a cărei subordine se află instituția respectivă.

(9) Planul de pregătire a cadrelor de specialitate în instituțiile de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice se aprobă anual de Guvern, la propunerea autorităților în a căror subordine se află instituțiile respective.

(10) Planurile de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice se elaborează de instituțiile de învățământ și se coordonează cu autoritățile în a căror subordine se află instituțiile respective și cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(11) Diploma de absolvire a instituției de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice și titlurile acordate oferă deținătorului dreptul să ocupe, după trecerea în rezervă, funcții echivalente cu cele care pot fi ocupate de absolvenți ai instituțiilor de învățământ, cu profil înrudit și de același nivel, din afara domeniilor militariei, securității și ordinii publice.

(12) Pentru reglementarea internă și aplicarea prevederilor prezentului cod, cu referință la specificul învățământului în domeniile militariei, securității și ordinii publice, autoritățile administrației publice centrale și alte structuri ale statului din domeniile apărării, securității și ordinii publice pot elabora și aproba acte normative departamentale proprii.

(13) Modul de selectare și condițiile de admitere a candidaților în instituțiile de învățământ în domeniile militariei, securității și ordinii publice se stabilesc de autoritățile în a căror subordine se află instituțiile respective, prin actele normative departamentale corespunzătoare, în funcție de specificul serviciului și învățământului în domeniile respective, în corelare cu cadrul general de organizare a admiterii în învățământul național.

(14) Pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei se efectuează în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova, ale prezentului cod, ale altor acte normative cu privire la apărare, precum și ale acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte.

(15) Instruirea rezerviștilor și a recruților se realizează în cadrul centrelor de instruire militară, cu aprobarea Ministerului Apărării.

TITLUL VII

ÎNVĂȚAREA PE TOT PARCURSUL VIEȚII

Capitolul I. Dispoziții generale

Articolul 123. Cadrul general al învățării pe tot parcursul vieții

(1) Învățarea pe tot parcursul vieții include activitățile de învățare realizate de o persoană pe parcursul vieții, în scopul formării sau dezvoltării competențelor din perspectivă personală, civică, socială și profesională.

(2) Învățarea pe tot parcursul vieții cuprinde învățământul general, profesional-tehnic și superior, precum și formarea profesională continuă a adulților.

(3) Programele de formare profesională continuă în cadrul învățării pe tot parcursul vieții se supun evaluării în vederea acreditării sau autorizării de funcționare provizorie, în condițiile legii.

(4) Decizia cu privire la autorizarea de funcționare provizorie, la acreditare, neacreditare sau la retragerea dreptului de organizare a unui program de formare profesională continuă se adoptă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în baza rezultatelor evaluării efectuate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

(5) Învățarea pe tot parcursul vieții se realizează în contexte de educație formală, nonformală și informală.

(6) Învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației formale reprezintă un proces instituționalizat structurat și bazat pe o proiectare curriculară explicită.

(7) Învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației nonformale este învățarea integrată în cadrul unor activități planificate, cu obiective de învățare care nu urmează în mod explicit un curriculum.

(8) Învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației informale reprezintă rezultatul unor activități zilnice legate de muncă, mediul familial, timpul liber și nu este organizată sau structurată din punct de vedere al obiectivelor, duratei ori sprijinului pentru învățare.

(9) Învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației nonformale, care poate fi diferită ca durată, și învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației informale depend de intenția celui care învață și nu conduc în mod automat la certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite.

(10) Certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite în contexte de educație nonformală și informală poate fi făcută de structuri abilitate în acest sens, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 124. Modalități de realizare a învățării pe tot parcursul vieții

(1) Învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației formale se poate realiza în următoarele instituții sau organizații:

a) instituții de învățământ general, profesional tehnic și superior;

b) instituții sau organizații publice și private care oferă servicii de educație și programe de formare profesională, autorizate provizoriu sau acreditate;

c) întreprinderi sau organizații care oferă propriilor angajați programe de formare profesională, autorizate provizoriu sau acreditate.

(2) Învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației nonformale se poate realiza în următoarele instituții sau organizații:

- a) instituțiile și organizațiile menționate la alin.(1);
- b) instituții extrașcolare;
- c) centre de îngrijire și protecție a copilului;
- d) întreprinderi;
- e) instituții culturale;
- f) asociații profesionale, culturale, sindicale;
- g) organizații nonguvernamentale;
- h) alte organizații.

(3) Învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației informale se realizează prin activități organizate în familie, la locul de muncă, în comunitate, în rețele sociale, prin activități de voluntariat, sportive, culturale etc. și poate conduce la formarea de competențe și calificări.

Articolul 125. Finanțarea învățării pe tot parcursul vieții

(1) Statul garantează accesul și susține, inclusiv financiar, învățarea pe tot parcursul vieții.

(2) Finanțarea învățării pe tot parcursul vieții se realizează din surse publice și/sau private, în bază de parteneriat public-privat, prin finanțare și cofinanțare de către angajatori, organizații nonguvernamentale, din fonduri nerambursabile în cadrul programelor internaționale, precum și prin contribuția beneficiarilor.

Capitolul II. Formarea continuă a adulților

Articolul 126. Organizarea formării continue a adulților

(1) Formarea continuă a adulților include:

a) educația generală, prin care se asigură dezvoltarea generală a adulților sub aspect cultural, socioeconomic, tehnologic, ecologic;

b) formarea profesională continuă, prin care se înțelege orice proces de instruire în cadrul căruia un salariat, având deja o calificare ori o profesie, își completează competențele profesionale prin aprofundarea cunoștințelor în domeniul specialității de bază sau prin deprinderea unor noi metode sau procedee aplicate în cadrul specialității respective.

(2) Statul garantează adulților formarea competențelor digitale de bază, în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) Formarea continuă a adulților se realizează în conformitate cu Regulamentul de formare continuă a adulților, aprobat de Guvern.

(4) Formele de organizare a formării continue a adulților sînt:

- a) cu frecvență;
- b) cu frecvență redusă;
- c) la distanță .

Articolul 127. Finanțarea formării continue a adulților

Formarea continuă a adulților se finanțează din mijloace achitate de persoane fizice și juridice, din mijloace ale asociațiilor profesionale și ale patronatelor, din sponsorizări, donații, taxe pentru studii, contribuții personale, fonduri externe (proiecte) și din alte surse legale.

TITLUL VIII

UNITĂȚI CONEXE ȘI SERVICII ADIACENTE

ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL

Articolul 128. Bibliotecile din învățămînt

(1) Bibliotecile din instituțiile de învățămînt sînt parte integrantă a sistemului de învățămînt și participă la activitatea didactică, cultural - educativă, de cercetare și perfecționare. Bibliotecile contribuie, prin mijloace specifice, la procesul de instruire, formare și cercetare ce se desfășoară în instituția de învățămînt.

(2) Biblioteca din instituția de învățămînt are ca obiectiv principal asigurarea posibilităților de informare, documentare, lectură, recreere și studiu elevilor, studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor, personalului nedidactic și auxiliar, prin oferirea accesului nelimitat la fondul de carte.

(3) Bibliotecarii din învățămînt beneficiază de facilități și pot aspira la categorii de calificare în conformitate cu legislația în vigoare.

(4) Bibliotecile din învățămînt funcționează în baza unui regulament-cadru, aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, și a altor acte normative în domeniu.

(5) Bibliotecile din instituțiile de învățămînt pot crea consorții pentru achiziția partajată și utilizarea în comun a surselor documentare (baze de date, reviste electronice).

(6) La nivel național pot fi organizate biblioteci școlare virtuale cu funcții de e-learning, cu fonduri de curricula școlare, proiecte didactice, ghiduri metodologice, manuale electronice, exemple de teste docimologice etc.

Articolul 129. Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică

și serviciile locale de asistență psihopedagogică

(1) Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică este subordonat Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și are drept scop:

- a) acordarea de asistență psihopedagogică la nivel național;
- b) monitorizarea activității serviciilor locale de asistență psihopedagogică și oferirea de

asistență metodologică acestora;

c) elaborarea și adaptarea instrumentarului de evaluare și/sau diagnosticare a dezvoltării copilului;

d) elaborarea metodologiei de acordare a asistenței copiilor cu cerințe educaționale speciale și copiilor în situație de risc, destinată cadrelor didactice, psihologilor din instituțiile de învățământ general, cadrelor didactice de sprijin;

e) prevenirea problemelor în dezvoltarea copilului în situație de risc și asistarea metodologică a autorităților administrației publice locale și familiei copilului în procesul de incluziune școlară.

(2) Serviciile locale de asistență psihopedagogică sînt organizate în cadrul organelor locale de specialitate în domeniul învățămîntului și au ca obiectiv:

a) evaluarea situației copiilor;

b) acordarea de asistență psihopedagogică copiilor;

c) constatarea cerințelor educaționale speciale și elaborarea de recomandări privind măsurile de intervenție și serviciile de sprijin pentru incluziunea educațională.

(3) Activitatea Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică și a serviciilor locale de asistență psihopedagogică este reglementată de Guvern.

Articolul 130. Centrele de ghidare și consiliere în carieră

(1) Centrele de ghidare și consiliere în carieră au misiunea de a susține elevii și studenții în procesul de proiectare a carierei și de realizare a educației pentru carieră.

(2) Centrele de ghidare și consiliere în carieră pot fi înființate de autoritățile administrației publice locale, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, instituțiile de învățământ, organizațiile nonguvernamentale, precum și de alți prestatori de astfel de servicii privați.

TITLUL IX

RESURSELE UMANE ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Capitolul I. Personalul didactic, științifico didactic, științific și de conducere

Articolul 131. Prevederi generale

(1) Personalul didactic, științifico-didactic, științific și de conducere din învățământ are misiunea să asigure realizarea standardelor educaționale de stat de educație generală și de formare profesională inițială și continuă.

(2) Personalul didactic, științifico-didactic, științific și de conducere poate obține grade didactice și manageriale, titluri științifice și titluri științifico-didactice în conformitate cu legislația în vigoare.

(3) Personalul didactic din învățământul general și profesional tehnic care confirmă un stagiu de activitate de 30 de ani în învățământ sau care a atins vîrsta de pensionare își păstrează gradul

didactic deținut.

(5) În instituțiile de învățământ superior, cel puțin 50% din funcțiile științifico-didactice trebuie să fie ocupate de cadre didactice titulare.

Articolul 132. Cerințele minime de calificare pentru ocuparea

funcțiilor didactice și științifico-didactice

(1) Cerințele minime de calificare pentru ocuparea funcțiilor didactice sînt:

a) în educația timpurie - deținerea unei calificări în domeniu de cel puțin nivelul 4 ISCED - învățământ profesional tehnic postsecundar;

b) în învățământul primar - deținerea unei calificări în domeniu de cel puțin nivelul 5 ISCED - învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar; în învățământul gimnazial - deținerea unei calificări în domeniu de cel puțin nivelul 6 ISCED - studii superioare de licență, precum și promovarea modulului psihopedagogic;

c) în învățământul liceal - deținerea unei calificări în domeniu de cel puțin nivelul 7 ISCED - studii superioare de master, precum și promovarea modulului psihopedagogic;

d) în învățământul profesional tehnic - deținerea unei calificări de cel puțin nivelul 5 ISCED - învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar, în programe de profil, cu excepția maiștrilor, precum și promovarea modulului psihopedagogic;

e) în învățământul superior - deținerea unei calificări de cel puțin nivelul 7 ISCED - studii superioare de master.

(2) În învățământul de arte și sport, titlurile onorifice și premiile obținute la concursuri naționale și internaționale, recunoscute de organele centrale de resort, conferă dreptul de ocupare a funcțiilor didactice.

(3) Pentru ocuparea unei funcții științifico-didactice în învățământul superior este necesară deținerea unei calificări de nivelul 8 ISCED - studii superioare de doctorat.

(4) Pentru ocuparea funcțiilor didactice, absolvenții programelor de studii superioare nepedagogice vor urma obligatoriu modulul psihopedagogic corespunzător unui număr de 60 de credite de studii transferabile.

Articolul 133. Formarea profesională continuă

(1) Dezvoltarea profesională a personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere este obligatorie pe parcursul întregii activități profesionale și se reglementează de Guvern.

(2) Dezvoltarea profesională a personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere se realizează în instituții de învățământ superior și/sau în instituții de formare profesională continuă, de alți prestatori de servicii educaționale, în baza unor programe de formare profesională acreditate, prin:

a) stagii de formare profesională în instituții de învățământ și cercetare sau organizații acreditate din țară și de peste hotare;

b) participare, ca parteneri, la proiecte educaționale și/sau de cercetare naționale și internaționale;

c) participare cu comunicări și/sau lucrări la conferințe, seminare, simpozioane, expoziții internaționale.

(3) În cadrul formării profesionale continue realizate prin stagii în instituții de învățământ și cercetare acreditate, cadrele didactice din învățământ pot obține credite de dezvoltare profesională.

Capitolul II. Drepturi și obligații

Articolul 134. Drepturile și garanțiile sociale ale personalului

didactic, științifico-didactic și științific

(1) Personalul didactic, științifico-didactic și științific are dreptul să aleagă și să utilizeze atât tehnologiile didactice, manualele și materialele didactice aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cât și pe cele alternative, pe care le consideră adecvate realizării standardelor educaționale de stat.

(2) Personalul didactic, științifico-didactic și științific are dreptul:

a) să aleagă și să fie ales în organele de conducere, administrative și consultative ale instituției de învățământ;

b) să i se includă în vechimea de muncă didactică activitatea didactică și de cercetare desfășurată anterior în cazul transferului la o instituție de învățământ care oferă programe de studii de alt nivel;

c) să se asocieze în organizații sindicale și profesionale;

d) să solicite, din proprie inițiativă, acordarea de grade didactice și titluri științifice.

(3) Personalul didactic, științifico-didactic și științific are dreptul la concediu de odihnă anual în condițiile prevăzute de Codul muncii.

(4) Personalul didactic din învățământul general beneficiază, în condițiile legislației în vigoare, de următoarele drepturi și garanții sociale:

a) dreptul la reducerea duratei zilei de muncă în primii trei ani de activitate didactică după absolvirea instituției de învățământ;

b) dreptul, garantat de stat, la stagii de formare profesională în domeniul activității didactice, cel puțin o dată la 3 ani;

c) dreptul la compensații bănești anuale pentru procurarea de suporturi didactice, tehnică de calcul, produse software pentru utilizare în activități de instruire on-line, pentru dezvoltare profesională, în limita și în condițiile stabilite de Guvern.

(5) Absolvenții instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic din țară, beneficiari ai programelor acreditate în domeniul general de studiu Științe ale educației sau într-un domeniu echivalent, care și-au făcut studiile pe locuri cu finanțare de la bugetul de stat sau cu taxă de studii, indiferent de forma de învățământ, absolvenții programelor corespunzătoare ai instituțiilor de învățământ din străinătate, acreditate în condițiile legii, inclusiv absolvenții care au cumulat studiile

cu activitatea pedagogică, ulterior angajați în instituții de învățământ prin repartizare de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, beneficiază, în primii trei ani de activitate didactică de la repartizare, de indemnizații din mijloacele bugetului de stat în modul stabilit de Guvern, achitate prin intermediul bugetelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și bugetului UTA Găgăuzia.

[Art.134 al.(5) în redacția LP182 din 11.09.20, MO259-266/09.10.20 art.551; în vigoare 09.10.20]

(6) La debutul în carieră, personalul didactic angajat în instituțiile de învățământ publice din mediul rural și centrele raionale beneficiază, în primii trei ani de activitate, de compensarea cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ, consumul de energie termică și electrică, din contul bugetului de stat, prin intermediul bugetelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia, în condițiile stabilite de Guvern.

(7) În primii trei ani de activitate pedagogică, cadrele didactice din instituțiile de învățământ general publice beneficiază de sprijin pentru inserție profesională, inclusiv de reducerea la 75% a normei didactice pentru un salariu de funcție, precum și de asistență din partea cadrului didactic mentor.

(8) Personalul didactic, științifico-didactic și științific din instituțiile de învățământ care s-a evidențiat prin excelență în munca de predare și educație se poate învrednici de distincții de stat în condițiile stabilite de legislație.

(9) Pentru atragerea absolvenților în activitatea didactică și pentru promovarea profesiei de cadru didactic autoritățile administrației publice locale și centrale care au instituții de învățământ în subordine pot prevedea garanții sociale suplimentare pentru cadrele didactice.

Articolul 135. Obligațiile personalului didactic, științifico-didactic,

științific și de conducere

(1) Personalul didactic, științifico-didactic, științific și de conducere are următoarele obligații:

a) să asigure calitatea procesului de învățământ prin respectarea standardelor educaționale de stat și a Curriculumului național;

b) să respecte deontologia profesională;

c) să respecte drepturile copiilor, elevilor și studenților;

d) să creeze condiții optime pentru dezvoltarea potențialului individual al copilului, elevului și studentului;

e) să promoveze valorile morale de dreptate, echitate, umanism, patriotism și alte valori;

f) să colaboreze cu familia și comunitatea;

g) să îndeplinească obligațiile prevăzute în contractul individual de muncă și în fișa postului și să respecte statutul și regulamentele instituționale și prevederile prezentului cod;

h) să asigure securitatea vieții și ocrotirea sănătății copiilor, elevilor și studenților în procesul de învățământ;

i) să nu admită tratamente și pedepse degradante, discriminarea sub orice formă și aplicarea niciunei forme de violență fizică sau psihică;

j) să informeze elevii despre toate formele de violență și manifestările comportamentale ale acestora, despre persoanele și instituțiile la care se pot adresa atunci când sînt supuși unui act de abuz;

k) să discute cu copiii și elevii, individual și în grup, despre siguranța/ bunăstarea lor emoțională și fizică acasă/în familie și în instituție, precum și în alte locuri frecventate de ei;

l) să intervină pentru a stopa cazurile de abuz și neglijare a copilului și/sau să solicite ajutor în cazul în care nu poate interveni de sine stătător;

m) să comunice imediat despre orice caz suspect sau confirmat de abuz, neglijare, exploatare sau trafic al copilului din partea semenilor sau a adulților;

n) să nu facă și să nu admită propagandă șovină, naționalistă, politică, religioasă, militaristă în procesul educațional;

o) să nu implice elevii și studenții în acțiuni politice (mitinguri, demonstrații, pichetări);

p) să asigure confidențialitatea și securitatea informației care conține date cu caracter personal, în conformitate cu legislația în domeniul protecției datelor cu caracter personal;

q) să își perfecționeze continuu calificarea profesională.

(2) Personalul didactic, științifico-didactic și științific nu poate presta servicii cu plată copiilor, elevilor, studenților cu care interacționează direct la clasă sau în grupa academică în activitatea didactică.

(3) Personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere din învățămînt îi este interzisă primirea de bani sau de alte foloase sub orice formă din partea elevilor, studenților, familiilor acestora, precum și din partea organizațiilor obștești ale părinților.

(4) Personalul didactic, științifico-didactic, științific și de conducere are obligația de a raporta Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și organelor abilitate despre cazurile de abuz asupra copiilor, elevilor și studenților de care au cunoștință, în conformitate cu legislația în vigoare.

(5) Nerespectarea prevederilor alin.(1)-(4) constituie abatere disciplinară și se sancționează conform legislației în vigoare.

(6) Obligațiile cadrelor didactice și de conducere din învățămîntul general și profesional tehnic în raport cu elevii, părinții și angajații instituțiilor de învățămînt sînt prevăzute în Codul de etică al cadrului didactic.

(7) Codul de etică al cadrului didactic este elaborat și aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cu consultarea asociațiilor reprezentative la nivel național ale elevilor, părinților, cadrelor didactice și sindicatelor din învățămînt.

(8) Nerespectarea de către cadrele didactice sau cadrele de conducere din învățămîntul general și din cel profesional tehnic a prevederilor Codului de etică a cadrului didactic constituie o încălcare gravă a disciplinei de muncă și a statutului instituției de învățămînt și se sancționează în conformitate cu prevederile acestuia.

Articolul 136. Drepturile elevilor și studenților

(1) Elevii și studenții au următoarele drepturi:

a) să aleagă instituția de învățământ în care doresc să învețe;

b) să fie asigurați, în condițiile legii, cu manuale, asistență medicală, alimentație, servicii de transport, cămin ;

c) să beneficieze, în condițiile legii, de bursă, al cărei quantum se stabilește de Guvern;

d) să își expună liber opiniile, convingerile și ideile;

e) să aibă acces la informație;

f) să fie aleși în structurile de conducere ale instituției de învățământ și să participe la evaluarea și promovarea calității învățământului, în condițiile prevăzute de prezentul cod și de regulamentele instituției;

g) să participe la proiecte și/sau programe naționale și /sau internaționale de mobilitate academică;

h) să își revendice drepturile legale, să constituie asociații sau organizații care au drept scop apărarea intereselor lor și să adere la acestea, în conformitate cu legislația în vigoare;

i) să beneficieze de garanțiile și facilitățile prevăzute de legislație pentru persoanele care îmbină munca cu studiile în cazul în care sînt încadrați în cîmpul muncii.

(2) În instituțiile de învățământ se pot constitui organe de autogovernanță ale elevilor sau studenților, care funcționează în conformitate cu actele normative în vigoare și cu regulamentele instituționale.

(3) Studenții sînt reprezentați în senat și în consiliul facultății în proporție de 1/4 din numărul total al membrilor acestor organe.

(4) Studenții din învățământul superior au dreptul la scutirea de plata taxei de studii în conformitate cu regulamentele instituționale.

(5) În caz de incapacitate de continuare a studiilor din motive de sănătate sau din alte motive justificate, elevii și studenții au dreptul la concedii academice conform actelor interne ale instituțiilor de învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar și de învățământ superior.

(6) În vederea asigurării dreptului la educație al elevilor care au nevoie de asistență socială, inclusiv al celor din instituțiile de tip sanatorial sau de tip familial, statul suportă, în condițiile legislației în vigoare, parțial sau integral, cheltuielile de întreținere a acestor elevi pe durata școlarității, conform normativelor în vigoare.

(7) Elevii și studenții din instituțiile de învățământ beneficiază de protecție și asistență socială și medicală în condițiile legii.

(8) Elevii și studenții beneficiază și de alte drepturi consemnate în regulamentele instituționale.

Articolul 137. Obligațiile elevilor și studenților

(1) Elevii și studenții au următoarele obligații:

a) să respecte regulamentele instituțiilor de învățământ în care învață;

b) să manifeste un comportament civilizată, să respecte normele de conviețuire în comunitatea academică, să păstreze bunurile din patrimoniul instituției de învățământ.

(2) Elevii au obligația să frecventeze învățământul obligatoriu și să însușească materiile prevăzute de programele de studii.

(3) Elevii și studenții care încalcă prevederile actelor normative în vigoare și/sau ale actelor interne ale instituțiilor de învățământ sînt pasibili de sancționare, în funcție de gravitatea faptei, conform actelor interne ale instituțiilor de învățământ, pînă la exmatriculare. Elevii din învățământul obligatoriu nu pot fi exmatriculați.

Articolul 138. Drepturile și obligațiile părinților sau altor

reprezentanți legali ai copiilor și elevilor

(1) Părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor și elevilor au dreptul:

a) să aleagă instituția de învățământ în care să înscrie copilul;

b) să participe la întocmirea programului de activitate al instituției de învățământ;

c) să solicite respectarea drepturilor și libertăților copilului în instituția de învățământ;

d) să ia cunoștință de organizarea și conținutul procesului de învățământ, precum și de rezultatele evaluării cunoștințelor copiilor lor, în conformitate cu regulamentele instituționale;

e) să aleagă și să fie aleși în organele administrative și consultative ale instituției de învățământ;

f) să înființeze asociații filantropice ale părinților, avînd ca scop principal contribuirea la dezvoltarea instituției de învățământ.

(2) Părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor și elevilor au următoarele obligații:

a) să asigure educarea copilului în familie și să creeze condiții adecvate pentru pregătirea temelor și frecventarea studiilor, pentru dezvoltarea aptitudinilor, participarea la activități extrașcolare și pentru autoinstruire;

b) să asigure școlarizarea obligatorie a copiilor de vîrstă școlară;

c) să colaboreze cu instituția de învățământ, contribuind la realizarea obiectivelor educaționale;

d) să urmărească, în colaborare cu conducerea instituției de învățământ și cadrele didactice, situația școlară și comportamentul copilului sau elevului în instituția de învățământ.

(3) Părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor care nu manifestă responsabilitate și nu asigură educarea și instruirea copilului sînt pasibili de răspundere în conformitate cu legislația în vigoare.

TITLUL X

ADMINISTRAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Capitolul I. Atribuțiile în domeniul educației ale Guvernului

și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării

Articolul 139. Atribuțiile Guvernului în domeniul educației

Guvernul are următoarele atribuții:

- a) aprobă politicile de stat în domeniul educației;
- b) organizează elaborarea proiectelor de acte legislative în domeniul educației, le aprobă și le prezintă Parlamentului spre examinare și adoptare;
- c) adoptă acte normative privind executarea prevederilor legislației în domeniul educației și asigurarea priorității educației;
- d) aprobă structura și efectivul-limită ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, precum și regulamentul de organizare și funcționare al acestuia;
- e) monitorizează activitatea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării;
- f) decide asupra propunerilor Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, ale altor autorități administrative centrale și ale instituțiilor publice privind înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor publice de învățământ special, profesional tehnic, superior și de formare continuă;
- g) aprobă planul (comanda de stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat, pe meserii, specialități și domenii generale de studiu, în instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior;
- h) aprobă normativele de timp și de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea examenelor de absolvire în învățământul gimnazial și liceal și pentru organizarea și desfășurarea evaluării finale în învățământul primar;
- i) aprobă condițiile de salarizare a personalului din instituțiile de învățământ care funcționează în regim de autogestiune financiar-economică.

Articolul 140. Atribuțiile Ministerului Educației, Culturii

și Cercetării

(1) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării are următoarele atribuții:

- a) elaborează și promovează politicile de stat în domeniul educației și cercetării din învățământul superior;
- b) elaborează proiecte de acte legislative și alte acte normative în domeniul educației și cercetării în învățământul superior și exercită controlul de stat asupra respectării acestora;
- c) realizează conducerea, monitorizarea și evaluarea sistemului național de educație, inclusiv a cercetării în învățământul superior;
- d) efectuează estimări și analize ale indicatorilor de randament economic și performanță în

sistemul național de educație, pe care le publică pe pagina web oficială a ministerului;

e) elaborează și aprobă standardele educaționale de stat și Curriculumul național și exercită, prin intermediul instituțiilor abilitate, controlul asupra realizării acestora;

f) aprobă procedurile de evaluare a cadrelor didactice și de conducere din învățământ, în vederea conferirii sau confirmării gradelor didactice și gradelor manageriale, și asigură controlul respectării acestora;

g) gestionează programele și proiectele naționale și organizează achiziții publice de bunuri, lucrări și servicii pentru sectorul educațional în cadrul programelor naționale;

h) aprobă manualele și materialele didactice care urmează a fi utilizate în sistemul de învățământ;

i) elaborează și aprobă pachetul standard de servicii educaționale în învățământul obligatoriu;

j) elaborează și publică strategia sectorială de cheltuieli pe termen mediu pentru sistemul național de educație și participă la elaborarea strategiei sectoriale de cheltuieli pentru domeniul cercetare în învățământul superior, în colaborare cu autoritățile administrației publice centrale și locale;

j¹) asigură repartizarea limitei sectoriale de cheltuieli în domeniul educației pe bugetele componente ale bugetului public național și pe autorități publice centrale, inclusiv estimează volumul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale;

k) elaborează propuneri la proiectul bugetului de stat, fundamentate pe programe pentru instituțiile de învățământ și de cercetare subordonate, prezintă rapoarte privind executarea bugetului, inclusiv privind performanța în cadrul programelor de cheltuieli din domeniul de competență, și participă la argumentarea și promovarea acestora;

l) elaborează, prin coordonare cu autoritățile interesate, și aprobă normele de personal, de muncă și de finanțare în sistemul național de educație;

m) coordonează și monitorizează activitatea financiară a instituțiilor de învățământ publice subordonate;

n) formulează și prezintă Guvernului propuneri de perfecționare a remunerării personalului didactic și a altor categorii de personal din sistemul de învățământ;

o) coordonează activitatea de cercetare în învățământul superior, precum și în domeniul științelor educației;

p) coordonează activitatea de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice și de conducere din învățământ;

q) angajează, prin concurs, și eliberează din funcție directorii instituțiilor publice de învățământ special și profesional tehnic, precum și directorii altor instituții publice de învățământ subordonate;

r) adresează autorităților administrației publice locale propuneri argumentate de încetare a raporturilor de muncă ale unor șefi ai organelor locale de specialitate în domeniul învățământului sau ale unor directori ai instituțiilor de învățământ;

s) inițiază și încheie acorduri internaționale de colaborare în domeniul educației și cercetării în învățământul superior, în condițiile legislației în vigoare;

t) organizează procesul de recunoaștere și echivalare a actelor de studii eliberate de instituțiile de învățământ din străinătate și a calificărilor acordate de acestea;

u) negociază și semnează convențiile colective din domeniul învățământului;

v) asigură, în mod gratuit, copiii din grupele pregătitoare cu materiale didactice, elevii din învățământul primar și gimnazial cu manuale școlare, copiii, elevii și studenții cu cerințe educaționale speciale care urmează studiile în instituțiile de învățământ general, profesional tehnic și superior cu sisteme/forme alternative de comunicare, de scriere, de citire și orientare, ținând seama de necesitățile individuale ale acestora;

w) propune candidaturi pentru conferirea distincțiilor de stat;

x) elaborează și publică pe pagina sa web oficială raportul anual de activitate al ministerului;

y) asigură planificarea, crearea și menținerea în stare funcțională a Sistemului Informațional Automatizat al Educației;

z) asigură actualizarea periodică și controlează corectitudinea informațiilor introduse în Sistemul Informațional Automatizat al Educației;

z¹) exercită alte atribuții stabilite de legislație și de regulamentul său de organizare și funcționare.

(2) Pentru exercitarea atribuțiilor în sfera de competență, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării poate constitui consilii, comisii, grupuri de experți și alte organe consultative.

Capitolul II. Atribuțiile autorităților administrației

publice locale în domeniul educației

Articolul 141. Atribuțiile autorităților administrației publice locale

de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia în

domeniul educației

(1) Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia, în limitele competențelor stabilite de legislație, au următoarele atribuții în domeniul educației:

a) asigură respectarea legislației în domeniul educației în teritoriul administrat;

b) realizează conducerea, monitorizarea și evaluarea instituțiilor de învățământ ai căror fondatori sînt;

c) asigură colaborarea instituțiilor de învățământ ai căror fondatori sînt cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;

d) asigură funcționarea eficientă a rețelei instituțiilor de învățământ general ai căror fondatori sînt, în baza indicatorilor de eficacitate, eficiență și performanță;

e) pot contribui la finanțarea și dezvoltarea bazei materiale a instituțiilor de învățământ din teritoriul administrat;

f) asigură condiții adecvate de activitate pentru personalul didactic și de studii pentru elevi;

g) susțin și încurajează activitatea de formare profesională continuă a cadrelor didactice;

h) susțin și încurajează participarea elevilor la concursuri și olimpiade școlare;

i) asigură, împreună cu părinții, școlarizarea copiilor cu vârsta cuprinsă între 6 (7)-16 ani;

j) adoptă decizii privind optimizarea și dezvoltarea rețelei instituțiilor de învățământ din teritoriul administrat, în baza indicatorilor de eficacitate, eficiență și performanță;

k) delimitează districtele școlare ale instituțiilor de învățământ general ai căror fondatori sînt;

l) monitorizează activitatea instituțiilor de învățământ private din teritoriul administrat;

m) asigură transportarea gratuită a elevilor și cadrelor didactice la și de la instituțiile de învățământ în localitățile rurale, pe distanțe ce depășesc 2 km;

n) contribuie la plasarea în câmpul muncii a absolvenților orfani.

(2) Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia asigură funcționarea instituțiilor de învățământ ai căror fondatori sînt.

(3) Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia angajează și eliberează personalul de conducere al instituțiilor de învățământ ai căror fondatori sînt.

(4) Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia elaborează și prezintă Ministerului Educației, Culturii și Cercetării un raport anual privind starea învățământului din teritoriul administrat, pe care îl publică pe paginile web oficiale ale lor. Metodologia de elaborare și de publicare a raportului este stabilită de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 142. Atribuțiile autorităților administrației publice locale

de nivelul întâi în domeniul educației

Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, în limitele competențelor stabilite de legislație, au următoarele atribuții în domeniul educației:

a) contribuie la respectarea legislației în domeniul educației în teritoriul administrat;

b) realizează conducerea, monitorizarea și contribuie la evaluarea instituțiilor de învățământ ai căror fondatori sînt;

c) asigură colaborarea dintre instituțiile de învățământ ai căror fondatori sînt;

d) pot contribui la finanțarea și dezvoltarea bazei materiale a instituțiilor de învățământ din teritoriul administrat;

e) asigură condiții adecvate de activitate pentru personalul instituțiilor de învățământ ai căror fondatori sînt și condiții de întreținere pentru copii;

- f) susțin și încurajează activitatea de formare profesională continuă a cadrelor didactice;
- g) asigură, împreună cu părinții, înscrierea în instituțiile de educație antepreșcolară și de învățământ preșcolar a copiilor de vîrstă preșcolară;
- h) adoptă decizii privind optimizarea și dezvoltarea rețelei de instituții de învățământ ai căror fondatori sînt;
- i) delimitează, după caz, districtele instituțiilor de învățământ preșcolar ai căror fondatori sînt;
- j) angajează și eliberează personalul de conducere al instituțiilor de învățământ ai căror fondatori sînt.

Titlul XI

FINANȚAREA ȘI BAZA MATERIALĂ

A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Capitolul I. Finanțarea sistemului de învățământ

Articolul 143. Sursele de finanțare a învățământului

- (1) Sursa prioritară de finanțare a sistemului de învățământ public o constituie:
  - a) transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale, pentru instituțiile de educație antepreșcolară și preșcolară, de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar;
  - b) alocațiile de la bugetul de stat, pentru instituțiile de învățământ profesional tehnic, superior și alte instituții de învățământ subordonate Ministerului Educației, Culturii și Cercetării;
  - c) alte alocații de la stat și de la unitățile administrativ-teritoriale, destinate educației.
- (2) Transferurile cu destinație specială sînt efectuate de Ministerul Finanțelor, în conformitate cu formula de alocare propusă anual de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și aprobată de Guvern.
- (3) Finanțarea instituțiilor de învățământ private se efectuează din sursele fondatorilor și din taxele de școlarizare.
- (4) Instituțiile de învățământ general private acreditate beneficiază de sprijin din partea statului în modul stabilit de Guvern.
- (5) Finanțarea învățământului extrașcolar se face și de la bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia, din taxele de studii, sponsorizări, donații și din alte surse legale.
- (6) Instituțiile de învățământ pot beneficia și de alte surse de finanțare, și anume:
  - a) venituri provenite din prestarea contra plată a unor servicii educaționale, precum și din activitatea de cercetare și de transfer tehnologic, în condițiile legii;
  - b) venituri provenite din comercializarea articolelor confecționate în procesul de studii (în gospodăria didactice, ateliere experimentale etc.), precum și din darea în locațiune/arendă a

spațiilor, echipamentelor, terenurilor și a altor bunuri proprietate publică sau privată;

c) granturi, sponsorizări și donații;

d) alte surse legale.

(7) Statul garantează finanțarea studiilor superioare pe toată durata acestora în conformitate cu planul de admitere (comanda de stat) aprobat anual de Guvern.

(8) Relațiile dintre instituțiile de învățământ și persoanele fizice sau juridice se reglementează printr-un contract de prestare contra plată a serviciilor educaționale, în care sînt specificate drepturile și obligațiile părților, durata studiilor și mărimea taxei de studii.

Articolul 144. Principiile de finanțare a instituțiilor publice

de învățământ general

(1) Instituțiile de învățământ general sînt finanțate prin transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat.

(2) Autoritățile administrației publice locale și ale UTA Găgăuzia asigură finanțarea instituțiilor publice de învățământ general în baza costului standard per copil sau elev, în volum ce asigură respectarea standardelor educaționale de stat, în modul stabilit Guvern.

(3) Autoritățile administrației publice locale și ale UTA Găgăuzia au dreptul să suplimenteze fondurile alocate de la bugetul de stat din mijloace proprii.

(4) Bugetul instituției de învățământ și raportul de executare a acestuia se publică pe pagina web oficială a instituției și/sau a organului local de specialitate în domeniul învățămîntului.

Articolul 145. Modalitățile de finanțare și gestionare financiară

a învățămîntului

(1) Finanțarea bugetară a învățămîntului se face prin patru modalități:

a) finanțare-standard: cost standard per copil/elev/student și coeficient de ajustare;

b) finanțare compensatorie: pentru copiii cu cerințe educaționale speciale, copiii cu aptitudini deosebite - prin programe experimentale sau alternative și programe de susținere a performanței;

c) finanțare complementară: pentru modernizarea bazei materiale și didactice, pentru subvenționarea alimentației, pentru transport școlar și cazare;

d) finanțare prin concurs pe bază de proiecte.

(2) Pentru activități și programe de studii, suplimentare față de pachetul standard de servicii educaționale finanțat de la bugetul de stat, se pot percepe taxe în conformitate cu legislația în vigoare.

(3) Costul-standard per elev sau student constituie baza pentru calcularea taxelor de studii.

(4) Instituțiile de învățământ profesional tehnic, de învățământ superior și de formare continuă pot obține și utiliza, în condițiile legii, venituri proprii, provenite din taxele achitate de persoane

fizice și juridice interesate, inclusiv din străinătate, pentru studii, perfecționare și recalificare profesională pe bază de contract.

(5) Instituțiile de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă funcționează în regim de autogestiune financiar-economică și pot desfășura activități economice, în conformitate cu legislația în vigoare. Condițiile de salarizare a personalului din instituțiile de învățământ care funcționează în regim de autogestiune financiar-economică sînt aprobate de Guvern.

(6) Învățământul poate fi susținut de asociații profesionale, de patronate și autorități tutelare în conformitate cu legislația în vigoare.

(7) Persoanele fizice și juridice au dreptul să sprijine din mijloacele proprii, în condițiile legii, dezvoltarea bazei materiale a instituțiilor de învățământ și să acopere cheltuielile de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice.

(8) Persoanele fizice și persoanele juridice indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, care investesc mijloacele proprii în dezvoltarea sistemului de educație beneficiază de facilități fiscale în modul stabilit de legislația în vigoare.

(9) Veniturile obținute de instituțiile de învățământ din prestarea contra plată a serviciilor educaționale se gestionează în conformitate cu principiile, regulile și procedurile stabilite de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.

(10) Veniturile instituției de învățământ obținute exclusiv din activitatea de antreprenariat sînt acumulate și administrate separat de alte venituri.

(11) Asigurarea cu manuale școlare este gestionată prin intermediul Fondului special pentru manuale, care este o structură cu autonomie financiară din sfera de competență a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Modul de funcționare a Fondului special pentru manuale se stabilește de Guvern. Conducătorul Fondului special pentru manuale este numit în funcție, prin concurs, de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Capitolul II. Bunurile și baza materială a instituțiilor de învățământ

Articolul 146. Bunurile instituțiilor de învățământ

(1) Instituțiile de învățământ pot avea în administrare clădiri, cămine, instalații inginerești, biblioteci, laboratoare, ateliere, cantine, clinici, terenuri, gospodării științifico-didactice, echipamente, utilaje, mijloace de transport și alte mijloace fixe și circulante.

(2) Clădirile și terenurile în/pe care instituțiile de învățământ publice își desfășoară activitatea fac parte din domeniul public al unității administrativ-teritoriale sau, după caz, al statului. Celelalte bunuri sînt proprietatea fondatorilor și se atribuie instituțiilor de învățământ cu drept de gestiune operativă. Administrarea acestora se realizează conform legislației în vigoare.

(3) Instituțiile de învățământ private sînt titulare ale dreptului de proprietate ori ale altor drepturi reale, pe care le exercită asupra patrimoniului, în condițiile legii. Patrimoniul instituției de învățământ private nu poate fi retras pe parcursul activității acesteia, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(4) Transferul (trecerea) bunurilor din domeniul public al unității administrativ-teritoriale în

domeniul privat al unității administrativ-teritoriale se realizează prin decizii ale consiliului satului (comunei), orașului, raionului, municipiului, ale Adunării Populare a Găgăuziei, cu acordul prealabil al Guvernului. Transferul bunurilor din domeniul public al statului în domeniul privat al statului se realizează prin hotărâre de Guvern. Adoptarea deciziilor respective este precedată de realizarea unui raport de expertiză prin care se demonstrează încetarea necesității de aflare a bunurilor respective în domeniul public. Metodologia de realizare a raportului de expertiză se aprobă de Guvern.

(5) Bunurile administrate de către instituțiile de învățământ publice pot fi date în locațiune sau arendă, în condițiile legii, pe un termen ce nu depășește 5 ani, doar cu acordul autorităților fondatoare, de preferință în scopuri educaționale.

Articolul 147. Baza materială a instituțiilor de învățământ

(1) Dezvoltarea bazei materiale a instituțiilor de învățământ se asigură din mijloace bugetare, alte surse legale de finanțare a instituțiilor.

(2) Statul asigură dezvoltarea bazei materiale a instituțiilor de învățământ publice, inclusiv utilizarea acestora, în conformitate cu standardele educaționale de stat aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(3) Instituțiile private de învățământ dispun de bază materială proprie pentru desfășurarea procesului educațional, conform standardelor educaționale de stat aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

(4) Autoritățile administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale și ale UTA Găgăuzia, precum și agenții economici au dreptul, în conformitate cu legislația în vigoare, să transmită în folosință gratuită sau contra plată, în scopuri educaționale, fondatorilor instituțiilor de învățământ clădiri, utilaje, materiale didactice, instalații, aparate, mijloace de transport, spații locative și terenuri.

TITLUL XII

RELAȚIILE EXTERNE ȘI COLABORAREA

INTERNAȚIONALĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CERCETARE

Articolul 148. Cooperarea internațională

(1) Cooperarea internațională în domeniul învățământului și cercetării se efectuează în conformitate cu legislația Republicii Moldova și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării are dreptul să stabilească relații și să încheie tratate internaționale de colaborare și cooperare, precum și să participe la proiecte și manifestări internaționale în domeniul învățământului și cercetării științifice.

(3) Instituțiile de învățământ au dreptul să stabilească relații directe de colaborare și parteneriat cu instituții de învățământ din străinătate. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și/sau alte autorități ale administrației publice centrale, la solicitare, acordă asistență în ceea ce privește:

a) participarea la programe de mobilitate și de schimb academic și intercultural, precum și la proiecte comune;

b) organizarea și realizarea activităților de cercetare sau creație artistică și a manifestărilor științifice și culturale comune;

c) efectuarea de cercetări științifice fundamentale și aplicative la comanda persoanelor juridice din străinătate;

d) fondarea, cu participarea partenerilor străini, a unor unități interioare ale instituției de învățământ (centre, laboratoare, parcuri tehnologice, incubatoare de afaceri și altele asemenea);

e) obținerea calității de membru în organizații nonguvernamentale regionale și internaționale;

f) participarea la programe și proiecte regionale și internaționale.

(4) Acțiunile realizate în cadrul tratatelor internaționale sînt finanțate în conformitate cu legislația în vigoare.

(5) Programele și proiectele internaționale sînt finanțate conform legislației în vigoare sau, după caz, în conformitate cu prevederile din proiectele aprobate și finanțate.

(6) Prin legea bugetului de stat se aprobă anual mijloace financiare pentru susținerea mobilității academice.

Articolul 149. Cooperarea cu organizațiile regionale și internaționale

(1) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării acordă prioritate cooperării în domeniul educației cu Uniunea Europeană în cadrul unor proiecte și programe de parteneriat și cooperare.

(2) În scopul modernizării și racordării sistemului național de educație la valorile și standardele europene, precum și în vederea participării la edificarea spațiului european al învățămîntului superior în cadrul Procesului Bologna, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării participă la programele și proiectele de cooperare internațională la nivel regional și european.

(3) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării autorizează și monitorizează activitatea voluntarilor din străinătate care prestează servicii educaționale, precum și a organizațiilor necomerciale care implementează diverse proiecte și programe internaționale în cadrul sistemului național de educație, în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 150. Admiterea la studii a străinilor, drepturile

și obligațiile elevilor și studenților străini

(1) Admiterea la studii a străinilor se realizează în condițiile aplicate pentru cetățenii Republicii Moldova.

(2) Admiterea la studii a străinilor este condiționată de recunoașterea și echivalarea prealabilă a actelor de studii prezentate de candidați.

(3) Dreptul de organizare a studiilor pentru străini îl dețin în exclusivitate instituțiile de învățământ acreditate și care oferă programe de studii acreditate.

(4) Instruirea străinilor se efectuează în limba română sau, la solicitarea candidaților, într-o limbă de circulație internațională, în funcție de posibilitățile instituțiilor de învățământ și în limita mijloacelor bugetare alocate în acest scop.

(5) Străinii care studiază în Republica Moldova, cu excepția celor care beneficiază de burse acordate de stat, achită taxe de studii în conformitate cu actele normative în vigoare.

Articolul 151. Studiile în străinătate

(1) Statul asigură mobilitatea academică în conformitate cu actele normative naționale și internaționale.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul la studii în străinătate în baza tratatelor internaționale, precum și în baza contractelor individuale încheiate cu instituțiile de învățământ din străinătate.

(3) Cetățenii Republicii Moldova înmatriculați la studii în străinătate în baza tratatelor internaționale beneficiază de facilitățile și drepturile stipulate în documentele respective.

(4) Cetățenii Republicii Moldova absolvenți ai instituțiilor de învățământ din străinătate beneficiază, la angajarea pe piața muncii, de aceleași drepturi ca și absolvenții instituțiilor de învățământ de același nivel din Republica Moldova, în conformitate cu legislația în vigoare.

(5) Recunoașterea și echivalarea actelor de studii obținute în instituții de învățământ din străinătate se realizează în condițiile stabilite de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

TITLUL XIII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 152

Prezentul cod intră în vigoare în 30 de zile de la publicare, cu excepția:

a) art. 9 alin.(2), care se pune în aplicare la data aprobării pachetului standard de servicii educaționale pentru învățământul general;

b) art. 9 alin.(8), care se pune în aplicare începând cu anul de studii 2018- 2019;

d) art. 16 alin.(5), în partea ce ține de evaluarea rezultatelor învățării prin descriptori, care se pune în aplicare din anul 2015, începând cu clasa I;

d¹) art.25 alin.(2), în partea ce ține de învățământul preșcolar pentru copiii de la 2 la 3 ani, care se pune în aplicare gradual, conform unui program aprobat de către Guvern, în funcție de gradul de pregătire și locurile disponibile în instituțiile de educație timpurie și de învățământ general, care prestează servicii de educație timpurie, precum și în funcție de mijloacele financiare disponibile;

e) art. 40 alin.(7), care se pune în aplicare din anul 2017;

f) art. 55 alin.(2) și (3), care se pun în aplicare, respectiv, din anul 2017 și din anul 2016;

g) art. 64 alin.(4), care se pune în aplicare din anul 2016;

h) art. 132 alin.(1) lit. c) , care se pune în aplicare începând cu 1 septembrie 2018;

i) art. 134 alin.(7), în partea ce ține de sprijinul pentru inserție profesională și reducerea la 75% a normei didactice pentru un salariu de funcție, care se pune în aplicare din anul 2016;

j) art. 145 alin.(1) lit. a), care se pune în aplicare după cum urmează:

- pentru instituțiile de învățământ superior - din anul 2015;
- pentru instituțiile de învățământ profesional tehnic - din anul 2017;

k) art. 145 alin.(5), care se pune în aplicare după cum urmează:

- pentru instituțiile de învățământ superior - din anul 2015;
- pentru instituțiile de învățământ profesional tehnic - din anul 2017.

Articolul 153

(1) Contractele individuale de muncă ale directorilor instituțiilor de învățământ publice, cu excepția celor din învățământul superior, de la numirea cărora în funcție au trecut mai mult de 5 ani încetează de drept la data expirării a 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentului cod. Constatarea cazului de încetare de drept a contractului individual de muncă se face de către autoritățile cu competențe legale de numire în funcție și este adusă la cunoștință persoanelor aflate în situațiile respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(2) În termen de cel mult 6 luni de la data încetării contractelor individuale de muncă în condițiile alin.(1), autoritățile cu competențe legale de numire în funcție vor organiza concursuri de ocupare a posturilor de director devenite vacante.

(3) În perioada de pînă la numirea prin concurs a directorilor instituțiilor publice de învățământ, conducerea instituțiilor va fi exercitată de către directorii interimari desemnați de către autoritățile cu competențe legale de numire în funcție.

Articolul 154

Calificările obținute de cadrele didactice pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod sînt recunoscute și echivalate în baza unei metodologii de recunoaștere și echivalare, aprobată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Articolul 155

Contractele individuale de muncă ale persoanelor care la 1 septembrie 2019 ocupă funcții științifico-didactice în instituții de învățământ superior fără îndeplinirea condiției prevăzute la art. 132 alin. (3) încetează de drept. Constatarea cazului de încetare de drept a contractului individual de muncă se face de către rectorul instituției și este adusă la cunoștință persoanei respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

Articolul 156

La data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă:

- Legea învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 62-63, art.692), cu modificările și completările ulterioare;

- Legea nr.1257-XIII din 16 iulie 1997 cu privire la evaluarea și acreditarea instituțiilor de învățământ din Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.69-70, art. 583), cu modificările și completările ulterioare;

- Legea nr.423-XIV din 4 iunie 1999 privind aprobarea Regulamentului de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.80-82, art. 382), cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 157

Guvernul:

a) în termen de o lună de la intrarea în vigoare a prezentului cod, va elabora și va prezenta Parlamentului proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr.259-XV din 15 iulie 2004, în vederea asigurării activității de cercetare în învățământul superior;

b) în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentului cod, va aproba pachetul standard de servicii educaționale pentru învățământul general;

c) în termen de 24 de luni de la data intrării în vigoare a prezentului cod:

- va elabora și prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezentul cod;

- va aduce actele sale normative în concordanță cu prezentul cod și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a acestuia;

d) va examina practica învățământului la domiciliu la solicitarea părinților sau a altor reprezentanți legali ai copiilor și elevilor și va prezenta Parlamentului propuneri de modificare a prezentului cod în vederea oferirii dreptului la acest gen de instruire;

e) va examina practica statelor membre ale Uniunii Europene în domeniul educației antepreșcolare și va prezenta Parlamentului propuneri de modificare a prezentului cod privind organizarea, tipurile și modalitățile de finanțare a serviciilor de educație antepreșcolară.

PREȘEDINTELE

PARLAMENTULUI Igor CORMAN

Nr.152. Chișinău, 17 iulie 2014.